

കൈലാസയാത്ര

(ഒന്നാം ഭാഗം)

വനഭിക്ഷു.

കൈലാസയാത്ര.

(ഒന്നാം ഭാഗം)

—

ഗ്രന്ഥകർത്താവ് : വനഭിക്ഷു.

—

പ്രസാധകൻ : കെ. കൃഷ്ണൻനായർ,
“മനോരമ” പത്രാധിപൻ.

2-ാം പതിപ്പ്.

(പകർപ്പുകാരും പ്രസാധകന്മാരുമാകുന്നു.)

കോഴിക്കോട് വിദ്യാവിമാനം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയത്.

1939.

[Price As. 12]

[വില 12 അണ.

ശ്രീ കൈലാസം.

ഒന്നാം പതിപ്പിന്റെ

മുഖവുര

—:0:—

“കൈലാസ ഗിരിയും മാനസസരസ്സും” എന്ന പേരിൽ ‘മനോരമ’യിൽ തുടച്ചുയായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി വന്നിരുന്ന ലേഖനപരമ്പരയുടെ ആദ്യത്തെ 5 ഭാഗങ്ങൾ ശ്രോദ്ധീകരിച്ചതാണ് ഈ പുസ്തകം. ഭക്തിമുക്തി പ്രതിപാദകമായ പ്രസ്തുത ലേഖനപരമ്പര പുസ്തകരൂപത്തിൽ പുറത്തിറങ്ങുന്നതിന്നു് ‘മനോരമ’ വായനക്കാരായ ഏകന്റെ ചില സ്നേഹിതന്മാർ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നതു് ഞാൻ ലേഖനകർത്താവിനെ അറിയിക്കുകയും, അദ്ദേഹം ചില പുതിയ ഭാഗങ്ങൾക്കൂടി എഴുതിയേതെന്ന്, പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള അനുമതിയോടുകൂടി ലേഖനങ്ങൾ എനിക്കു മടക്കി അയക്കുകയും ചെയ്തതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് പ്രസിദ്ധീകരണ കർത്തൃത്വം ഞാൻ വഹിക്കുന്നതിനിടയായത്.

ഈ ലേഖനകർത്താവിനെ പൊതുജനങ്ങൾക്കു പരിചയപ്പെടുത്തേണ്ടതായ ഏകന്റെ ബാല്യകാലം അപൂർണ്ണമായ നിർവ്വഹിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയുള്ളു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലേഖനങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നതുപോലെ അതിതീവ്രമായ മുക്തിരൂപത്താൽ പ്രേരിതനായി ചെറുകിട കാര്യങ്ങളുടെ അർത്ഥപരമായ ഒരു മഹാശയനാണ്

അദ്ദേഹമെന്നു മൊത്തത്തിൽ പറയാം. മനോരമിന്റെ ലേഖനങ്ങൾ ആദ്യമായി അയച്ചിരുന്ന അവസരത്തിൽ തന്നെ കയ്യെഴുത്തും എന്തിന്നു പരിവയമുള്ളതുപോലെയാണു കയ്യാൽ എന്റെ സംശയനിവാരണാത്മം ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനു എഴുതിയതിന്നു കേവലം നൈരാശ്യഭരനകമായ ഒരു മറുപടി മാത്രമാണ് എന്തിന്നു ലഭിച്ചതു. താൻ സ്വയം വരിച്ചിട്ടുള്ള സമ്പ്രദായത്തിൽനിന്നു, തിരസ്കരിക്കപ്പെട്ടു, ചൈതനിക കാര്യങ്ങളിലേക്കു സ്പർശിക്കാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. തിരിഞ്ഞുനോക്കുന്നതിന്നു അദ്ദേഹം സന്നദ്ധനായില്ല. എന്നാൽ ഞാൻ നടത്തിയ മറുപടി അന്വേഷണങ്ങളുടെ ഫലമായി അദ്ദേഹം പാലക്കാട് താലൂക്കിൽ സാമാന്യം ധനസമൃദ്ധമായ ഒരു ചെറുകുടുംബത്തിന്റെ അധിപനായിത്തീർന്നുവെന്നും, സമോദരൻ ഉന്നത വിദ്യാഭ്യാസം കഴിച്ചു മടങ്ങിവന്നതിനുശേഷം കാര്യാദികളെല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ ഏൽപ്പിച്ചു പ്രാപഞ്ചിക ജീവിതത്തിൽ നിന്നും വിരമിച്ചു, സമ്പ്രദായം സ്വീകരിക്കുന്നതിനായി വിദേശഗമനം കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുവാനെന്നും അറിയുന്നതിന്നിടയായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമവും ഞാൻ മനസ്സിലാക്കി. എന്നാൽ അതു പുറത്തു പറയണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. അദ്ദേഹം എന്നും, സ്വാമി തപോവനം, എറണാകുളം, വനദിക്കുവെന്നോ ഉള്ള പേരിൽ തന്നെ കേരളീയരുടെ ഇടയിൽ സുപരിചിതനായിത്തീർന്നു കൊള്ളട്ടെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ജീവിത ചരിത്രസംക്ഷേപം ഈ പുസ്തകത്തോടൊന്നിച്ച് ചേർക്കണമെന്നു എന്റെ ആഗ്രഹത്തെ ഞാൻ അറിയിച്ചതിന്നു “എന്റെ

വിവരണമോ, മറ്റോ ചേർക്കണമെന്നുള്ളതിൽ എന്റെ മനസ്സ് യോജിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു നിങ്ങളുടെ ആഗ്രഹം വിചാരിച്ചപ്പോൾ അതിൽ കർമ്മിക്കുക, കർമ്മിക്കുക, കാര്യം നിർവ്വഹിക്കുകയല്ലാതെ ഇവയെക്കുറിച്ചു കാര്യം അന്വേഷിക്കുകയല്ല. എന്നു ലഭിച്ച മറുപടിയാണ് അദ്ദേഹത്തെ സമ്പ്രദായ വ്യതിചലിപ്പിച്ചതിൽനിന്നു നിർത്തുന്നതിന്നു എന്നു പ്രതിപാദിച്ചത്. അദ്ദേഹം ഇപ്പോഴും വടക്കെ ഇന്ത്യയിലെ പുണ്യപ്രദേശങ്ങൾ സന്ദർശിച്ചു വരികയാണ് ഒരു യഥാർത്ഥമുക്തിയും, ഒരു മഹാ പണ്ഡിതനുമായ അദ്ദേഹത്തോടു എനിക്കുള്ള ആത്മാർത്ഥമായ ഭക്തിബഹുമാനങ്ങളെ ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു”

മനോമത അപ്പിസ്റ്റ്, }
 ലാലപ്പുറം } എസ്. കെ. കൃഷ്ണൻനായർ.
 7-7-28.

രണ്ടാം പതിപ്പിന്റെ

മുഖവുര.

“കൈലാസയാത്ര”യുടെ ഒന്നാം പതിപ്പു പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരുന്നതിനേക്കാൾ എത്രയോ വേഗത്തിൽ ചിലവായിക്കുന്ന മാത്രമല്ല ചിന്നേയും ധാരാളം ആവശ്യക്കാർ അതിന്നു ഉ

ണ്ടാവുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. എങ്കിലും ഈ രണ്ടാം പതിപ്പ് അച്ചടിപ്പിക്കുന്നതിനു പലവിധ അസൗകര്യങ്ങളാലും ഇതേവരെ എനിക്ക് സാധിച്ചിട്ടില്ലെന്ന മാത്രമെ പറയേണ്ടതുള്ളൂ. ഇപ്പോഴേങ്കിലും ആ വന്യ ശ്രീമാനായ ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താലും മറ്റും രണ്ടാം പതിപ്പ് പൊതുജനസമക്ഷം സമർപ്പിക്കുവാനിടയായതിൽ എനിക്ക് കൃതാർത്ഥനായാണ്. രണ്ടാം പതിപ്പ് അച്ചടിപ്പിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ഇതിനെ ഒരിക്കൽകൂടി പരിശോധിക്കുന്നതിനായി ഗ്രന്ഥകർത്താവിനായ മൂകൊട്ടക്കുറുപ്പും അദ്ദേഹം ഇത് പരിശോധിച്ചു അല്ലാത്ത ചില ഭേദഗതികൾ അവിടുവിടെ വരുത്തുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. പുസ്തകത്തിന്റെ അച്ചടിയുടെ കാര്യത്തിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധവെച്ചു, എത്രയും വേഗത്തിൽ കഴിയുന്നത്ര വൃത്തിയിൽ അച്ചടി തിന്മയെന്ന വിദ്യോപലാസംപ്രസ്ത ഭാരവാഹികളോടുമുള്ള കൃതജ്ഞതയെ ഞാൻ ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തുന്നു. ഇതിന്റെ രണ്ടാം ഭാഗം ഇതുവരെ പുസ്തകരൂപത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ അതു അച്ചടിച്ചുവരികയാണ്. അതിൽ കൈലാസത്തിന്റെയും മാതസംസ്കൃതിന്റെയും ചിത്രങ്ങളും ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ പടവും കൊടുക്കുന്നതാകുന്നു. ആ പുസ്തകം താമസംവിനാ പൊതുജനസമക്ഷം സമർപ്പിക്കുന്നതിനു സാധിക്കുമെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം.

മനോമെ ആപ്പീസ്,
ചാലമ്പ്രം
20-2-1939.

എന്ന്, വിധേയൻ
കെ. കൃഷ്ണൻനായർ.

മാം. തത്. സത്.

പ്രസ്താവന.

അദ്ധ്യാത്മമാർഗ്ഗം കർമ്മധാരപോലെ കഠിനമെന്നിരിക്കിലും, ക്രമേണ നിരന്തരമായ അദ്ധ്യാസം വഴിക്കു അതു പൂർവ്വമെന്നപോലെ മൃദലമായിത്തീരുന്നു. ഏതൊരു സാധനങ്ങളുടെ അദ്ധ്യാസംവഴിക്കു അദ്ധ്യാത്മമാർഗ്ഗം സമമമായി, സുഖസഞ്ചാരയോഗ്യമായിത്തീരുന്നുവോ, ആ സാധനങ്ങളാണ് കൈലാസയാത്രയെ വിവരിക്കുക എന്നുള്ള വ്യാജേന ഇതിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്. ചിത്തശോധകമായ ഭക്തിക്രിയകളിലും, ജ്ഞാനസാധകമായ സ്വരൂപചിന്തനത്തിലുമാണു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ താൽപര്യമെന്നർത്ഥം. അതായതു, ഈശ്വരവിഷയകമായ കീർത്തനം, പൂജനം, തീർത്ഥസേവനം, ധ്യാനം മുതലായ ഭക്തിക്രിയകളെക്കൊണ്ടു ചിത്തത്തെ നിർമ്മലമാക്കേണതാണെന്നും, തദനന്തരം ദേഹം, ഇന്ദ്രിയം, മനസ്സ്, ബുദ്ധി ഇതുകളിൽ നിന്നു ഭിന്നനായി, ഇതുകൾക്കു സാക്ഷിയായി പ്രകാശിക്കുന്ന ആത്മാവാണു താനെന്നും, ആ ആത്മാവു തന്നെ സർവ്വജ്ഞാത്തിനും അധിഷ്ഠാനമായ ബ്രഹ്മമെന്നും അനുസന്ധാനം ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നും, ആ അനുസന്ധാനത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന ദൃഢമായ ആത്മജ്ഞാനം പരമപുരുഷാർത്ഥത്തെ ഉണ്ടാക്കി മനുഷ്യജന്മത്തെ സഫലമാക്കുന്നു.

വെന്തമാണ് ഗ്രന്ഥം തൽപരമായി ഉപദേശിക്കുന്നതെന്ന ത്വം, കയ്പുള്ള മരുന്നിനെ തേൻചേർത്ത് ആസ്വദിക്കുന്നതുപോലെ, സാധാരണക്കാർക്കു കടുവും ദുർഗ്രാഹ്യവുമായ അല്പാത്മതത്വങ്ങളെ കഠിന മധുരമായി പ്രീതിയോടെ പഠിച്ചു ഗ്രഹിക്കുവാൻ വണ്ടി ചമൽക്കാരകാരിയായ യാത്രാവിവരണം ഉപകരിക്കുന്നുവെന്നുള്ളതു. അങ്ങിനെ സസാധാരണമായ ആത്മമനോനമാണ് ഇതു ആന്തരമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നതെങ്കിൽ, ഇതൊരല്പാത്മ ഗ്രന്ഥമാണെന്നു സിദ്ധമാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഗ്രന്ഥപഠനത്തിൽ മാത്രം താൽകാഹികമായി രസിച്ച് തൃപ്തിപ്പെടാതെ അതിന്റെ താൽപര്യത്തെ അറിഞ്ഞു യഥാവിധി അനുഷ്ഠിക്കുന്ന അധികാരിയായ പുരുഷനും അതു സംസാര നിവൃത്തിരൂപമായ മോക്ഷത്തെപ്പോലും പ്രദാനം ചെയ്യുവാൻ സമർത്ഥമാകുന്നു.

ഫലമഗ്നിയിലൂടെ ആല്പാത്മികമായും മറ്റുമുള്ള മഹിമയാകട്ടെ, നിരതിശയമായ സൗന്ദര്യമാകട്ടെ, അതിനിൽ അവിടവിടെ ചെയ്തിരിക്കുന്ന വിവരണങ്ങളിൽ ഏതുതോറും ശുഷ്കമായൊരു പ്രതിഫലിച്ചിട്ടുള്ളവെന്ന് പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതുണ്ട്. പ്രേമാവിഷ്ടമായ ഏന്റെ മനോഭാവങ്ങളും അപൂർണ്ണമായ അവയിൽ പ്രതിഭാസിക്കുന്നുള്ള ഏകിലും ഫലമാദി, കൈലാസം, മാനസം, ഭാഗീരഥി മുതലായവ പരമേശ്വരപ്രാപ്തിക്കുള്ള ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായ ആലംബനങ്ങളാണെന്നുള്ള വിവരണിതാംശം അവയിൽനിന്നു സ്പഷ്ടമായി ഗ്രഹിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. അങ്ങിനെ അവയുടെ ശ്രേഷ്ഠതയെ വിവരിച്ചുകൊണ്ടു

ചിലതെല്ലാം സാമാന്യമായി വിവരിച്ചുവെന്നല്ലാതെ, അവയുടെ മഹിമയെയാകട്ടെ, തദ്വിഷയകമായ ഏന്റെ ആശയ വിശേഷങ്ങളെയാകട്ടെ, സമഗ്രമായി വർണ്ണിക്കുവാൻ പ്രബന്ധം പ്രവർത്തിക്കുന്നില്ല. ചിങ്ങ സന്യാസം, പരിവ്രജനം, തുടങ്ങിയ ചൈദികസിദ്ധാന്തങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധയും ഭക്തിയുമുള്ള ആസ്തികന്മാരായ സൂത്രതികർക്കല്ലാതെ ഇതിലെ പല അംഗങ്ങളുടേയും മാധ്യസ്തന്തെയോ, ഗംഭീർത്വന്തെയോ, മാഹാത്മ്യന്തെയോ നല്ലപോലെ അറിഞ്ഞാസ്വദിക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നുള്ളതും പ്രസ്താവയോഗ്യമാണ്.

ബ്രഹ്മരൂപമായി ഉല്പാസമാത്രമായി, എത്രയോ, പവിത്രമായ ഒരു സാധുവിന്റെ പരിവ്രാജക ജീവിതം അന്യന്മാർക്കു അറിയുവാനോ, അറിയിക്കുവാനോ യോഗ്യമോ, സാദ്ധ്യമോ അല്ലെന്നിരിക്കിലും, ഏതൊ ഈശ്വരന്റെ പ്രബലമായ ഒരു പ്രേരണനിമിത്തം, അതായതു തനിക്കോ, അന്യന്മാർക്കോ ചില ഫലങ്ങളെ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടു ഈശ്വരൻ ചെയ്യുന്ന അനിവാര്യമായ പ്രേരണനിമിത്തം ചിലപ്പോൾ ചില അംഗങ്ങൾ വെളിയിൽ അവതരിക്കുവാനിടവരുത്തുവെന്നല്ലാതെ, ഹിമാചലത്തിലുള്ള ഏന്റെ പരിവ്രജനത്തിന്റെ രംഗമായ കൈലാസഗമനം ഇങ്ങിനെ ഒരു പ്രബന്ധരൂപത്തിൽ പരിണമിച്ചു പുറത്തിറങ്ങുവാൻ വേദാന്ത കാരണവും ഞാൻ കാണുന്നില്ല.

ഏതായാലും അദ്ധ്യാത്മതത്വപ്രതിപാദകമായ ഈ പ്രബന്ധത്തെ പുസ്തകരൂപത്തിൽ അച്ചടിച്ചു മല

രാളികൾക്കു ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ യജമാനർ വൈ
 ികധർമ്മത്തിൽ പ്രയോജനമായ “മനോരമാ” പത്രാധിപർ
 വർക്കളെ ഞാൻ അഭിനന്ദിക്കുകയും, അങ്ങിനെ ചെയ്യുവാ
 ന് അദ്ദേഹത്തിന്നു ഞാൻ അനുമതി നൽകുകയും ചെ
 യ്ക്കുന്നു. കേരളഭൂമിയിൽ കൈവ്യാസപതിയുടെ കിടാക്കൾ
 മുണ്ടാകട്ടെ!

ഏഷികേശം, }
 16-4-1928. }

എസ്,
 വാണിയപ്പു

- - - - -

ഓം തത് സത്.

കൈലാസയാത്ര.

൧-ാം ഉല്യാസം.

പട്ടുപതി നാദിത്തലക്കുള പ്രയാനം.

കൈലാസപതിയായ ത്രിവിശ്വനാഥനെ വന്ദിക്കുന്നു. ദേവതാത്മാവാമ ത്രിനിമഗ്നിമേയ്യം പ്രണമിക്കുന്നു. പതിപാവനിയായ ത്രിഭാഗിമേയ്യം നമിക്കുന്നു.

ഓം അനൃസ്തം സൗഖ്യം മകേതര.

(നാദസ്യതം)

മാതാനമാർഗ്ഗം, മോഹമാർഗ്ഗം, കർമ്മമാർഗ്ഗം എന്നീ മാർഗ്ഗങ്ങളുമാകാൻ ഭക്തിമാർഗ്ഗം സുഖമാകുന്നു. അതായതു, അനാഭിഷ്ഠാൻ പ്രയാസം കാണത്താകുന്നു. വലിയ വിവേചനശക്തി ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തിന്നാവശ്യമില്ല. ദുഷ്ടരായ പ്രാണനീരോധ മനോനീരോധങ്ങളും ഇതിന്നാവശ്യമില്ല. ദ്രവ്യത്തിന്റെ അപേക്ഷയും ഇതിയില്ല. ശരീരമായ വ്രതഭിക്ഷാദികളൊ, ഗുണമോ കർമ്മകൗശലമോ ഇതപേക്ഷിക്കുന്നില്ല. പിന്നെ വസ്തുവ്രതങ്ങളുടെ കർശനമായും ഇതിനെ ലേശവും ബാധിക്കുന്നില്ല. “ജാതിനാ മാദികൾക്കല്ല ഗുണഗണം” എന്നുള്ള വിശിഷ്ടതയാണ്

സർവ്വസമ്മതമായി അനുമതിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതു ഈ ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തിൽ മാത്രമാണ്. “പ്രമുഖമായ പെണ്ണിനു മിമിപ്പുചന്ദനം ദാഹകനാ പതിതനു മണി യജ്ഞംവെണ്ണ പ്രസരണം ഫലിനാമകീർത്തനം” ചെമ്പുനാതിനു വിദ്യയായ മില്ല. മാടതിന്നും പുലയനായ നന്ദനാക്ഷം, ഗുഹാമുഖോത്തരിനായ മൈതന്യസാമിക്കും, ചെണ്ണായ മിരാദാമിക്കും ഭക്തനാകനാതിൽ യാതൊരു നിരോധവുമില്ല എന്നു തന്നെയല്ല, ഭക്തിമാർഗ്ഗം ഇന്ദ്രിയങ്ങളൊന്നും മനസ്സിന്റെയും സർവ്വവിധമായ വ്യാപാരങ്ങളും ഈശ്വരാരൂപവമാക്കുവാനല്ലാതെ പ്രകൃതിവിരുദ്ധമായി അവയെ തീരെ നിശ്ശേഷമാക്കുവാൻ ഉപാദേശിക്കുന്നില്ല. ഇക്കിഴെ ഭക്തിമാർഗ്ഗം ആർക്കും അനായാസേന ആചരിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്ന ഒരു മോക്ഷോപായമാണെന്നുള്ളത്, അതിന്നു പ്രത്യേകമുള്ള ഒരു മെച്ചമുണ്ടെന്നു.

“ഭൂവണം കീർത്തനം വിശ്വജ്ഞാഃ സ്തവണം പാദസേവനം അർച്ചനം വന്ദനം ദാസ്യം സഖ്യമാത്മനിവേദനം.”

ഭഗവാന്റെ ഇണമണങ്ങളെ പ്രവിക്കുക, കീർത്തിക്കുക, ഭഗവാനെ സ്തുരിക്കുക. പാദസേവനം ചെയ്യുക, അർപ്പിക്കുക, വന്ദിക്കുക, ദാസഭാവത്തിൽ കൈകൾക്കും ചെയ്യുക, സ്നിക്കഭാവത്തിൽ ഉപചരിക്കുക, ആത്മസമർപ്പണംചെയ്യുക, ഇക്കിഴെ ഭഗവദ്ഭക്തി ഐക്യംഗങ്ങളാകട്ടെ കൂടിയതാണെന്നു ഭാഗവതത്തിൽ നിരൂപിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇല്ലാത്ത ഭക്തിയെ ഉണ്ടാക്കുവാനും, ഉണ്ടായ ഭക്തിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുവാനും ഈ ഭൂവണാദികൾ സാധനങ്ങളാകുന്നു. സഖ്യം ആത്മസമർപ്പണം മുമ്പായ ദാവങ്ങൾ ആ

മേന്മയിൽ അസാധ്യമെങ്കിലും, ഈശ്വരഗുണങ്ങളെ പ്ര
വീക്ഷക, കീർത്തിക്കുക, ഈശ്വരപ്രതിമകളെ ആരാധിക്കുക,
വന്ദിക്കുക, പലവിധമായ സേവകൾ ചെയ്യുക, ഇങ്ങിനെ
യുള്ള ഭക്തികൾക്കു പുറമെ മന്ദാധികാരികൾക്കും
ആരാധനം കൂടാതെ അനുഗ്രഹവാൻ സാധിക്കുന്നതാകുന്നു.
വിശിഷ്ടതയുള്ളതായ ദേവസ്ഥാനങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു
ഉപാസിക്കുക മുതലായതും ഈശ്വരമാർഗ്ഗത്തിൽ അന്തർ
വീക്ഷണം. എന്നാൽ തീർത്ഥാടനം ഭക്തിയുടെ ഒഴിച്ചുകൂ
ടാത്ത ഒരു സാധനമായി ദർശിക്കുന്നില്ല. ഭക്തിമെന്നതു
വിഷയകൾക്കു വിഷയങ്ങളിലെന്നപോലെ പരമേശ്വര
മദ്ധ്യേ ഉപാസനമാകുന്ന ഈശ്വരമാർഗ്ഗത്തിന്റെ
രൂപവും, ഈശ്വരഗുണങ്ങളുടെ സങ്കീർ്ണവും, ഈശ്വര
ന്റെ പൂജനം, ഈശ്വരന്റെ സ്തുതനം തുടങ്ങി ഭക്തി
ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ബഹുവിധമായി വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന ഭക്തി
സാധനങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു സാധനത്തെ മാത്രം
തീവ്രരൂപത്തോടെ അനുഷ്ഠാനം ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ,
നമുക്കു പരമേശ്വരപരമായ ആ ഉപാസനമാർഗ്ഗത്തിൽ
എത്തിച്ചേരവാൻ സാധിക്കുന്നതാണെന്നു ആവാന്തന്മാർ
അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എങ്കിലും പ്രാവിധമായ തപസ്വക
ളോടുകൂടിയും വിവിധ ഉല്പാദിക്കാതെയും നിർവ്വചിക്കുന്ന
തീർത്ഥാടനത്തിന്നു ഇന്ദ്രിയങ്ങളേയും മനസ്സിനേയും ശിശ്യാ
ശുദ്ധീകരിച്ചു പരമേശ്വരപ്രേമത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ
ഒരു പ്രത്യേക സാമർത്ഥ്യമുണ്ടെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല.
ഏതൊന്നിന്റെ ശരണം നിമിത്തം മനസ്സു പ്രസന്നമായി
പരമേശ്വരപ്രവണമായിത്തീരുന്നതൊ, അതാകുന്നു ഉത്തമ

ഭക്തിയും, ഇദ്ദേഹമായ മനമോഹനങ്ങൾ നിമിത്തവും
 ശാരീരകാലിതാപസ്യകൾ നിമിത്തവും, വിവിധമായ മറ്റു
 പല ദൈവിസാധനങ്ങളും സാധകർപ്പെട്ടുകൊണ്ടുതന്നെ
 വിശദീകരണം. എന്നാൽ കർമ്മമാത്രം ഇഷ്ടിയായ
 പ്രധാനപ്പെട്ട നല്ല ദോഷസാധനങ്ങളിൽ ഒന്നാണിത്.
 ദൈവജ്ഞാപ്രഭുത്വം അഭിഷിച്ഛാ പ്രതിഷ്ഠാദി
 ഉണ്ടാകുവാൻ വ്യക്തിയെ സമ്പരവരകൾ സമ്പൂർണ്ണം നിമി
 തമാകുന്നുവോ, അതേപ്രകാരം ദൈവിസാധനങ്ങൾ
 അനേകമുണ്ടെങ്കിൽ ദൈവാനിത് പ്രഭുത്വം പ്രതിഷ്ഠാദി
 ഉണ്ടാകുവാനും തങ്ങൾ തങ്ങളുടെ സമ്പൂർണ്ണം നിമിത്തമായി
 തീരുന്നു. മിഥ്യപ്രസംഗമോഹാദിതെ സംകീർത്തനം
 ചെയ്യുകൊണ്ടു ഇതരപരനെ ഭജിക്കുന്നു. മറ്റു മി
 ലർ ദ്രവ്യവൃദ്ധം ചെയ്യു ദോഷശോപമാർക്കുളോട്
 കൂടി ആ പരമേശ്വരനെ പൂജ ചെയ്യുന്നതിൽ തൽപര
 ശാമായി കാണപ്പെടുന്നു. മിഥ്യ കഠിനതരമാശീർവാദി
 ശ്ലോകങ്ങൾ സമീപ്തീവിദ്വാന്മാർക്കുളായ ദോഷമാനങ്ങളിൽ
 യാത്രചെയ്തു, സ്വർഗ്ഗ വ്യാപിയായ ആ മാധാവിനെ
 ഉപാസിക്കുന്നു. മറ്റു മിഥ്യ പ്രശാന്തമായി ആ വിശ്വം
 ഭരന്റെ സന്തതചിന്തനത്തിൽ മെച്ചാനവിക്കുന്നു. മറ്റു
 മിഥ്യ ഇവയെല്ലാം വെറുപോലെ പ്രീതിയെ പ്രദർശി
 പ്പിച്ചു കാണപ്പെടുന്നു. ഇഷ്ടിയെ പ്രധാപ്യം, പ്രീതി
 പ്യം, ഭക്തിസാധനങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന
 ഒരു പുരുഷൻ ക്രമേണ പരമേശ്വരൻ പ്രശാന്തമെതനാ
 യിത്തീരുകയും ഇതരപരകാരുണ്യം നിമിത്തം മിത്തം
 അതിവ പ്രമുഖമായി തീർന്ന്, ദോഷകൈകസാധനമായ

അതായത്, മോക്ഷത്തിന്റെ സാക്ഷാൽ സാധനമായ ജ്ഞാനത്തിന്, അധികാരിയായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. ചിത്തത്തിൽ സ്ഥൂലരൂപത്തിലും സൂക്ഷ്മരൂപത്തിലും സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഭാഗഭാഷാഭിവാസനകൾ, അതായത് വേദാന്തികൾ പറയുന്ന മേവദിശേഷപഞ്ചരൂപം നശിച്ചപ്പോൾ യാതൊരുപാടും ഉത്തമോത്തമമായ അദ്വൈതജ്ഞാനത്തിനാധികാരിയാകുന്നതല്ല. ചിത്ത ദോഷങ്ങൾ നശിക്കാതെ പുത്രനെന്ന വേഷാന്തരൂപണാധികൾ ചെയ്താലും പുത്രനെന്ന സൽപുരുഷസംസ്കാരമെങ്കിലും, പരിശുദ്ധമായ സ്വരൂപജ്ഞാനത്തിന്റെ ഗന്ധർവ്വപാലം ആസ്ത്രത്തിലുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. ജ്ഞാനനിഷ്ഠനെന്നത് എത്രയും ഉച്ഛാപമാകുന്നു. വസ്ത്രവിൽ സ്ഥിതിചെയ്താൽ, “ഞാൻ വ്യാമിമാകുന്നു. ഞാൻ യാതൊരു കർമ്മങ്ങളോടും സംബന്ധമില്ലാത്ത അസംഗസചരൂപനാകുന്നു” എന്നും മറ്റും പറയുന്നതിനെ ജ്ഞാനനിഷ്ഠയാക്കി, മനസ്സുവിഷമവിഷവിഷ്ണുത്വമെന്നിരിക്കിലും, മാവിഷമയൈവൈകണേയമോ, പഞ്ചോപതിനെന്നോ മിനൂണേയമോ സന്തതിൽ നേത്രനിമിത്തം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനെ യോഗനിയന്ത്രിയായാ നഷ്ടം ആവാദ്യന്മാർ അംഗീകരിച്ചുകാണാറില്ല. ആത്മാവസ്ഥയിൽ, അതായത് അഖണ്ഡമായ അദ്വൈതവസ്ഥയിൽ ചിത്തവൃത്തിയുടെ നിരന്തരപ്രവാഹമാകുന്നു യഥാർത്ഥമായ ജ്ഞാനനിഷ്ഠ. കൈവലയായിരായി പരമാനന്ദകരമായ ഈ ജ്ഞാനനവ്യയിൽ ആദരാദിനം ചെയ്യാമമിക്കുവാൻ ചിത്തദോഷങ്ങൾ സമുല്പാദനം ചെയ്യേണ്ടതും, അങ്ങിനെ

ഉന്മൂലനം ചെയ്യുന്നതിന്നു പരമേശ്വരഭക്തിയാ, പരമേശ്വരകാരുണ്യവും പോലെ ഭ്രാന്തമായ വേദാന്തപാശാദിപ്രാണമമാകുന്നു. അദ്വൈതശാസ്ത്രാനന്ദം പ്രാപ്തം സംസാരനിവൃത്തിരൂപമായ മോക്ഷമുക്തമാകുവാൻ തരമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു, ഭക്തി എന്ന മഹാനന്ദനിന്നു സാധനമാകുന്നതല്ലാതെ മോക്ഷത്തിന്നു സാധനമാകുന്നില്ല. എന്നാൽ സാധനസാധ്യരൂപത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഗൗരവഭക്തി, പരമഭക്തി എന്നു രണ്ടുതരം ഭക്തികളുള്ളതിൽ; പരമഭക്തിയുടെ ഉദാത്തതയിൽ ജീവൻ, ഈശ്വരൻ, ജഗദന്തന്നുള്ള ദൈവതത്തിന്റെ സ്വരൂപംപോലുമില്ലാതെ ഏകാകാരമായ ബ്രഹ്മഭാവത്തിന്റെ സ്തുതിമുണ്ടാകുന്നതുകൊണ്ടു, അത്പരമമായ ആ പരമഭക്തിതന്നെയാണ് 'വേദാന്തികളുടെ ബ്രഹ്മശാസ്ത്രമെന്നുള്ള മിഥ്യബാധിതമായ അഭിപ്രായത്തെ നാം വിസ്മയപ്പെടുത്തേണ്ടതില്ല. ഏതായാലും പരമേശ്വരപാദാരവിരുദ്ധമുള്ള പ്രേമമാത്രമാണ്, വിശേഷിച്ചു ശരീരശക്തിയാ മനഃശക്തിയാ നന്നെ ക്ഷയിച്ചുകാണുന്ന ഇക്കാലത്തിൽ മുക്തിക്കുൾക്കു മോക്ഷപദവിയിലേക്കു സഞ്ചരിക്കുവാനുള്ള പ്രധാനമായ ആലംബനമെന്നുള്ളതിൽ സന്ദേഹമില്ല.

നാമരൂപരഹിതവും അമൃതമിത്തം അവാത്മനസഗോചരവുമാണ് പരമാത്മവസ്തുവെങ്കിലും, അതിൽനിന്നു വ്യതിരിക്തമായ സമസ്തവും കല്പിതമെന്നിരിക്കിലും, കല്പിതമായി നാമരൂപങ്ങളോടുകൂടിയ പരമാത്മത്തെ വഴിക്കല്ലാതെ ആ പരമാത്മവസ്തുവെ പ്രാപിക്കുക എന്നത് അസാധ്യമാകുന്നു. നിർദ്ദിഷ്ടമായ ബ്രഹ്മവസ്തുവിൽ

എത്തിച്ചേരുകവാൻ സഗുണനായമുള്ളതുശ്വപേരനെ ആലംബനമായി ഗ്രഹിക്കാതെ ഗന്ധ്യന്തമരില്ല വിവിധമതങ്ങളുള്ള സ്ഥാപിച്ചതായപരമമതപ്രവർത്തകന്മാരുള്ളുതത്വത്തെ അതായതു ഭക്തിമാർഗ്ഗത്തിനുള്ള മാറ്റൊന്യത്തെ ഗ്രഹിച്ചിരുന്നവരും, തന്മൂലം ലോകത്തിൽ സർവ്വസാധാരണമായി ഭക്തമാർഗ്ഗത്തെ പ്രവരിപ്പിക്കുവാൻ പരിശ്രമിച്ചിരുന്നവരുമായിരുന്നു. അതുനിമിത്തമാണ് ലോകത്തിൽ യജ്ഞശാലകളേക്കാളും യോഗശാലകളേക്കാളും ഭക്തിശാലകൾ വർദ്ധിച്ചുകാണുന്നത്. ഹിന്ദുക്കളുടെ ദേവമന്ദിരങ്ങളും, ക്രിസ്ത്യൻ, മുസൽമാൻ മുതലായവരുടെ പള്ളികളും ഞായറുന്ന്, ഞെറുന്ന്, മുതലായവരുടെ വിവാഹങ്ങളും ഒരു രൂപത്തിൽ ഭക്തിശാലകളാകുന്നു അതായതു തങ്ങൾ തങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധയെ അന്നസമിച്ച ഭജനം നടത്തുവാൻ ഉള്ള സ്ഥാനങ്ങളാകുന്നു. വസ്തുതതപം ഇഷ്ടിനെതിരികെ, ഭക്തികൊണ്ടെന്നതാണ്? മുതിരിപ്പുകൊണ്ടെന്നതാണ്? തിർത്ഥാടനംകൊണ്ടെന്നതാണ്? ഭൂപംകൊണ്ടെന്നതാണ്? തദ്ദ്രാമണംകൊണ്ടെന്നതാണ്? ഭൂട്ടാകൊണ്ടെന്നതാണ്? എന്നിങ്ങനെ അപരമാസപൂർവ്വം ഭക്തിയായും ഭക്തിചിന്താങ്ങളേയും ചിഹ്നർ ആരംഭിച്ചിരുന്നതു തീരെ അവിചാരജന്യമാകുന്നു. എന്നുതന്നെയുപ അഷ്ടിനെ ആരംഭിച്ചിരുന്നവർ ഒരു തരം നാസ്തികന്മാരുമാകുന്നു ഭക്തിയെ നിഷേധിക്കുന്നപക്ഷം ഭക്തിക്കു വിഷയമായ ഈശ്വരനും നിഷേധിക്കപ്പെട്ടതായി വന്നുകൂടുന്നു. ഈശ്വരനെക്കണ്ടയിൽ ഈശ്വരവിഷയകമായ പ്രേമവും പ്രേമചിന്താങ്ങളും ആർക്കും ഒരിക്കലും നിരസിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. പി

ഒന്നു ഇവർ നപുംസകന്മാരെപ്പോലെ. ദേവനീമനാത്മാകുന്നു. കളിതവിധവകമായ ബ്രഹ്മത്തെപ്പോലെ ആനന്ദത്തെപ്പോലെ അനുഭവവിധു അനുഭവിക്കുവാൻ ദാശ്യമില്ലാത്ത നപുംസകന്മാർ “ബ്രഹ്മാകൈശ്വരനാണു” “ബ്രഹ്മമിതി ക്ഷമിക്കുകയെന്നാണു” എന്നിങ്ങിനെ ബ്രഹ്മഭാവത്തെ അധിഷ്ഠിപ്പിക്കുന്നവരും, അവരുടെ പേരിൽ അനുകമ്പ വിചാരിക്കുകയുണ്ടാകാതെ വേറെയാണു് ചെയ്യുവാനുള്ളതു്. “ഈശ്വരനും ഈശ്വരഭക്തിയും ആവശ്യംതന്നെയെങ്കിലും, കല്പം, മണ്ണും വെച്ചു പൂജചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടെന്തൊരാവശ്യമാണുള്ളതു്? ഇങ്ങിനെമുള്ള പ്രതിപാദ്യങ്ങളും ദേവാദയങ്ങളുമൊന്നും വൈദികകാലത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.” എന്നിങ്ങിനെ ചിലർ വിഗ്രഹാരാധനയെ നിട്ടതും അധിഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്തു. നാമരൂപങ്ങളോടു യാതൊരു സ്വഭാവസ്വരൂപമില്ലാത്ത ശിശുപരനെ, അതായതു ഈശ്വരന്റെ നിരാകാരമായ പാരമാത്മിക സ്വരൂപത്തെ ബ്രഹ്മിക്കുകയും ചിന്തിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതു തീരെ അസാദ്ധ്യമാകുന്നു. ഏതപ്പാൾ നാം ഈശ്വരനെ ചിന്തിക്കുവാനൊരുങ്ങുന്നുവാ, അപ്പാൾ നാമരൂപങ്ങളോടുകൂടിയ ശിശുപരനാണു്, അതായതു സാകാരമായ ഈശ്വരസ്വരൂപമാണു്, നമ്മുടെ മനസ്സിൽ ഖരാദിർഭവിക്കുക. നാമരൂപങ്ങളെ കൂടാതെ യാതൊരു ചിന്തയും സാധിക്കുന്നതല്ല. ഈ നാമരൂപങ്ങൾ വിഗ്രഹങ്ങളല്ലാതെ വേറെന്താണു്? ചിന്തയുമാണെന്നുമാധിക്ഷിപ്തനായൊക്കെ വിഗ്രഹങ്ങളാകുന്നു. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ നാമരൂപങ്ങളോടുകൂടിയ വിഗ്രഹങ്ങളെ കൂടാതെ ഈശ്വരമിന്നനും ചെയ്യുന്നതു്,

അശക്തമാണെന്നു വരുമെന്നു രാജാ മനക്കഷ്ടം രാ
ജാ നാമത്തിലും പ്രപത്തിലുല്പാദിത ഈശ്വരനെ ചിന്ത
ചെയ്താൻ സാധിക്കാത്തതുകൊണ്ടു അവരെല്ലാവരും വി
ഗ്രഹാരാധകന്മാരാണെന്നു, അഥവാ വിഗ്രഹചിന്തകന്മാരാ
ണെന്നു. അങ്ങിനെ മനസ്സിൽ ഭാവിച്ചെന്ന സാക്ഷാതായ
തെ ഈശ്വരനെ പുറമെ സ്ഥാപിച്ചു ആരാധിക്കുന്നതിൽ
എന്തൊരൊ പദ്ധതിയാണുള്ളത്? വിഗ്രഹങ്ങളുടെ യാ
തൊരു സംസ്ഥാനവും കൂടാതെയും അവയെ നിട്ടികല്പാവ
സ്ഥയാക്കുന്നു ആ നിട്ടികല്പാവസ്ഥയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു
വരെ വിഗ്രഹങ്ങളുടെ അന്തരമുള്ള നാമരൂപങ്ങളുടെ അപേ
ക്ഷ അനിവാര്യമാകുന്നു. പക്ഷെ ഇന്നത്തെപ്പോഴും പ്ര
തിമാപുരണം മുൻകാല ഇന്ദ്രാധിപതിനാലും ഇന്ദ്രേന്ദ്രിയം
അതിർപ്പാൾ ഭാരതവംശത്തിൽ പ്രൗഢമായി കഴിഞ്ഞി
രിക്കുന്നു. ദേശകാലങ്ങളെ അനുസരിച്ചു വിഗ്രഹങ്ങൾക്കു
അവയുടെ ഉപാസനാഭിതികൾക്കും ദൈവങ്ങൾ സംഭവിക്ക
ണമെന്നല്ലാതെ വിഗ്രഹാരാധനമില്ലാതിരുന്ന ഒരു കാല
വുമുണ്ടായിട്ടില്ല. ഇപ്പോഴത്തെ ദൈവവിശേഷങ്ങളും പ്രതി
മകളേയും എല്ലാം നശിപ്പിക്കണമെന്നു അപ്പോഴും വി
ഗ്രഹാരാധന അസ്തമിച്ചതായി പറവാൻ പാർക്കുകയു
ള്ളതുകൊണ്ടെന്നാൽ മാംസമയം സ്ത്രീയെ വിഷയമാക്കുന്ന
വിഗ്രഹങ്ങൾ നഷ്ടമായിത്തീരുന്നതെങ്കിലും, മാനുഷ്യരീ
ക്കു വിഗ്രഹങ്ങൾ വിഷയമായിക്കൊണ്ടുതന്നെ വാതി
ക്കയും, അതുകൾ ഈ മനുഷ്യത്തിൽ ആരാധിക്കപ്പെട്ട
കയും ചെയ്യുന്നു അങ്ങിനെ മനോദ്രാവിയിലും വിഗ്രഹ
ങ്ങളുടെ ആവിർഭാവം അപേക്ഷിതമല്ലെന്നു വാദിക്കുന്ന

പക്ഷം പിന്നെ ആലംബനത്തിന്റെ അഭാവം നിമിത്തം ചിന്തനം, ദീപനം, പ്രാബ്ലിനമെന്നീ ക്രിമകാലത്തും തീരെ അർത്ഥശൂന്യങ്ങളായിത്തീരുന്നു. ഇങ്ങിനെ താത്വികമായി നിരൂപണം ചെയ്യുമ്പോൾ, നിഗൂഢങ്ങളെ പ്രകാരദോഷമുള്ളതും, അഭാവം ദൈവകാവ്യം ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും ഉണ്ടാകാൻ തരമില്ലെന്നും സിദ്ധമാകുന്നു. ദൈവികകാവ്യത്തിൽ പ്രതിമകൾക്കു പകരം പ്രതികങ്ങളെ പ്രാമുഖ്യമായി ഉപാസിച്ചിരുന്നതായി കുന്നാം. മനോഹരമനുഷ്ഠിതപാസന, ആദിത്യ പ്രാമുഖ്യമനുഷ്ഠിതമനുഷ്ഠിത പ്രാമുഖ്യമായി ഉപാസിക്കുക, അഭിത്യനെ പ്രാമുഖ്യമായി ഉപാസിക്കുക എന്നിങ്ങിനെ പ്രതികളിൽ അപ്രകാരമായ ഉപാസനകൾ ഉപദേശിച്ചുകാണുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഉള്ള പ്രതികകാവ്യസന്ദർഭം, പ്രതിമകളിൽ ശബ്ദവിശ്ലേഷികളുടെ ഉപാസനയും അതിൽ വിശേഷിച്ചു അഭിത്യനെ ദോഷമില്ല. ഒരു വസ്തുവിൽ അനുവർത്തിക്കുന്ന ഭാവനം ചെയ്യുക എന്നുള്ള ലക്ഷണം ഒന്നിന്നും ഇപ്രകാരമായിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ദൈവിക കാവ്യത്തിലെ പ്രതികകാവ്യസന്ദർഭം ഒരു പ്രകാരമേ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇന്നത്തെ പ്രതിമാപുരുഷന്റെ സമാധാനിക്കുന്നതിൽ അനുഭവമില്ല. ആധ്യാത്മികസമുന്നിയിൽ ഉള്ള ഉൽക്കർഷ്ഠതാഭാവമുള്ള അനുഭവമില്ല നിശ്ചിതപാസന, സമുദാനപാസന, പ്രതികകാവ്യസന്ദർഭം എന്നിങ്ങിനെ വിവിധ തരങ്ങളായ പല ഉപാസനകളും പ്രതികളിൽ വിധാനം ചെയ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെങ്കിലും, അവയെ അധികരിക്കുന്നതായ മധ്യമതികൾക്കു ഇന്നത്തെ പ്രതിമകൾക്കു

തൃക്കാ ഹ്രേമസ്തമോയ മോലഞ്ചനമാണെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. വലിയ ശാസ്ത്രവാദവും, യമതിവാദവുമൊന്നും ഈ വിഷയത്തിൽ അപേക്ഷിതമല്ല. മാമുക്കുപ്പമേ ഹസേൻ, ചൈതന്യസ്വാമി, തുളസീദാസ, നമുക്കു വിപദാശംഭരൻ സ്വാമി, മേപ്പുനൂർ ഭട്ടതിരി മുതലായ മഹാത്മാർ പ്രതിപാദിച്ച ഏതു ബ്രഹ്മയോടെ ആരാധിച്ചിരുന്നുവെന്നും അതുനിമിത്തം അവർ ബ്രഹ്മാനന്ദകരണന്മാരായി ഏതു അപരിമിതമായ ആനന്ദത്തെ അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നുവെന്നും ഉള്ള അനുഭവകഥകൾ തന്നെ പ്രകൃതവിഷയത്തിൽ പ്രബലപ്രമാണങ്ങളാകുന്നു.

എന്നാൽ ഭക്തിയോഗം സ്വർഗ്ഗം ങ്കരമായ ഒരു മോക്ഷസാധനമെന്നിരിക്കിലും സ്വാധുഭൂതിയെ മാത്രം പ്രമാണമാക്കി സർവ്വത്തിലും സംശയാതമാക്കിയ മതിതനിയികൾക്കു അതു നീക്കം പ്രജ്ഞാമാതിത്തന്നെ വന്നിരിക്കുന്നു. ഭക്തിയോഗത്തിൽ മാത്രമല്ല, ഏതൊരു യോഗത്തിലും, ആദ്ധ്യാത്മികമായ ഏതൊരു അനുഷ്ഠാനത്തിലും അമർഷം, ദോഷവും പ്രഭവരം ലഭിക്കുന്നില്ല. ആധിഭൗതിക പദാർത്ഥങ്ങളെപ്പോലെ ആദ്ധ്യാത്മിക തത്വങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷത്തിനും അനുമാനത്തിനും വിഷയമാകാറില്ലെന്നും പ്രത്യേകം ധർമ്മങ്ങളുള്ള ബ്രഹ്മരൂപ സ്വരൂപം, ജീവസ്വരൂപം, ജീവേശ്വരന്മാരുടെ സംബന്ധം, മോക്ഷസ്വരൂപം, മോക്ഷസാധനം തുടങ്ങിയുള്ള ആദ്ധ്യാത്മിക തത്വങ്ങളുടെ നിസ്തമത്തിൽ ശാസ്ത്രം മാത്രമാകുന്നു പ്രബലമായ പ്രമാണം. ബ്രഹ്മാനന്ദകരണന്മാരായ മഹാപിള്ളയുടെ സാക്ഷാൽ അനുഭവരൂപമാകുന്നു ശാസ്ത്രം. നമ്മു

ഒരു ജാതുകനേം അതിൽ ആദ്ധ്യാത്മതത്വങ്ങൾ അപരോക്ഷമായി പ്രകാശിക്കുന്നതും വിശ്വ ആത്മമാമഹാത്മ്യമുള്ള പ്രാപിഷ്ഠനായതും, തത്വങ്ങളെ ഗ്രഹിക്കുവാൻ ശാസ്ത്രത്തെ പ്രമാണീകരിക്കാതെ ഗത്യന്തരമില്ല. കലുഷകലുഷമായ രോഗകണവും ചന്ദ്രിതവെച്ചുകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മതയുള്ള ആദ്ധ്യാത്മതത്വങ്ങളെപ്പറ്റി തനിയെതന്നെ പലതും വായിച്ചു കേൾക്കുകയും “ഈ ശേഷൻ അന്തിമനരയിലെന്നാ, മോക്ഷം ഇങ്ങിനെയായിരിക്കാം” എന്നിങ്ങിനെ തന്റെ ബുദ്ധിക്ക് നോന്നിയ വിധം ചില തീർപ്പുകൾ കല്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു തീരെ അവിചേകമാകുന്നു. “നെഹിതമിതിത മതിരോപനേനാ” ഈ ആത്മബുദ്ധി കേവലം ഉന്മാദകൊണ്ടു പ്രാപിക്കപ്പെട്ടവൻ മന്ദാശ്വമല്ല എന്നിങ്ങിനെ ശ്രുതിയും “അമിതം ച മലമേവാം തതാസ്തേനേവേനാമയത്” “അമിതം അജായ തത്വങ്ങളെ കേവലം തത്വംകൊണ്ടു നിർണ്ണയിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല.” എന്നിങ്ങിനെ ശ്രുതിയും ആദ്ധ്യാത്മതത്വനിർണ്ണയത്തിൽ കേവലം തത്വത്തിനുള്ള അസാധ്യതയെ സൂചനമായി സമർത്ഥിക്കില്ലെന്നു. എന്നാൽ ആദ്ധ്യാത്മവിചാരത്തിൽ യുക്തികൾ തീരെ വിപ്രയോജനങ്ങളുള്ള ശക്തിമൂലപാകമതു ശാസ്ത്രത്തിന്നു അവിരുദ്ധമായ വിധത്തിലല്ലാതെ ഉദ്യോഗമായ വിധത്തിലുള്ള തത്വങ്ങൾ വിപ്രയോജനങ്ങളെന്നു മാത്രമേ ഇവിടെ വിവക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളു. അതുകൊണ്ടു ആദ്ധ്യാത്മസരണിയിൽ ഇരുപ്രകാരത്തിലായിരിക്കുന്നുവർ തന്റെ ബുദ്ധിക്ക് ഇവിടത്തുൾക്കും മാത്രം പ്രാമാണ്യം

കൊട്ടിക്കാതെ ശേഷമുള്ളതും ശേഷപ്രതിപാദിതങ്ങളായ തത്വങ്ങളെയും, ദൃശമാലി, അതായതു യാതൊരു സംശയവും കൂടാതെ വിശ്വസിക്കേണ്ടതാണെന്നു സിദ്ധമാകുന്നു. ഈശ്വരസത്യമിഹ, ഈശ്വരസ്വരൂപത്തിലും, മനസ്സിന്നു നിഷ്പന്നം ചെയ്തുകൊണ്ടു ശബ്ദമെന്ന ഒരു പുരുഷനായ ആ ഈശ്വരനെ ആരാധനമാക്കി ഭക്തനും നമ്മളുമാകുന്ന സാധനങ്ങളെക്കുറിച്ചു? ഈശ്വരനിഷ്ഠം ഈശ്വരപ്രാപ്തിക്കുള്ള സാധനങ്ങളിലും ശേഷമുണ്ടാണുവെങ്കിലും, പാരമ്പര്യപരിഷ്കാരം, ദൃശ്യരൂപങ്ങളെ ഒരു പുരുഷൻ മാത്രമാകേണു സാധനങ്ങളിൽ അധികാരിമാകുന്നുവെന്നും, ദൃശ്യരൂപമാകുന്ന കവികൾ കൂടാതെ ബ്രഹ്മോപമാരും ആർക്കും ഒരിക്കലും മറക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നും പ്രകടപ്പെടുത്താൻ പറ്റുമാകുന്നു.

എന്നാൽ മുമ്പേക്കുറേ ഇങ്ങിനെ ബ്രഹ്മബോധമുള്ള ഭക്തിസാധനങ്ങളുടെ അനന്യതയും നിമിത്തം ക്രമേണ മാനുഷമായ ആ മുമ്പിലാകുന്ന പ്രാപിക്കുന്നവെങ്കിൽ മുമ്പേക്കുറേക്കാൾ അവയെ യഥാവിധി അനന്യതയും ചെയ്താൽ അവയുടെ വിശ്വാസമാത്രമാകുന്നു. ജപം, പൂജനം, തീർത്ഥാടനം, ദേവദർശനം, ദേവാന്തവിഹാരം ഇതുകളെല്ലാം മാനുഷികളാൽ കേവലം ക്രീഡാരൂപത്തിൽ നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുന്നു ഹോ! ഹോ! വിനോദം വിനോദമെന്നല്ലാതെ അവയ്ക്കു യാതൊന്നിപ്പോഴും യാതൊരുതർക്കവും ഇല്ല! തീർത്ഥാടനവും ലോകത്തിലുള്ള പരിഭ്രമണവുമെല്ലാം അവയുടെ ലിഖിതരസവും മാത്രമാകുന്ന മീമാംസാരൂപത്തിലല്ലാതെ കാർവ്യതാരൂപത്തിൽ അവയ്ക്കു വൈകികമാ

ഈ ശാസ്ത്രീയമാണോ ഉള്ള യാതൊരു വ്യവഹാരവും സംഭവിക്കുന്നില്ല. കർത്തവ്യതയുടെ ദാവം അന്യമാനവും കർത്തവ്യതയുടെ അഭാവം അന്യമാനവുമാകുന്നു. സംസ്കാര പ്രേരിതനാകായി അന്യമാനമാകപ്പെടാതെ തന്നെ അവർ സമുദയം അനുഷ്ഠിക്കുന്നുവെന്നും, പരമേശ്വരത്തിൽ അവർ യാതൊന്നും അനുഷ്ഠിക്കുന്നില്ല, വിധിനിഷേധങ്ങളാകട്ടെ, കർത്തവ്യത്വമില്ലാതെ, സാംസ്കാരികമായ ശോകമോ ഹർഷമോകട്ടെ പ്രബലനാശം വേഗവും സ്വർശിക്കുന്നില്ല. ദൈവതപ്രതിതി തന്നെ അവരുടെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഉദിക്കുന്നില്ല. “സർവ്വം ബ്രഹ്മമേവം “ഗതം” ഇതാകുന്നു അവരുടെ ദൃഷ്ടി. ഈ ദൃഷ്ടിയിൽ തീർത്ഥവും തീർത്ഥാടനവും, ദ്രാവിഡം ജാതിയും, പാറും ജാതിയും, ധർമ്മവും കീർത്തിതവുമെല്ലാം ബ്രഹ്മം തന്നെ. നാമരൂപകർമ്മങ്ങളുടെ സമാധാനമായി പ്രതിഭാസിക്കുന്ന ഈ ഭഗവത്ത് ഭഗത്തായിട്ടല്ല, ബ്രഹ്മരൂപമായി പ്രകാശിക്കുന്നു. “ആത്മനാ പൂരിതം വിശ്വം മഹാ മല്ലാഞ്ചനായഥാ” ഹാ! ഹാ! കല്പകാലത്തിലെ ജലത്താലെന്നപോലെ ഈ ഭഗവത്ത് ആത്മാവിനാൽ ആപൂരിതമായി പൂർവ്വാകാശമായി ശോഭിക്കുന്നു! വർണ്ണാശ്രമോപനിഷത്തും വേദാന്തഗ്രന്ഥങ്ങളും പൂർവ്വമായ തങ്ങളുടെ ഏല്പാ അനുമാനങ്ങളോടുംകൂടി അവസ്ഥയായ ബ്രഹ്മരൂപത്തിൽ തന്നെ അനവരതം അവർ നിന്നി വിരമിച്ചിരുന്നവർ.

മുഷ്ടകൾക്കു ഇത്രയും ആദരണീയവും പരമേശ്വര പ്രേമത്തിന്റെ അംഗഭൂതങ്ങളുമായ തീർത്ഥാടനം, ജപം, സ്തോത്രം, പാഠം, കഥാശ്രവണം ഇ-ങ്ങിയ ദൈവികമായ

കളിൽ ബാലും മുതൽക്കുതന്നെ എറിക്കുള്ള ശ്രദ്ധയും, അരിനിവേശവും വളരെ വമ്പിച്ചതായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ ജന്മത്തിലധികം പൂർണ്ണങ്ങളിലുള്ള പ്രകാശം, അതായതു പൂർണ്ണമായ സമ്പന്നത മാനുഷമായിരുന്നു അതിനുള്ള പ്രധാന കാര്യം. ദേവസ്ഥാനങ്ങളിൽപ്പെട്ട ദേവദൂതനും ചെയ്യുന്നതിലും, ഈശ്വരമുഖിയായ മിത്ര ചെയ്യുന്നതിലും, ഈശ്വരനായുള്ള അപിഷണത്തിലും, ഈശ്വരപ്രീതിയും ഉപവാസം ചെയ്യുന്നതിലും മറിക്കിടത്തുള്ള ഈശ്വരമാധനായുപമാ പൂണ്ണകർമ്മങ്ങളിലും വളരെ പ്രീതിമാക്കു പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ആ പൂണ്ണദിവസങ്ങളെ ഇപ്പോഴും പലരും പാർത്ത വിഷയപരമാനത്തെ മൊ, വിവേകശക്തിയെപ്പോ അപേക്ഷിക്കാതെ തന്നെ പരമമായ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതിൽ നിമിത്തമാക്കിത്തീർന്ന ഒരു വിവേകശക്തിയെപ്പോ സംസ്കാരം ദേവത. പാശ്ചാത്യരായുള്ള കർമ്മത്തിൽ എന്തൊരുതരമാണു ഇത്? പട്ടിണി കിടക്കുന്നതിൽ എന്തുണ്ട്? നാമുപം ചെയ്യുന്നതു ഗുണ സമരമേക്കുപമല്ലയോ? ഈശ്വരന്റെയും ഈശ്വരദേവിയുടെയും സ്വരൂപം എന്താകുന്നു? എന്തിനായിട്ടെ വല്ലഭതം പ്രശ്നം ചെയ്യുന്നപക്ഷം ആ പ്രശ്നങ്ങളെ സമാധാനിപ്പിക്കാനുള്ള അറിവുണ്ടാകാമെന്നുള്ളിൽ എന്തിനായിരുന്നുവെന്നു പറയാൻ പാടുള്ളതല്ല. എന്നതെന്നല്ല, ഈശ്വരസത്തയെതന്നെ അംഗീകരിക്കുവാൻ ശൈലിപ്പാത്ര നാസ്തികഗ്രന്ഥങ്ങളും സമുദാനായ ശൈലിപരന്റെ ഭക്തിയെപ്പോ, ഉപാസനയെപ്പോ നേരിടാതെ ഉച്ചേദനം അഥവാ പച്ചവടാനം

പറയുന്ന ചില സന്താനഗുണങ്ങളും വാചിമനോ അനുസരണങ്ങളിൽ, സ്വസ്ഥസ്ഥിരത്തെ അനുസരിച്ചു തത്വത്തെ സമർത്ഥനം ചെയ്യുവാൻ വേണ്ടുന്ന അറിവില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട് മനസ്സിനെ വിഷണ്ണതയെ പ്രാപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഏതുകൊണ്ടുതന്നെ പ്രഞ്ചലഭമായ ഒരു ആനന്ദശക്തി, അതാമസ്സ് പൂർണ്ണസ്ഥിതമായ ആ സന്ദേശശക്തി പൂർണ്ണമായ അറിവില്ലാത്തതുകൊണ്ടും വിപരീതമായിട്ടുള്ള ഒരു ഗുണനുകൊണ്ടും രണ്ടാകുന്ന വിബാദാവസ്ഥയും വിരോധപാത്തയുടേല്ലാം നിർദ്ദേശം ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുള്ള ഒരുതരം തന്മയകൊണ്ടിരുന്നു. ഏതു വാചിയശക്തിവാദങ്ങളും ഏതു വാചിയ പ്രതിബദ്ധങ്ങളും സംസ്കാരത്തിന്റെ മുമ്പിൽ മുട്ടുകയ്യാവുമെങ്കിലും, കമ്പിതഗുണങ്ങളുടെയും കമ്പിതവൃക്ഷശാഖകളുടെയും സാദൃശ്യം ആശ്ചര്യകരമായ ഉൽക്കണ്ഠിതനായ ഏതുയോദനാകരം തന്നെ എന്നുള്ള തത്വം, ശാസ്ത്രകാരന്മാർ പിന്നെയും പിന്നെയും ഉപദേശിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ തത്വം, ദൈവവും വിശ്വവൈകുണ്ഠത്തെയും.

ഇങ്ങിനെ ഈ ശരീരത്തോടുകൂടിയെന്ന ഉൽപന്നമായി ഈ ശരീരത്തോടുകൂടിയെന്ന വളരെ വലിയതന്നെ ഈ പ്രഭുസന്ദേശത്തിന്റെ രാശി ഉപദേശപ്രധാനമായ തുലിയാശ്രമത്തെ ഗ്രമിച്ചതിന്റെ ശേഷവും ചിലപ്പോൾ ഏതെങ്കിലും മനസ്സിനെ ഉന്മാദപനം ചെയ്യുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ ശുദ്ധമിത്തമന്തരമായ സാധുക്കൾക്കു ഏതുയോ പ്രിയപ്പെട്ട സമാധിസ്ഥാനമായ ഹിമാലയത്തെ വിട്ടു തന്നെ ദേശങ്ങളിൽ പട്ടുടനും ചെയ്യുവാൻ

എന്റെ മനസ്സ് രോഗവും ഉണ്ടുപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. ഫിമിറ്റിയിൽ തന്നെ അവിടവിടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഓരോ രോഗിയാലുമുള്ള സമ്പന്നവൃദ്ധവർഗ്ഗക്കാരുടെ യാത്രാവിഷയകമായ എന്റെ മനസ്സിന്റെ ഉത്സാഹത്തെ ഷാൻ ഉപശമിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഓ! ഓ! രോഗരോഗമുള്ള ഫിമിറ്റിയിലെ ഉന്നത ഭോഗങ്ങളിൽ സമ്പന്നവൃദ്ധ അവരുടെ സൗമാഗ്യത്തെ ഉപദ്രവിക്കുകയെന്നു ഏതുതോറുമായിട്ടാ ഗ്യാദമമാകുന്നു. തീണ്ടു നിശ്ശേഷമായി പച്ചനിറം പൂണ്ട വൃക്ഷപതാലികളാൽ നിമ്മിതമാക്കിക്കിടക്കുന്ന വനരാശികളും, ഉന്നതമന്ദം മേഖലയെപ്പോലെയോ വിപ്രാചാരമാനമായി വിഭജിക്കുന്ന ഗർഭിണിയോടു ചേർന്നു നിൽക്കുന്നതും, അവയിൽ ജൈനന്മാരുടെയും കിരീടം നിശ്ശേഷമായി കിടക്കുന്ന ഫിമിറ്റികളും, സ്വർഗ്ഗ സാമ്രാജ്യം വെട്ടുകൊണ്ടു പ്രവഹിക്കുന്ന പ്രഭു ശിതളമായ രാജാക്കന്മാരുടെ ശരീരശാസ്ത്രം പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന നദീപ്രവാതങ്ങളും ഓ! ഓ! ഭാഗ്യരഹിതനായ ഒരു പുരുഷൻ അക്ഷിതശാലനാകുന്നതെങ്ങിനെ? ബഹുവിധ വിഷയങ്ങളിൽ മതിയാകുന്ന വിവരിക്കുന്ന വിഷയകൾക്കു നിർദ്ദിഷ്ടമായ വിഭജന ഭോഗങ്ങൾ ഭയസ്വരൂപമാകുന്നു. വിവാഹവാന്മാരുടെ അഭയസ്വരൂപം വിഷയകൾക്കു ഭയസ്വരൂപമാണെന്നിൽ, വിഷയകളുടെ അഭയസ്വരൂപം വിവാഹവാന്മാർക്കു ഭയസ്വരൂപമായി ഭവിക്കുന്നു.

സുഖമാ വിശേഷിക്കൊണ്ടും പുറത്തുപ്രസിദ്ധിക്കൊണ്ടും അടിമിതിയെപ്പോലെ അടക്കിക്കിടക്കുന്ന നേപാള ഭോഗത്തിൽ യാത്രചെയ്യുവാനും, അവിടുത്തെ പ്രസിദ്ധ ഭോഗ

സ്വന്തമായ "പട്ടുപതി" നാടത്തിൽപ്പെന്ന ദേവദേവനോ
ചെയ്യുവാനും എന്തെങ്കിലും ചെയ്യിച്ചിട്ടുള്ളതും എന്തെങ്കിലും ചെയ്തിട്ടുള്ളതും
ഈ സാഹചര്യത്തിലേക്കും തന്നെയായിരുന്നു. പട്ടു
പതിനാടത്തിലേക്കുള്ള യാത്ര ഹിമാലയത്തിലെ മറ്റുള്ള
കാരോ ധാരാളമായതോ യാത്രയെപ്പോലെ അത്ര കഠി
നതല്ലെന്നു ഇരിക്കിലും, എന്തെങ്കിലും ശിക്ഷാപരിപാടി പ്രകൃതി
കൾ നിശ്ചിതം എന്ന സാഹചര്യത്തോടുകൂടി അത്
കഠിനതരം തന്നെയായിരുന്നു. എന്നാൽ മറ്റൊരു മഹത്വ
ശാഹിയാണു ഹിമാലയത്തിൽ എന്തിനുള്ള പ്രോത്സാഹനം
നിശ്ചിതം യാത്രാവിഷയകമായ യാത്രയെക്കുറിച്ചു വി
വരണം എന്തെങ്കിലും മനസ്സിലാക്കുന്നതിനായിട്ടു. ഹോ!
ഹോ! എത്രവലിയ പ്രതിബദ്ധതയും പ്രോത്സാഹനം
മൂലം ശിക്ഷാവിധിയിലായി തന്നെയാകുന്നു. പ്രോത്
സാഹചര്യം നിശ്ചിതമായിട്ടുണ്ട്! പ്രോത്സാഹനം
പ്രോത്സാഹനത്തിലായിട്ടുണ്ട്! പ്രോത്സാഹനം പട്ടുപതി
പ്രോത്സാഹനം സമർത്ഥനാക്കിയിട്ടുണ്ട്! പ്രോത്സാ
ഹനം ശക്തി നിരോധനമെന്നുള്ളതു ചുരുക്കം ചുരുക്കം
തന്നെ. ഈശ്വരമായ നിരോധനത്തോൾ പ്രോത്സാഹനം
യാത്രാവിഷയകതകൾക്കും വശപ്പെടുത്തുന്ന നിരോധനം
കാലകാലമായ നേപാളത്തിലേക്കും അവിടെ മറ്റുള്ള
മറ്റിവിടങ്ങളിൽ വിതരണിക്കുന്ന "പട്ടുപതി" നാടത്തിലും പട്ടു
പതിച്ചുകൊണ്ടു പ്രസ്ഥാനം ചെയ്യാൻ ഉറപ്പു. എന്നാൽ
അതിനായി മാതാവിന്റെ പരിപാടിനനുസരിച്ചു അനുചരിച്ചു
കൊണ്ടിരുന്ന എന്തിനുള്ള മാതാവിനോടും ഒരു പ്രകാരത്തി
ലുള്ള ശോകത്തെ ഉൽപ്പാദനം ചെയ്തിരുന്നിട്ടുണ്ടെന്നു.

എങ്കിലും ആ ശോകത്തെ ഗണ്യമാക്കാതെ ഒരു വിധം ആഹ്ലാദഭാവത്തിലും ഉത്സാഹഭാവത്തിലും തന്നെയാണ് ഞാൻ മാതൃസമ്പ്രദായത്തിൽനിന്നു പിരിയ സവിധത്തിലേക്കു, അതായതു ജാതവിദ്യവിദ്യയുടെ സവിധത്തിൽനിന്നു ജാതവിപതിയായ “പശുപതി” നാഥന്റെ സവിധത്തിലേക്കു മാത്രം പുറപ്പെട്ടത്.

ഈശ്വരീയമായ ഒരു ജീവിതത്തിലാകുന്നു അന്നു നാമകളെപ്പോലും തത്ത്വജ്ഞായാ കാശ്ചമാദിഗുണികളുടേയും സമ്പന്നരൂപമായ ഈ സംസാരത്തിന്റെ പരിസമാപ്തി. ആനന്ദമരോഹി, ജീവൻ മുക്തിവശാനന്ദമായ ആ ജീവിതത്തിൽ എത്തിച്ചേരുകയോ, അഥവാ ആ ഉച്ചപദവിയിലാകട്ടെ ആഹ്ലാദനന്ദമെല്ലാം ഇട്ടിക്കയോ ചെയ്യുവാൻ മാത്രമേ ഹിരിഗിരി തുടങ്ങിയുള്ള ഏകാദശമണിമേലുള്ള പവിത്രാദേശങ്ങളുടെ അമൗലികമായ ആനന്ദത്തെ നല്ലൊപാദയ ആസ്വദിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നുള്ളൂ. ഏകാകിയായി പവിത്രതരമുള്ള പുക്കാരാദേശങ്ങളിൽ പരിവൃത്തം ചെയ്യുക എന്നതു ഈശ്വരതത്വചിന്തകന്മാർക്കു എത്രയൊരു അർത്ഥപ്രദമായ ഒരു കൃത്യമാകുന്നു പരിഹൃദ്ധാദേശങ്ങളുടെ ഉപസേവനം തത്പരിഷ്കൃതം ചെയ്തിരിക്കുന്ന മുക്തന്മാർക്കു വിശേഷലേഖം കൂടാതെ ഒരു വിശ്രാന്തിസുഖത്തിനാലും, ദൃഢമായ അപരോക്ഷരൂപത്തിൽ തത്പരിഷ്കൃതം ചെയ്താൽ ഇട്ടിക്കുന്ന മുക്തന്മാർക്കു തത്പാനസന്ധാനത്തിനാലും ഉപകരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഫലകാമനമാകുന്ന പാശത്താൽ നിബന്ധിക്കപ്പെട്ട സാധാരണന്മാരുടെ പട്ടണത്തിൽ തത്പരിഷ്കൃതം

നാമുടെ ആഹ്ലാദം ആവിർവിഷ്ണുവില്ല. ഈശ്വരം ചിന്തനത്തിൽ മനസ്സു വെല്ലുന്ന മുമ്മതികൾക്കു മുമ്പേ ശേഷിയിൽനിന്നു വല്ല ആനന്ദവും മനോഹരവെങ്കിൽ, അതു ശാസ്ത്രപുസ്തകാദികൾ നിമിത്തമുള്ള വൈചാരികവും മുമ്മതികൾമായ ആനന്ദം മാത്രമാകുന്നു. ഈശ്വരം പൂർണ്ണമായ അനന്ദമെന്നു അർത്ഥമാക്കുമായി നാം വെച്ചു കൊണ്ടുള്ള പദ്യങ്ങൾ സാമ്പ്രദായിക ഫലങ്ങളിൽ കാമനാദികൾക്കു ഈശ്വരോത്തമസ്ഥാനം വെച്ചാൽ അസമർത്ഥമായ പ്രകൃതനാമകം സാധ്യമല്ല. ഇതു നിമിത്തമാണ് അല്പാത്മചിന്തകന്മാരായ ജ്ഞാനികൾക്കും ശിഷ്യാന്മാർക്കും മാത്രം ഏകാന്തതയുള്ളതായ ഹിമഗിരിപ്രദേശങ്ങൾ ഇത്രയും ആനന്ദനിഷ്ഠവുമായി രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. തീർത്ഥം എന്നു വിളിക്കപ്പെട്ട ഭാരത ശാസ്ത്രീയവിധാനങ്ങളിൽ സുസ്ഥാനമായ ചില ബ്രഹ്മവ്യക്തികളുടെ അഭിപ്രായം, ഇങ്ങനെ അധികാരി ഭേദം അനുസരിച്ചു അവളിന്നു ദിനം കാഴ്ചക്കൾക്കായി വിതരണപ്പെടുത്തുന്നു. എന്നാൽ ഉത്തരോത്തരവും നമുക്കു ശിഷ്യർക്കും നഗരമദ്ധ്യത്തിലും, തീർത്ഥങ്ങളിലും മാംസവിഭോജനത്തിലും ഉല്പാദനം ആനന്ദത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതായ ഈശ്വരം അനുഭവത്തിന്റെ വിജ്ഞാനവും അതിന്നു വേണ്ടിയായ ജ്ഞാനവും മനസ്സുവെക്കുന്നതിൽ ഒരു ദിനത്തിലല്ലെങ്കിൽ വേറൊരു ദിനത്തിൽ; ഒരു ദിനത്തിലല്ലെങ്കിൽ വേറൊരു ദിനത്തിൽ, വേറൊരു ദിനത്തിലും മനസ്സിൽ അങ്കുരിക്കാതിരിക്കുന്നതല്ല. സത്യമായി അഭിപ്രായമായ ഈശ്വരം അനുഭവത്തെ ഹരിതവാനുള്ള ഇല്ലാത്തതല്ലെങ്കിൽ ഏ

കാതഃസവിക്തായ പുന്നപ്രവൃത്തിയാലിലം ഏകാന്തതം
 അമൃതം പുന്നപ്രവൃത്തിയാലിലം പ്രാത്യകം അഭിനിവേശവും
 അവമൃതം സേവനത്തിൽ പ്രാത്യകം ആഹ്ലാദവും അഭി
 രിപ്യ തു-... വിജ്ഞാനസതീവ്രതാലി ഉണ്ടായി കഴി
 ന്നതാൽ വിജ്ഞാനം ഉണ്ടെന്നു വിദ്യേന്ദ്രിതമല്ല. യഥാ
 ത്വർദ്ധായ വിജ്ഞാനമാണത്രേ പ്രാപ്തം. ഇങ്ങിനെ ജ്ഞാ
 നവും വിജ്ഞാനവും തമ്മിൽ സാമ്യസാധനഭാവത്തിൽ
 അ-... സംഗമപ്രകാരമുണ്ടാകുന്നു വിജ്ഞാനമെന്ന
 ജ്ഞാനത്തിന്റെ ഒരു പ്രതികരണമെന്ന ബുദ്ധാർത്ഥം
 വിദ്യവിദ്യകൾക്കായു ബുദ്ധാർത്ഥമായ വിജ്ഞാനമെന്ന
 മായ വിദ്യവിദ്യകൾക്കായു ബുദ്ധാർത്ഥമായ വി
 മായത്തിന്നു പദ്യപദ്യകൾക്കായു ബുദ്ധാർത്ഥമെന്ന
 താലിപദ്യ? ബുദ്ധാർത്ഥമെന്നാകുന്നു? എന്നു സ്പഷ്ടിച്ചു
 താൽ? ഈ വിവിതത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്ത്? എന്നു കര
 സാധനമാണത്രേ വിജ്ഞാനം ഉണ്ടെന്നു ജ്ഞാനമാണത്രേ
 ജ്ഞാനവും അഭിനിവേശവും എന്നാൽ വിജ്ഞാനത്തിൽ
 അഭിനിവേശം വിജ്ഞാനമെന്നു പ്രാത്യകം സാധനമാണത്രേ
 അഭിനിവേശവും അഭിനിവേശവും അഭിനിവേശം വിജ്ഞാനം
 ഉണ്ടെന്നു സാധനം ആവിർഭവിക്കുന്നു, ആ വിജ്ഞാനത്തിൽ
 നിന്നു ഈശ്വരതത്വത്തെ അറിവുവാൻ മനസ്സു ഉൽ
 കണ്ഠിതമായിരിക്കുന്നു ചെയ്യുന്നു. ഈ ഉൽകണ്ഠയിൽ
 നിന്നു, അതായതു ജ്ഞാനസമുദയം ആഹ്ലാദികയിൽ
 നിന്നു, സർവ്വവൃത്തികളും സർവ്വവൃത്തികളും
 അവലോകനപരമായ പരമാർത്ഥവ്യക്ത പരമഭാവരൂപ
 ത്തിൽ അതായതു സർവ്വമായ ജ്ഞാനം ബ്രഹ്മമാ

കന്മ' എന്നിങ്ങനെ മനോഹരമായ അപരോക്ഷരൂപത്തിൽ നിർണ്ണയം ചെയ്യുന്നതായ അനന്തപ്രഭാതികയിലേക്കു പ്രാവശ്യം ശിഷ്യാനോടുകൂടി സാധകന്റെ മനസ്സിൽ ഒരു ഉന്മേഷഭാവം ഉദിച്ചതായി തുടങ്ങുകയും, ഏകാന്തദേശങ്ങളിൽ പ്രത്യേകമായ പ്രതിപത്തിയും ആഹ്ലാദവും അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഇങ്ങനെയൊക്കെ പല പ്രഭാതികയുടേതിൽ ആദ്യപ്രഭാതികയിൽ അതായതു ജിഹ്വാസുരഭി ആരംഭാവസ്ഥയിൽ സാധകൻ അല്പമായ അസ്വസ്ഥതയും വൃഥയും ഉണ്ടായിത്തീർന്നതുകൊണ്ടു ഏകാന്തദേശത്തിലെന്നല്ല ഒരു ദേശത്തിലും ഒരു പട്ടണത്തിലും അറയ്ക്കാൻ മനസ്സ് തെളിക്കുന്നില്ല. അസ്വസ്ഥതയൊന്നുമില്ലാത്തതായാണു അറിഞ്ഞതിനശേഷമൊ ദൃഢമായ ഈ അസ്വസ്ഥതയും ഉന്മേഷവും കൂടിക്കൂടുകയും ചെയ്തു. ആയിരത്തുകയും ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഗൃഹത്തിൽ തിരിച്ചിറങ്ങു ദേശം കല്പം ചുട്ടെടുത്തു ജഡമാനം അനേകമായി അങ്ങിനെയും പാലുന്ന ഒരു പുരുഷനോടാണ് ഈ അവസ്ഥയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ജിഹ്വാസുരഭിനെ മനോഹരം ഉപരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇങ്ങനെയുള്ള ജിഹ്വാസുരഭി ആശ്വാസത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ഹിമഗിരിപ്രദേശങ്ങളെ ഉപദേശിക്കുന്നതായും, അവർ ഉപശാന്തിയെന്നു ചെല്ലമാകുന്നില്ല സംസാരം ദുഃഖമെന്നാണെന്നു സംസാരത്തിൽ അതായതും അസ്വസ്ഥതയും ഉൽപ്പന്നമാകുകയും, അഥവാ സംസാരത്തെ പരിത്യജിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു മാത്രം യാതൊരു ദുഃഖമെന്നാണെന്നു സത്യവസ്തുവിന്റെ സ്വരൂപത്തെ നിർണ്ണയിക്കുകയും, അതി

നെ ശ്രദ്ധിക്കുക. അതിനെ ധ്യാനിക്കുകയും ചെയ്യാത്ത ഇ
ത്തരം പുണ്യമായിട്ട് ഏകദേശം ശതകോടിക്കണക്കിന് അനുധികാരിക
ലാകുന്നു. ഇത്രയും സർവ്വസംഗതമാണ് തങ്ങളുടെ അധികാര
മെന്നറിയാതെ ഹിമചിരിപ്പാലത്തുകളിൽ ഏകാകിതയോ
ടെ ചെന്നു നില്ക്കുകയും അതോടനുബന്ധവും പഴിക്കാതെ
നിശ്ശബ്ദമായി പ്രാപിക്കുന്നതായി കാണപ്പെടുന്ന വി
വിധങ്ങളുടെ പ്രഥമ ശ്രേണിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന
സംസ്കൃതവും ഹിന്ദുസംസ്കാരമായ ഗ്രന്ഥപരമായും ഹി
മാലയത്തിൽ ചെയ്യുന്ന തിർത്ഥാടനം വെറും തിർത്ഥാടന
മെ ആകുന്നു. ഇവർ അധികാരികളായ മഹാത്മാർ
ഹിമചിരിയിൽ തിർത്ഥാടനരൂപത്തിലും സ്വതന്ത്രമായും
പ്രത്യക്ഷമായ പ്രവർത്തിചെയ്ത അനുഭവിക്കുന്നവരും ഇ
വിടെ വിവരണിതമാകുന്നു. ഫലകാമികന്മാർ ഫലകാമന
നിമിത്തവും തിർത്ഥാടകരും തിർത്ഥാടക നിമിത്തവും
ഉള്ള ശോകത്താൽ വ്യഗ്രിതന്മാരും വ്യഗ്രിതന്മാരുമാകുന്ന
നും, ചെന്നാൽ ആ വ്യഗ്രതയും വ്യഗ്രയും അവസാനിച്ച്
ശാന്തമായ ഒരു ഹൃദയത്തിലുദ്ഭവിക്കുന്ന ഹിമചിരിയിലേ
ഇരുശ്ചരിതമായ ആനന്ദം അനുഭവചയാഗ്രമായിത്തീരുന്ന
പ്രകാരം താഴെപ്പറയും. തത്പരിപാശയായും ആരംഭത്തിൽ
ഉണ്ടാകുന്ന അസമാസദ്യുത്തേയും പ്രഥമമായും പാറി
“ഭാരംഗ്യാലി” എന്ന മഹാൻ വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന സ്വാ
നഭവത്തലിയിൽ ഇവിടെ ഉദാഹരിച്ചുകൊണ്ടു ഈ പ്രഥ
മോദ്യാസത്തെ ഇവിടെ ഉപസംഹരിക്കാം.

ഈ റബ്ബർമാർക്ക് തന്റെ 50-ാംത്തെ വയസ്സിൽ
തന്നിരിക്കുന്നതിനുള്ള അനുസംവാദനമായപാറി ഇ

കൂട്ടം സ്നേഹിതന്മാരും എന്നെ വളരെ ബഹുമാനിച്ചിരുന്നു. പൊതുജനങ്ങളുടെ കീഴനടക്കം ഞാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. എന്റെ പേര് വളരെ വിഖ്യാതമാക്കിയതും. എനിക്ക് ബുദ്ധിഭാഗമാം രോഗമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്റെ പ്രായത്തിലുള്ളവർക്ക് ഉണ്ടാകാത്ത ശരീരബലവും മാനോബലവും എനിക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നു.”

“ഈ ജീവിതത്തിന്റെ അന്തിമമന്താകുന്നു? ജീവിത സുഖത്തിൽ മുത്തുന്നതായവനല്ലാതെ, മോശമവർക്കു ഈ ശ്രദ്ധയോ വേണ്ടാത്തതല്ലെന്നും ഓരോരുത്തരും തന്നെ! ദൈവമോരോരുത്തരുടെ അനുഗ്രഹത്തോടു കൂടി കൈയെടുത്തുവെക്കുന്ന ഒരു വഴിമാത്രക്കാണ് ഈ പൊതുജനത്തിൽ ഈ അതിൽ ഒരു മോശമല്ലെന്നും വാമുഖ്യം അതന്നെ വിട്ടുപോകാൻ തരണം. ആ സമുദായത്തെ ദൈവപ്പെട്ട അറിയിച്ചിട്ടും, ദൈവത്തെ ദൈവപ്പെട്ട ചികിത്സയോ പോകാതെ, കിണറ്റിന്റെ വക്കിൽപറ്റി പടർന്നിട്ടുള്ള ഒരു ചെടിയുടെ കൊമ്പിൽ പിടിച്ചു കൈയെടുത്തവൻ ഇല്ലായില്ല. കയ്യുൾക്കൊണ്ടിട്ട് ഉടനെ വീഴുമെന്നു തോന്നി ഏകദേശം പിടിച്ചിട്ടായില്ല. കൈയ്ക്ക് എതിർക്കുവന്ന ആ ചെടിയുടെ മോശകാരുണ്യവൽക്കരണം. അതിൽ ഈ കാണുന്നു. താൻ ഉടനെ നശിക്കുമെന്നു അവൻ തീർച്ചയാക്കി എങ്കിലും ചെടിയുടെ ഗുണത്തിൽ തേൻതുളികളെക്കണ്ടു, അതിനെ നാശമെങ്കിലും നശിപ്പിച്ചിരുന്നു. ഇങ്ങനെ ഞാനും ജീവിതമാകുന്ന കൊമ്പിൽ ഇരുന്നു. മരണസമുദായത്തെ കാണു വായു മൂന്നാകൊണ്ടു നില്ക്കുന്ന എന്നെ സമ്മോഷിപ്പിച്ചിരുന്നു തേൻനെ പിന്നെയും ഞാൻ നഷ്ടം. എന്നാൽ എനിക്കു ഈ

നടത്തേ തരുന്നില്ല. രാജാ പകലും ഏലികൾ ഏൽക്കാ
 യിപ്പതുകൊമ്പിനെ കാണാമറിഞ്ഞു, ഞാൻ സ്വീകൃത
 യും ഏലികളേയും അല്പാതെ ചാകതാനും കാണാൻ വല്ല."

"ഞാൻ ചെന്തുന്നതിന്റേയും ചെന്താൻ പോകുന്ന
 തിന്മയെപ്പറ്റിയും പറയുമെന്തു? ഏൽക്ക യിവിതംകൊ
 ളെത്തന്നെ വല്ല പറയം? എന്തിനായി ഞാൻ ജീവിക്ക
 ന്നു? എന്തിനായി ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു?" ഇങ്ങി
 ന്നൊരു ചോദ്യങ്ങൾ ഒരു കുട്ടി മുതൽ വിടപാനായ ഒരു
 വൃദ്ധൻ വരെ എല്ലാ മനുഷ്യരേയും മനസ്സിൽ ഉണ്ടു. അ
 വർക്കു ഒരു മുത്തരം ഉണ്ടാകാതെ ജീവിതത്തിൽ മൂന്നാട്ടു
 പോകുന്നതു തിമമു അസാധ്യമാകുന്നു. ഇത്തരക്കു അനു
 ചേരമായ ഒരു കാര്യമാകുന്നു. ഞാനറിയാത്തതും ഗ്രാമിക്കാ
 ന്നതിന്നു ചെറു വല്ലതും വണ്ടാമിരിക്കാം. ഇതുപോലുള്ള
 കാര്യങ്ങൾ എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും സ്വാഭാവികമായിപ്പോൾ
 തരമില്ല. ഇതിന്നു വിവരണത്തിന്നു വേണ്ടി ഞാൻ എ
 ല്ലാ തത്വമാർഗ്ഗങ്ങളേയും പരിശോധിച്ചിട്ടുണ്ടു. അത്യാ
 ഗതമാക്കു അനേകം മിമസങ്ങളും ശാസ്ത്രങ്ങളും ഞാൻ പരി
 ശോധിച്ചു. വൈജ്ഞാനികശാസ്ത്രം (Science) ന്നതൽ ഇ
 തിന്നു സമാധാനം തിരഞ്ഞിട്ടുണ്ടുവെങ്കിൽ ഒരു സമാധാനവ്യാ
 ക്തിപ്പോൾ സാധിച്ചിട്ടില്ലെന്നു് ഏതൊരു ചോദ്യപ്പെട്ടു.
 ജീവിതത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്തിന്നു ചെന്തുന്നയാൾക്കു അ
 തിൽനിന്നും ഇരിക്കുന്നതു അതിവലികമായി വരും ത
 ന്ന അതിൽനിന്നു ഗ്രാമിക്കുവല്ല.

ഇങ്ങിനെ ചുമലി വൃദ്ധൻ വല്ലതുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ,
 ഏൽക്കാ നൈശ്ശല്യത്തിൽനിന്നു ചേരായ മാർഗ്ഗ

മരായ വിചിത്രമവിരജരും അനേകം കാണപ്പെടുന്നു. ഫെടികാരസ്സാദം (Fetichary) നഗരമന്ദിരം (Town-hall) വിദ്യാമന്ദിരം (College) ആസ്സറ്റി മുതലായ ആധുനിക പരിഷ്കാരത്തിന്റെ പല വിസ്ഫുരണങ്ങളും പട്ടണത്തിന്റെ ഏതാനും ശോഭിച്ചുകാണുന്ന ചവിട്ടുവണ്ടി, മോട്ടോർവണ്ടി, കരിമ്പണ്ടി ഏന്നീ വാഹനങ്ങൾ, ദേശത്തിനൊന്നുപോലെ മണിനൊന്നു വിന്യസിക്കൊണ്ടു, ആ നദിക്കും തിരക്കുമായി സഭാ പാളയം കൊണ്ടിരിക്കുന്നിപ്പോഴിലും, ഉൾപ്പടമായി ഇടക്കിടെ സന്ധരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ധനികന്മാരുടെ ഗൃഹങ്ങളിലും നഗരവീഥികളിലും രാത്രി മുഴുവനും വിദ്യുൽപ്രദീപങ്ങൾ ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വലിയ വലിയ ബോട്ടുകളാൽ അലംകൃതമായ ഭാഗങ്ങളിൽ സൂര്യോ വണിക്കുകൾ വിപുലമായി വ്യാപാരം ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഗ്രാസിലെ ഫോർട്ട് സെൻറ് ജോർജ്ജ്, കൽക്കത്തയിലെ ഫോർട്ട് വില്യം, എന്നീ കോട്ടകളുടെ മൈതാനത്തോട് കിടപിടിച്ചുകൊണ്ടു നഗരമദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന വിശാലമായ മൈതാനത്തിൽ ആധിമകങ്ങളായി ഗ്രൂപ്പാഭിമാൻ യൂദ്ധാഭ്യാസം ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ പരമമായ പരിഷ്കാരങ്ങളാൽ ഉപശോഭിതമായി കൗതുകപ്രദമായ കാട്ടാണ്ടു നഗരത്തിൽനിന്നു 3 നാഴിക കിഴക്കു വാഴ്ത്തി എന്ന പുണ്യനദിയുടെ ഭക്ഷിണതീരത്തിലാകുന്നു സൂര്യസിദ്ധമായ “പശുപതി”നാഥമന്ദിരം.

നേപ്പാളരാജധാനിയായ കാട്ടാണ്ടുവിലേക്കു ചെല്ലുവാൻ അടുത്ത റെയിൽവേസ്റ്റേഷൻ, ബീഹാർ സംസ്ഥാനം

നത്തിലുൾപ്പെട്ട “റക്സൗൾ” ആകുന്നു റക്സൗളിൽ നിന്നു 2 നാഴിക കിഴക്കു വടക്കായി “വീരഗഞ്ചി” എന്നൊരു ചെറിയ നഗരം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ഇവിടെനിന്നു നേപാളദേശം ആരംഭിക്കുന്നു. ഹിമാലയത്തിന്റെ താഴ്വരയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഈ വീരഗഞ്ചിൽനിന്നു പരമവനങ്ങളും പട്ടുതങ്ങളും അതികൂലിച്ചുകൊണ്ടു 60 നാഴിക നേരെ വടക്കോട്ടു യാത്രചെയ്താൽ “കാട്ടുമാണ്ടു” നഗരത്തിൽ എത്തിച്ചേരുന്നവൻ സാധിക്കുന്നതാണ്.

സാധാരണമായി നേപാളദേശത്തിൽ അന്യദേശക്കാരുടെ പ്രാവശ്യത്തെ നിരോധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നാൽ കൊല്ലത്തോളം ശിവരാത്രി മുഹൂർത്തവരെ പ്രമാണിച്ചുവെച്ചു പ്രാവശ്യം കാട്ടുമാണ്ടുവിൽചെന്നു “പട്ടുപതിനാലുനെ” ശിവരാത്രിയെക്കൂടി കഴിഞ്ഞാൽ പാലക്കാലത്തെ മറ്റു ഒരു നടപടിയാണുകൊണ്ടു ഇപ്പോഴും അതു മുക്കുന്നതെന്നും മുക്കുന്നതെന്നും അതേ രീതിയിൽ നടന്നു വരുന്നു. എന്നാൽ പട്ടുപതിനാലുനെക്കൂടി യാത്രചെയ്താൽ ഇപ്പോഴും എല്ലാ ജനങ്ങളും വീരഗഞ്ചിലുള്ള നേപാളി ഉദ്യോഗസ്ഥനിൽനിന്നു ടിക്കറ്റു വാങ്ങേണ്ടതാകുന്നു.

1925 ഏപ്രിലിമാസം കൂടടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞു അധികദിവസമായിട്ടുള്ള വളരെ മനോഹരവും ഉന്മേഷജനകവുമായ കാലദേശങ്ങൾ, ശിവരാത്രിയെ പട്ടുപതിനാലുനെ കഴിഞ്ഞിട്ടായി വീരഗഞ്ചുനഗരത്തിന്റെ നിരത്തിൽ കൂടെ അനേകം ജനങ്ങൾ ധാരാളമായി ചേർന്നുണ്ടിരിക്കുന്നു. സന്ധ്യക്കും ഗ്രാമസ്ഥനായും ഭാരതക്കാരുടെയും അധികമായി തങ്ങൾക്കുള്ള ദാസ്യങ്ങളെക്കുറി

തയ്യാറാക്കിയ കോമൺവെൽത്ത് നോട്ടീസ് അദ്ദേഹം തന്റെ പത്രത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

"Faith is that by which men live." "ആശങ്കാ
ബാഹുലം മനുഷ്യർ ജീവിക്കുന്നത്" എന്നാണ് "ഫാ
ത്തിസം" എന്ന പദാർത്ഥത്തിന്റെ പരിഭാഷിക്കുന്നത്.
നമ്മുടെ ശാസ്ത്രങ്ങളും സാമൂഹികമായ ഒരു നിർവ്വചനം
തന്നെ. ആദ്യത്തെതും പാശ്ചാത്യമായും ഉള്ള സർവ്വ
കാലങ്ങളിലും നിർവ്വചനത്തിനും സർവ്വ ഭാഗ്യസാധനത്തി
നും ഒരു പുനർനിർവ്വചനം നൽകുന്നത് ഉപദേശി
ക്കുന്നു. ഇതിലൂടെയും മെൽബർനിലുള്ള ഗോൾഡ്മാൻ
പ്രൈം, മറ്റും കൊണ്ടുവന്ന ഒരു ഗോൾഡ്മാൻ
മാറ്റമാണ്. ആദ്യത്തേയും ഇതിലും ശരിയായതും, അതു
ക്കൊണ്ടും അധർമ്മങ്ങളെയും നിർവ്വചിക്കാനും ഉപ
യോഗിക്കാനും സാധിക്കാത്തതായിത്തീർന്നു. അതി
നെത്തുടർച്ചയ്ക്ക് ഈശ്വരനും,

[illegible][illegible]

കരിക്കുന്നില്ല. ആ ഈശ്വരനെതന്നെ അവൻ ഭാവിക്കുന്നു. ആ ഈശ്വരനിൽത്തന്നെ അവൻ സ്തുതിച്ചു ആനന്ദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഓട്ടം, പിപാസ, ശീതം, ഉഷ്ണം മുതലായ ശ്വേതശങ്കളല്ലാം ആഭാവനയിൽവിവരിച്ചുപോകുന്നു. ഇപ്പോൾ സമുദ്രത്തിൽ നിമജ്ജനം ചെയ്യുന്ന ഒരു പുരുഷന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനും ഭക്തിയിനും അർപ്പിച്ചു. ആ സമുദ്രത്തിൽ എന്തൊരവസ്ഥയിലും ആനന്ദമല്ലാതെ ഭാവമില്ല. എന്നാൽ മനുഷ്യന്റെ ഇടയിൽ അങ്ങിനെപ്പോലുള്ള ഒരു പരമഭക്തന്റെയും പരമാവസ്ഥയിനും ചേർത്തു. ഇതിൽ ഈശ്വരവിഷയകമായ ആ തീവ്രബ്രഹ്മമയം— സ്തുതിച്ചുപോകുക എന്നത് എത്രയും വിമളമാകുന്നു. എങ്കിലും സ്വസ്ഥസ്വഭാവമായിട്ടു ഓരോ പരിമാണത്തിൽ ഓരോരത്തർക്കം ഈശ്വരവിഷയകം. ഈശ്വരവിഷയകവും തന്നെയാണു അവയ്ക്കു ഭക്തിയും ഭാവനയും രീതികൾക്കുതന്നെയും ആനന്ദവുമൊക്കെ അനുഭവമായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നതു ലോകത്തിൽ അസാധാരണമല്ല. അതിലിങ്ങു! പ്രകൃതാനുസരിച്ചാൽ.

സമയം 10 മണിയാകയാകട്ടെ, ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ചെന്നു മാധ്യമകലിദാസൻ ചെയ്ത ഭോജനം ചെയ്താനുള്ള ഉദ്ദേശത്തിൽ ആ സാധു ഇരിക്കുമ്പോഴെന്നു കേൾക്കുന്നു. ഉടനെ ഒരു പ്രവാചകന്റെ അറിവ് അന്നിരിക്കുന്നതായി. അദ്ദേഹം ഭക്തിപൂർവ്വം പ്രണാമം ചെയ്തു, “സ്വാമിൻ! പുണ്യം ഗ്രന്ഥത്തിൽ വന്ന ഭിക്ഷചെയ്യണമേ.” എന്നു പറയുകയും അദ്ദേഹത്തോടു പ്രാർത്ഥിച്ചു. മധ്യകാലത്തിൽ നരകത്തിലും ഭക്തിപൂർവ്വം അദ്ദേഹം ചെയ്തതായ പ്രാ

തിമനനിമിത്തം ആ ബ്രാഹ്മണന്റെ ഗ്രാമത്തിൽചെന്നു
 ഭിക്ഷ ചെയ്യേണ്ടിവരികയും ഭോജനാനന്തരം വല്ല വൃക്ക
 മൂലങ്ങളിലും ചെന്നു വിളിച്ചിടപാതായി ഉടനെ ആ ഗ്രാമം
 വിട്ടു പുറത്തിറങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഗ്രാമനാഥന്റെ ഗുഹ
 ത്തിലധികം, വിദഗ്ദ്ധമായ വനമോ ഏകാന്തമായ വൃക്ക
 മൂലമോ ആകട്ടെ സാധുക്കളുടെ യോഗ്യവും ബ്രഹ്മവൃ
 മായ വിളാസസ്ഥാനം. ബ്രാഹ്മണനും ആ സാധുവിനെ
 പിന്തുടർന്നു കൊടുമുണ്ടുവിരലിൽ ചെല്ലുവാതിപ്പിടുന്നവന്റെ
 ടിക്കാരം കൊടുക്കുന്നതായ ആർച്ചിസ്സുവരം അദ്ദേഹം
 ആ സാധുവിനെ പിന്തുടരുകയും, ആ ആർച്ചിസ്സിൽനി
 ന്ന ആ സാധുവിനുവേണ്ടി ഒരു ടിക്കാരം വാങ്ങിക്കൊണ്ടു
 വരികയും ചെയ്തു. “സ്വാമിന! യുവകാലീനം അന്ധാര
 ഭിവാസത്തെ വഴി ചെല്ലേണ്ടതുണ്ടു ഭിക്ഷ ചെയ്യുവാനാ
 ത്തി മാർഗ്ഗത്തിൽ വലിയ ഗ്രാമങ്ങളോ വനത്തിങ്കലോ ഇല്ല
 അതുതൊണ്ടു ഈ സാധനം കയ്യിൽ വെക്കുന്നത് ആവ
 ശ്യമാണ്” എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു മധുരപലഹാരങ്ങളു
 ടങ്ങിയ ഒരു ചെറിയ വസ്ത്രമുണ്ടാക്കി അന്തോർത്തി ആ
 ടിക്കാരം ആ സാധുവിന്റെ വശം കൊടുത്തു, അദ്ദേഹം
 ഭക്തിപൂർവ്വം പ്രണമിച്ചു അനന്തരം ആ സാധുവിന്റെ
 അപേക്ഷപ്രകാരം അദ്ദേഹം സ്വഗ്രാമത്തിലേക്കു മടങ്ങു
 കയും ചെയ്തു.

ഈശ്വരൻ സട്ടാനന്താമിയും സർവ്വശക്തനാകു
 ന്നു. സർവ്വ ലക്ഷണങ്ങളേയും കൈചെയ്യുന്ന ജഗൽപിതാ
 വും അദ്ദേഹമാണെന്നു! അങ്ങിനെ ബ്രഹ്മനിധിയായ പര
 മേശ്വരൻ ജീവിച്ചിരിക്കുക എന്നതുകൊണ്ടു അന്നു വസ്ത്രാദികൾ

ശവേണി വ്യാകുലപ്പെടുന്നതു അജ്ഞാനവിവേചിതമാകുന്നു. ചവക്കുവാൻ പറ്റു തന്നതു പരമേശ്വരനാണെങ്കിൽ ചവക്കുവാനുള്ള പദാർത്ഥം തയ്യാറായുള്ള ബാധ്യതയും ആ പരമേശ്വരനാണെന്നു! അതുകൊണ്ടു മുമ്പാകെയും ഈശ്വരനാൽ ശ്രദ്ധയുള്ള ജനങ്ങളുടെ കാർഷ്യം, ഭാവി വിനാശം തൊട്ടെ സർവ്വഭാഗങ്ങളിലും പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുക മാത്രമാകുന്നു. അന്നുവസ്ത്രാദികളെയൊ മറ്റു സുഖസാധനങ്ങളെയൊ ലക്ഷ്യമാക്കി അവക്കു പിന്നാലെ പാഞ്ഞുകൊണ്ടു തരൻറയും ഭഗത്തിരൻറയും കല്യാണത്തിന്നു വേണ്ടി താൻ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതായ സ്വധർമ്മത്തെ വിസ്മരിക്കുന്നതു മഹാപാപമാകുന്നു. നിശ്ചിന്തം ധീരതയോടെ സ്വധർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുക, അന്നം, വസ്ത്രം മുതലായ സകലവും ഭഗവാൻ തയ്യാറാക്കുന്നത്, ഇതു സർവ്വം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടുന്ന ഒരു പ്രധാനതത്വമാകുന്നു.

ഇത്രയും മെക്കേന്തൊടുക്കി അനേകം യാത്രക്കാരുടെ ഇടയിൽ ഞാനും പട്ടുപതിനാലു ദിവസത്തിനായി കാട്ടുമാണ്ടുവിരോധം പുറപ്പെട്ടു നടന്നിട്ടുണ്ടി. ഇടക്കിടെ മരണങ്ങളിൽ ഇരുന്ന് വിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടും, സർവ്വ പരമാത്മാവിനെ അനുഭാവനംചെയ്തുകൊണ്ടും, വൈകുന്നേരം വരെ വഴിനടന്ന് “പ്രമാണിപ്പർ” എന്നുള്ള ഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നെത്തി. കാട്ടുമാണ്ടുവിരോധം യാത്രചെയ്യുന്ന ജനങ്ങളുടെ ഉപയോഗത്തിന്നു വേണ്ടി അരി, പരിപ്പു മുതലായ സാമാനങ്ങളെ വ്യാപാരംചെയ്യുന്ന പടത്തറ പതിനഞ്ചോ കടകളുമാണ് ഇവിടെ ഗ്രാമശാസ്ത്രംകൊണ്ടു വിവർത്തിച്ചിരിക്കുന്നതു ഈ കടകൾ കേവലം പുല്ലു

മേന്മയായ ചെറിയ ചെറിയ കുടികൾ മാത്രമാകുന്നു. പണ്ടുപോലെയോ യാത്രക്കാർ ഈ കുടികളുടെ ഉള്ളിലോ പുറത്തുവെച്ചോ, പണമിട്രാത്തവർ അതിന്നു ചുറ്റുമുള്ള വിശാലമായ തെരുവുകളിലും രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നു. കഠിനമായ തണുപ്പുകളിലും തെരുവനാളായ ശരണമാക്കിയിരുന്ന എണ്ണയും, മിഠി ഭക്ഷണങ്ങളും ഒരു കുടിലിന്റെ ഉള്ളിൽ സ്ഥാനം അംഗീകരിക്കണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കയും ആ പ്രാർത്ഥനയെ സ്വീകരിച്ചു ആ കുടിലിന്റെ ഉള്ളിൽ രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്തു. രാവിലെ എഴുന്നിറു സ്നാനംകൾ നിർവ്വഹിച്ചു പിന്നോക്കം മേന്മയായ യാത്രയുണ്ടു്.

ഇവിടെനിന്നാകുന്നു നേപാളത്തിലെ പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട “ഭെറായി” വനം ആരംഭിക്കുന്നതു്. തെക്കുവടക്കു് 15 നാഴികയോളം വിതിരിച്ചും കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറു അനേകം നാഴിക നിളത്തിലും കിടക്കുന്ന അതിശംഭിരമായ വനമാകുന്നു ഇതു്. ആമ്പ, കരടി, കണ്ടാട്ടൻ, വ്യാമ്പ്രം മുതലായ മൃഗങ്ങളും ഈ വനത്തിൽ നിബിഡമായി നിവസിച്ചുവരുന്നുണ്ടകാണ്ടു്, നേപാളത്തിലെ രാജാക്കന്മാരുടെയും പടനായകന്മാരുടെയും പ്രധാനപ്പെട്ട നായാട്ടസ്ഥലവും ഇതുതന്നെ. ഭയാനകമായ ഈ വനത്തെ അതിക്രമിച്ചാൽ നേപാളികളുടെ പരമേവന്തയായ “ചരിയാദേവി”യുടെ ദർശനം ലഭിക്കുന്നു. “ചരിയാദേവകൾ” എന്നു വ്യവഭാസിക്കപ്പെടുന്ന ചെറിയ പരുന്തങ്ങളുമാകേണ്ടിരുന്നു. ഈ പരുന്തങ്ങളുടെ അടിവാരത്തിലുള്ള ചെറിയ നദികളുടെ തീരത്തിൽകൂടെ കറുവുരും മാത്രമെല്ലാമു്, “കിരദേവി”

എന്നുള്ള വമ്പിച്ച മോശത്തിൽ എത്തിച്ചേരുന്ന ഇവിടെ ചില വലിയ ഷാപ്പുകളും മനോഹരമായ മണികരൻ വലയ ബ്രച്ചിനുകളും യാത്രക്കാർക്ക് നിവസിക്കുവാനുള്ള ശർമ്മശാലയും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

പ്രമാണിപ്പുരിയ്ക്കിന്നു 32 നാഴിക ദൂരമുള്ള ഭിമദേവിയിൽ 2 ദിവസത്തെ പ്രയാണംകൊണ്ടു ഓൻ എത്തിച്ചേർന്നു. യാത്രക്കാരിൽ സാധുക്കളെ പൂർത്തീകരിക്കുന്ന ഭക്തജനങ്ങൾ തന്നെ അനാദിതരായ ബ്രാഹ്മണന്മാർ ഭക്തരായ പലഹാരത്തെയും പരിച്ചു വിശപ്പടക്കുന്നു. അതുവഴിയും കുടിച്ച ഭോമവും ശമിപ്പിക്കുന്നു. ഏരിലും അൽപ്പിഹാരങ്ങളും സദ്യയും ചലനത്തിനുള്ളതാകുന്ന ശലിശ്ശേരം തന്നെയും പലപ്പോഴും അമ്മയുടെ സഹിഷ്ണുതയിലായിട്ടും ചെയ്യുന്നു. മിത്തയോ വിവാഹമോ കൂടാതെ സ്ത്രീപുരുഷങ്ങളും സാമിഷ്കേ എന്നുള്ള തിതിക്കുശകരി ആശ്വാത്മികജീവിതത്തിലും ലൈങ്കികജീവിതത്തിലും ഒരു പോലെ വളരെ പ്രയത്നമായ ഒരായുധമാകുന്ന തിതിക്കു കൂടാതെ മരണാഭ്യർത്ഥന നിർവ്വഹിക്കുക എന്നതു തിരു അശക്യമാണ്.

സമയം സന്ധ്യയാകാറായി. ചിലതു മലകളുടെ അടിവാരത്തിൽക്കൂടി യാത്രക്കാർ നിരനിരയായി നടന്നു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. രാത്രി നിവസിക്കുവാനുള്ള സൗകര്യമൊന്നത്തിൽ ശീശ്ശോ ചെന്നുചേരുന്നതിനേഴുന്നി വളരെ സാധുക്കൾക്കു കൂടിയാണ് യാത്രക്കാർ നടക്കുന്നത്. മനോഹരമായ ഹിമാലയത്തിലെ പ്രകൃതിശോഭയിൽ മനസ്സാകുന്ന വിചിത്രമാണു ഓന്നും ആ യാത്രക്കാരുടെ ഇതിഹാസി

മുന്നാട്ടു നടക്കുകയായിരുന്നു. പൊട്ടുന്നതെ മുന്നിൽ നടക്കുന്ന യാത്രക്കാർ സൂപ്പും പിന്നിലിങ്ങയു വഴിയിൽ നിലുറുക്കി. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അന്ധനായ ഈ ഗതാവിനെയും, പിന്നിൽ നടക്കുന്നവരെ ഒട്ടുകയും പലിടേപ്പിടിക്കാതിരുന്നില്ല. എന്നാൽ യാത്രക്കാരുടെ മദ്ധ്യത്തിലായി 60ഓളം വയസ്സു പ്രായമുള്ള ഒരു തമിഴ് സ്ത്രീ തമിഴ് ഭാഷയിൽ പലതരത്തിലുള്ള പാട്ടുകൾ പാടിപ്പോയി. വിചിത്രമായി കാണപ്പെട്ടു. അങ്ങനെയൊക്കെയോ പലിടേപ്പിടിച്ചു വെട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നു, മറയ്ക്കുന്നതായതും, തന്റെ ഉള്ളിലായിട്ടുള്ള പ്രാണിയെപ്പോലെയും, തന്റെ കൈകൾ തന്റെ ആ കിഴവിലുള്ള സമീപത്തു ചെല്ലുകയും, വെട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു മറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവനെപ്പറ്റി പലതും പറഞ്ഞു വിചിത്രമായിട്ടുള്ളതെ വിവരിച്ചു യാത്രക്കാരും പറയുന്നില്ല. പലതും പറഞ്ഞു ഞാൻ ആ കിഴവിലുള്ള സമീപത്തു ചെല്ലുകയും, വെട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു മറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. തന്റെ കൈകൾ തന്റെ ആ കിഴവിലുള്ള സമീപത്തു ചെല്ലുകയും, വെട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു മറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. തന്റെ കൈകൾ തന്റെ ആ കിഴവിലുള്ള സമീപത്തു ചെല്ലുകയും, വെട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു മറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. തന്റെ കൈകൾ തന്റെ ആ കിഴവിലുള്ള സമീപത്തു ചെല്ലുകയും, വെട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു മറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

കുനാകന ആ സ്ത്രീയുടെ ഉജ്ജ്വല സംസ്കാരം. തല
 ിതി ആ വേഷക്കാരൻ എന്തൊ പറഞ്ഞു യാത്രക്കാരെ
 അവടെ തടഞ്ഞുനിർത്തിയപ്പോൾ, നരി ചങ്ങനാമ്പലം,
 അതു നിമിത്തം യാത്രക്കാർ മുന്നാട്ടു പോകരുതെന്നു
 മാണ് അവൻ വിളിച്ചുപറഞ്ഞതെന്നു ആ വൃദ്ധസ്ത്രീ
 ധരിച്ചു തന്റെ മകൻ മുമ്പിൽ പോയിരിക്കുന്നു; മകനെ,
 തീർച്ചയായും നരി പിടിച്ചു തിന്നിരിക്കുമെന്നും ആ സ്ത്രീ
 തിരുമാനിച്ചു. ആ തീരുമാനത്തിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ്
 മകനെ വിളിച്ചു വിവചിക്കുവാനാരംഭിച്ചതു. കാര്യം ഇ
 ന്നതെന്നു ഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ, യഥാർത്ഥമല്ലാം ആ സ്ത്രീ
 െ പാഞ്ഞയരിപ്പിച്ചു സമാധാനിപ്പിച്ചു ഇന്നു മാതി
 െ യാത്രക്കാരെല്ലാം ഒരുമിതെന്നതിമാണ് നിവ
 സിക്കുന്നതെന്നും, അവിടെയൊക്കെ കണ്ടു കാണുവാൻ
 സാധിക്കുന്നതാണെന്നും, അതുവരെ ഖാൻ ഒരുമിച്ചു കൂ
 ടിക്കൊണ്ടുപോകാമെന്നും, ആ സ്ത്രീയെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. എ
 ന്ന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ടു ആ വൃദ്ധ വളരെ സന്തുഷ്ടനാക
 യ്ക്കു, ആ വൃദ്ധനായും കൂട്ടി ഖാൻ യാത്രയുണ്ടകയും ചെയ
 ്കൂ ഇത്രയും വൃദ്ധാവസ്ഥയിൽ വിമാലയയാത്ര ചെയ്താ
 നൊരുമ്പട്ടതായ ആ സ്ത്രീയുടെ ദമതിശ്രദ്ധകളിൽ എ
 നിക്കുതിയായ ബഹുമാനമാവാഞ്ഞായതു.

മിമേട്രിസ് എന്നുള്ള ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു 18 നാഴിക
 ദൂരത്താണ് നേപാളേശ്വരത്തിലെ തലസ്ഥാനമായ കാട്ടു
 മണലനഗരം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. എങ്കിലും ഇവിടെനി
 ന്നാണ് യാത്രയുടെ കാർഷ്ട്യമാരംഭിക്കുന്നത്. 2500 അടി
 ഉയരമുള്ള "സിസാഗഡി" 2000 അടി ഉയരമുള്ള

‘ചന്ദ്രഗിരി’ എന്നീ രണ്ടു പദ്യങ്ങളെ ഏറിയിറങ്ങേണ്ടതുണ്ടു ഭാഷയം ശിഷ്യബഹുവി വടിയും കത്തി കത്തിയെപ്പോലെ കിതച്ചുകൊണ്ടും, കാലം കൈച്ചും തട്ടുന്ന പാവശമാകുമ്പോൾ ഇക്കിടെ ‘പത്രപതിനാലു കീ കൈ’ എന്നിങ്ങനെ ഉച്ചത്തിൽ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടും, കിടവികളും കിഴവന്മാരുമുൾപ്പെടെ അനേകമനേകം യാത്രക്കാർ പദ്യപാഠവേനം ചെയ്യുന്നതായ കാഴ്ച വളരെ വിദ്യയന്വിയത്തന്നെ! ഹോ! ഹോ! ഹിന്ദുധർമ്മം അസ്സമിതമായിട്ടില്ല! ആനന്ദശക്തിയോടെ അതു ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുണ്ടെന്നു ഈ യാത്രക്കാർ വിളിച്ചുപറയുന്നു. സ്വയംഭൂത്തിൽ തീവ്രഭ്രമഭയമുളവാക്കാതെ ഇത്രയും കായപ്പുശകരമായ യാത്രകൾചെയ്യാൻ ഒരിക്കലും ഇച്ഛിച്ചിരുന്നതല്ല ചന്ദ്രഗിരിയിറങ്ങി, നെൽകൃഷിചെയ്യുന്ന സമുദ്രീതിയ്ക്കുളള 6 നാട്കരോളം നേരെ വടക്കോട്ടു ചെന്നാൽ നേപാളനഗരിയായ കാട്ടുമാണ്ടവിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതാണ്

ഈ രണ്ടു പദ്യങ്ങളുടേയും ഉല്പത്തിയെ നേപാളനഗരത്തിൽ എത്തിച്ചേരുന്നവൻ മുട്ടുവശമിടുന്നതായ ഏതാണ്ട് രണ്ടുദിവസം വേണ്ടിവന്നു ചന്ദ്രഗിരിയുടേയും സിസാഗഡിയുടേയും ശിവാമത്തിൽനിന്നു വടക്കോട്ടു നോക്കിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന കാഴ്ച ഏതുതോ മനണീയമായെന്നാകുന്നു. ദൂരത്തായി ഫിമപദ്യങ്ങളുടെ ശിഖരങ്ങൾ വെളളിക്കുന്നകൾപോലെ കണ്ടുതുടങ്ങുന്നു. ദേശത്തിൽനിന്നു പോകുന്ന യാത്രക്കാർ ഈ വെളളിമലകളുടെ ദൃശ്യം ഏതുതോളം ആവേശത്തോളം ആനന്ദത്തോളമാണ്

ഉണ്ടാകുന്നതെന്നു പറഞ്ഞാലുവസാനമില്ല. ഇവിടെനിന്നു 200 നാഴികയോളം കിഴക്കു കിടക്കുന്ന പ്രസിദ്ധമായ 'കൗതുകശാലം' എന്ന ഉച്ചശിഖരവും ഈ പർവ്വതങ്ങളുടെ ശിഖരത്തിൽനിന്നു മാറിപ്പോകുന്നതും സൂക്ഷിച്ചുനോക്കുന്നപക്ഷം മെരുതായി അസ്സാദമായി കാണാവാൻ സാധിക്കുന്നതാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

പട്ടുപതിനാമന്റെ ഇരിപ്പിടമായി സമ്പ്രദായമായ നേപാള സമുദ്രമുഖഭാഗം വാണകുമാരനെ ആകർഷിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പായി അതിന്റെ ചരിത്രത്തെപ്പറ്റി ഓരോന്നിങ്ങനെപോലെ ഇവിടെ സൂചനയായി വിവരിക്കുന്നതു അപ്രാസംഗികമല്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. നയമാനന്ദിയാൽ പാലിക്കപ്പെട്ടതായ റിമാലയത്തിന്റെ അംശത്തിന്നു നയപാലമെന്നു പേരുണ്ടായതെന്നു സമ്പ്രദായത്തിൽ രേഖപ്പെടുത്തപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നയപാലമെന്ന ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പ്രാദേശം മറ്റൊരാളാണു നേപാളം. കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറു 450 നാഴിക നീളത്തിലും തെക്കുവടക്കു 150 നാഴിക വീതിയിലും വിസ്താരമായിരിക്കുന്ന പർവ്വതപ്രദേശമാകുന്നു ഇപ്പോഴത്തെ നേപാളപ്രദേശം. കാട്ടുമാണ്ടു ഈ നേപാളപ്രദേശത്തിന്റെ തലസ്ഥാനവും പ്രധാനനഗരവുമാകുന്നു. 20 നാഴിക നീളത്തിലും 15 നാഴിക വീതിയിലും അതിർമണിയമായി കാണപ്പെടുന്ന ഒരു സമുദ്രമുഖഭാഗം സുമാത്ര മലയത്തിലായിട്ടാണ് കാട്ടുമാണ്ടു നഗരം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു. കാട്ടുമാളു സമുദ്രമുഖം നേപാള സമുദ്രമുഖം മുമ്പാലയത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ചുരുക്കമൊ വിശാലവും

മനോഹരവുമായ രണ്ടു കൈതാനങ്ങളാകുന്നു. ഈ നേപാ
 ഉസമുദ്രമി ചന്ദ്രഗിരിയുടെ താഴ്വരയിൽനിന്നാരംഭിക്കു
 ന്നതും, ഇടക്കിടെ ചെറിയ ചെറിയ ഗ്രാമങ്ങളാലും പ്രാ
 യേണ നെൽകൃഷിചെയ്യുന്ന വിശാലമായ വയലുകളാലും,
 ആപുരിതമായി പ്രാദുർഭൂത മനസ്സിനെ അത്ഭുതികം
 ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നതുമായ ഒരു വിവിത്രസ്ഥാനമാകുന്നു
 ഈ കൈതാനത്തിന്റെയും അതിൽ പ്രതിഷ്ഠിതമായി
 കാണുന്ന കാടുമാണ്ടു നഗരവും, കാടുമാണ്ടു നഗരത്തിന്റെ
 സമീപവർത്തികളായ പശ്ചിമനഗരം, അത്തുഗാം എന്ന ന
 ഗരങ്ങൾ, ഇവകളുടേയും ഉൽപത്തിയെപ്പറ്റി പലേ
 ഐതിഹ്യങ്ങളും ചരിത്രങ്ങളും പറഞ്ഞുകേൾക്കുന്നുണ്ട്.
 ഈ വിഷയത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷികന്മാർ എഴുതിട്ടുള്ള
 പലേ ഇംഗ്ലീഷുപസ്തകങ്ങളും ഞാൻ കാടുമാണ്ടുവിൽ
 നിവസിച്ചിരുന്ന അവസരത്തിൽ വായിക്കുകയുണ്ടായി. നേ
 പാളത്തിൽ നടപ്പുള്ള നേവാമി ദാഷയിൽ എഴുതിട്ടുള്ള
 തും, നേപാളത്തെപ്പറ്റി വർണ്ണിക്കുന്നതുമായ ചില ചെറു
 ലഘുനഗങ്ങളുടെ സാരത്തെ അവിടുത്തെ ചില വിദ്വാ
 നന്മാരുടെ മുഖത്തിൽനിന്ന ഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഈ
 സമുദ്രമി പണ്ടു “നാഗപാസം” എന്ന പേരായ വിശാല
 മായ ഒരു തടാകമായിരുന്നുവത്രെ അപൂർണ്ണമായ ഈ
 തടാകം പ്രദേശം മനോഹരമായ ഒരു കൈതാനമായി
 തീർന്നു. അങ്ങിനെ ജലാശയം ഒരു കൈതാനമായി തീർന്ന
 തിനെപ്പറ്റി ചൗരാനിക ഭീതിയിൽ പലേ കഥകളും
 വർണ്ണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ ദേശവും അതുപോലെ
 സ്ഥലരൂപമായി പരിണമിക്കുവാൻ പരമ്പരാമതൻ്റെ

വനാശത്തി ഏതുപ്രകാരം പ്രധാനമേതുവാരിയെന്നുവെ,
 അതുപോലെ കാട്ടുമാണ്ടു ചെതാനത്തിന്റെ സ്ഥലം
 കാര പരിണാമത്തിന്നു ഗൗരവമുണ്ടെന്നുറപ്പു കിട്ടിയതായ
 ഒരു ബുദ്ധന്റെ ഭാവനാശക്തിയായിരുന്നു മുമ്പു, കാരണ
 മെന്നു പറയപ്പെടുന്ന ഏതായാലും ഈ സ്ഥാനം
 പണ്ടുതന്നെ ജലാശയമായിത്തീർന്നുവെന്നും, കൂടേണ ജലം
 വിട്ടുപോയതു സമനീപമായ ഒരു വിശാലഭൂമിയായി
 തീർന്നുവെന്നും ഉറപ്പിക്കുന്നതിൽ അർത്ഥശാസ്ത്രപരമായി
 മില്ല. കാശ്മീരക്കരതാനവും പണ്ടു തന്നെകൂടി എന്നു സൂചി
 തായതാൽ അധിപതിയായ ഒരു വമ്പിച്ചു തടാകമായി
 തന്നുവെന്നും, കൂടേണ ജലം വിട്ടുപോയതു സ്ഥലമായി
 പരിണമിച്ചു അവിടത്തിൽ പ്രാമുഖ്യമുള്ള നിലാസികളാ
 ളി വാഴിച്ചതു കാശ്മീരപരമമായിത്തീർന്നുവെന്നും. മറ്റും
 കാശ്മീരത്തിലെ പലിത്തങ്ങളും പ്രതിപാദനമെടുത്തുണ്ടു.

മറ്റു സ്ഥാനത്തിൽ നിന്നു ആദ്യവാശത്തിലുൾപ്പെട്ട
 പ്രാമുഖ്യമുള്ളതിന്നാലും, തിരുവത്തിൽനിന്നു മറ്റൊരു
 ജീവൻവശത്തിൽപ്പെട്ടു നേവാർ ഭാതിക്കാരും ഇവിടെ
 കടിയെറിപാർത്തതുകൊണ്ടു കാട്ടുമാണ്ടുനഗരം ആദ്യമായി
 നിർമ്മിച്ചതു “മുഹമ്മദ്” എന്നൊരു രാജാവു, അതു
 കൊണ്ടു ഇതിന്റെ ആദ്യത്തെ നാമമായും മറ്റുപട്ടണ
 വുമായിരുന്നു. പിന്നീട് 1596-ൽ അന്നത്തെ നേവാർ
 രാജാവിനാൽ തന്റെ രാജമന്ദിരത്തിന്നു സമീപത്തായി
 മാത്രമേകാലം നിവസിക്കുവാൻചെയ്തി ഒരു മേന്മയിന്റെ
 സാമന്തങ്ങളുകൊണ്ടു വമ്പിച്ചതായ ഒരു മന്ദിരം നിർമ്മി
 തപ്പെട്ടതുകൊണ്ടു, അന്നിതിന്നു ഈ മന്ദിരം “കാശ്മീരമണ്ഡ

പം" എന്ന പേരിനാൽ വിദ്യാതമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. തദനന്തരം ഈ നഗരത്തിന്നു "കാട്ടമാണ്ടു" എന്ന നാമം സിദ്ധമായിതിന്നു. "കാട്ടുമാണ്ഡപം" എന്ന ശാസ്ത്രത്തിന്റെ അപരംശരൂപം മാത്രമാകുന്നു "കാട്ടുമാണ്ടു." അപ്പാപ്പാളായി പരമ രാജവംശത്തോളം നേപാളരാജ്യത്തിന്റെ ഭരണം നിർവ്വഹിച്ചിരുന്നതായി ചരിത്രങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അധികാരത്തിലിരിക്കുന്ന പ്രമാവ്യാജവംശം രാജ്യത്തനയിലെ ചിറുർ രാജവംശത്തിൽനിന്നു ഇവിടെ കുടിയേറിപാർത്തവരാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. തന്റെ പേരിന്നുമായി "His Majesty" എന്നുദ്യവാനധികാരമുള്ള ഒരു ഒരു ഹിന്ദു രാജാവു ജനം ദ്രോഹത്തിൽ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതു ഈ നേപാളരാജവംശങ്ങളെന്നുള്ള കഥ ഹിന്ദുക്കളായ നാം മരിക്കാതെ വിസ്മരിക്കത്തക്കതുല്ല. ഈ യജ്ഞരാജ്യം എന്നു നന്നേക്കും യാതൊരുത്തന്റെയും പ്രകീർത്തിക്കൽ മേപ്പെടാതെ ഗുരു സ്വതന്ത്രരീതിയിൽ സമർപ്പാൽകരണവർത്തിക്കുവാനും നാം ആശിക്കേണ്ടതു പ്രാർത്ഥിക്കേണ്ടതുമാണ്. എന്നാൽ നേപാളരേശത്തിന്റെ രാജനഗരമായ ഈ കാട്ടുമാണ്ടുവിനേയും, അതിന്റെ ഉപനഗരങ്ങളേയും ശത്രുക്കളുടെ ആക്രമണത്തിൽനിന്നു പണ്ടും ഇപ്പോഴും പ്രകൃതിദൈവതന്നെ രക്ഷചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. സിന്ധുഗന്ധി ചതുഗന്ധി എന്നുള്ള ഗന്ധികോട്ടമതിലകത്തും, ടെറായിവനമാകുന്ന വ്യാപാരമായ കിടങ്ങും ഉള്ള കാലത്തോളം, ശത്രുക്കൾക്കും നേപാളരാജധാനിയിൽ പ്രാവശിക്കുക എന്നതു എത്രയൊ ധൂർഢമാകുന്നു.

ബി സി. 450-ൽ ബുദ്ധമതവാദൻ ഇവിടെ യാത്ര ചെയ്തതും പ്രാമുഖ്യമുള്ളതും മറ്റുള്ളവരുടെ തന്റെ ശിഷ്യന്മാർക്കു ബുദ്ധമതം പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ ബി. സി. 249-ൽ അശോകമുഖ്യമായിട്ടും ഇവിടെ സഞ്ചരിച്ച പല പ്രവൃത്തികളും നിർമ്മിച്ച ബുദ്ധമതത്തിന് നവീനശക്തിയെ പ്രദാനം ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ ബുദ്ധമതത്തെ അംഗീകരിച്ച സർവ്വ ബൗദ്ധമതാചാര്യന്മാർക്കു നേപാദേശത്തും അതിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു കയറ്റിയ നല്ലതരം ശുദ്ധമായും ഭഗവൽപാദങ്ങളാലിരുന്നവെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. നേപാദേശത്തിന്റെ കേന്ദ്രസ്ഥാനമായ ഈ മൈതാനത്തിൽപ്പെട്ട പല ബൗദ്ധമതാചാര്യന്മാരുമായി ഭഗവാൻ ശാസ്ത്രാർത്ഥം ചെയ്തു വിജയം നേടിയതായും പുനരവി ഇവിടെ പ്രാമുഖ്യമേറിയതും സ്ഥാപിച്ചതായും ഇവിടെ പല ചെങ്കുമുരകളും പൂജാർത്ഥമുള്ളതും നിർമ്മിച്ചിരുന്നു. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട ഇവിടെ പല പ്രതിമാവികളും ബൗദ്ധമതാചാര്യന്മാർ അധികാരത്തിൽ നിന്നു വിരമിക്കുന്നതു ആചാര്യപാദങ്ങളാലിരുന്ന ഇവിടെ ചെയ്ത അമരകാശത്തിന്റെ കന്നാവും ബൗദ്ധമതത്തിന് പേരായ പ്രമാണിയുമായ അമരസിംഹനാഥി ശാസ്ത്രാർത്ഥം ചെയ്തതായും, ഭഗവാന്റെ സംഘങ്ങൾ അമരകാശത്തിൽപ്പോയി ബാക്കിയുള്ള അദ്വൈതത്തിന്റെ സർവ്വ ഗുണങ്ങളും (ബൗദ്ധമതപ്രതിപാദകങ്ങളായ ഗുണങ്ങൾ) നശിപ്പിച്ചതായും, ഇവിടെയുള്ള പലവിധസ്മാരക മൂർത്തികൾ നിന്നു കൈതിരിയും പാറയും കേൾക്കപ്പെടാമായി. ഈ സഭയും നടന്നതായ സ്ഥാനത്തെ ഇപ്പോഴും "അ

മേവാദിക" എന്ന വിളിപ്പുവരികയും ചെയ്യുന്നവരത്രെ. ഏതാൽ മൗനമിഹിൽ വിക്രമാദിത്യസദസ്സിൽ നവരണങ്ങളിൽ ഒരു മന്നമായിരുന്ന അമരസിംഹനാണ് പ്രസ്തുതനായ അമരസിംഹനെയിൽ, ആ അമരസിംഹനായി ആവാദ്യപാദങ്ങൾ നേപാദുപരിയിൽവെച്ചു ശാസ്ത്രപാദം ചെയ്തവനും മറ്റും പാഠനമുചയുന്ന ഐതിഹ്യം എത്രത്തോളം വാസ്തവമാണെന്നു നല്ലപോലെ വിചിന്തനം ചെയ്താൽ നിസ്തർക്കമായി സാധിക്കുന്നതു.

തിന്നുന്നതിൽനിന്നു ഇവിടെ കുടിയേറിപാർത്തവരും, ഇപ്പോഴും ഇവിടെത്തന്നെ പ്രധാനനിവാസികളുമായ നേവാർ അതിക്കാർ ബുദ്ധമതാചാര്യങ്ങളായിരുന്നു. ഒരു കിടപ്പും അവർ പ്രാർത്ഥനയ്ക്കായിട്ടെല്ലാ ആചാരങ്ങളും മറ്റും മംഗലകരിച്ചു ക്രമേണ മറിച്ചുക്കളായിത്തീർന്നു. വളരെകാലം ഇവർ നേപാദുദേശത്തിന്റെ ഭാഷാഭാഷയായി ഭാഷ്യഭാഷയെല്ലാം ചെയ്തിരുന്നു. ഇവിടുത്തെ പുരാതനവും പ്രധാനവുമായ പല മകളുകളും ദേവമന്ദിരങ്ങളും നഗരവിഹികളും ഇവരുടെ കാലത്തു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടവയാകുന്നു. തന്മിതിത്താ ബൗദ്ധസമ്പ്രദായങ്ങളും മറിച്ചു സമ്പ്രദായങ്ങളും തമ്മിൽ ചേർന്നു സമ്മിശ്രിതമായ രൂപത്തിലാകുന്നു ഇവിടത്തെ ശില്പകല പ്രത്യക്ഷമാകുന്നത്. പ്രശസ്തമായ ബുദ്ധവിഗ്രഹത്തിന്റെ സമീപത്തായി ദയകരമായ കാളി മുതലായ ഹൈന്ദവവിഗ്രഹങ്ങളും പ്രതിഷ്ഠിതമായി കാണുന്നു. ഏതായാലും പൗരസ്ത്യകലാകൗശലം പൂർണ്ണമായി വിഭജിച്ച പല ദേവമന്ദിരങ്ങളും ഇവിടെ കാണപ്പെടുന്നുണ്ട്.

ഇപ്പോഴും ബൗദ്ധന്മാരും ജൈനന്മാരുടെ ദൈവ
 നൃങ്ങളും നേപാളത്തിൽ വളരെയുണ്ട്. കേട്ടാണുനഗര
 ത്തിലും അതിനടുത്തു “പത്താനം” “അയ്യഗാ”
 എന്നുള്ള നഗരങ്ങളിലും ബൗദ്ധന്മാരുടെ പല പ്രധാന
 മന്ദിരങ്ങളും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ഈ നഗരങ്ങളിൽ കൂടി
 നന്നു നടന്നുനോക്കുന്ന നരളികൾ നേപാളത്തിന്നു ബൗ
 ധ്യമതത്തോടും, ജൈനമതത്തോടും, ജൈനാചാര്യ
 യോടും ഉള്ള പ്രണയമായ സംബന്ധത്തെപ്പറ്റി, വൃട്ട
 മാരി ഗ്രാമിക്കുവാനു സാധിക്കുന്നതാണ്. കേട്ടാണു
 വിൽനിന്ന ഒരു നാളിക പടിഞ്ഞാറായി ഒരു കുന്നിന്റെ
 മുകളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന “സപരംനേരം” എന്ന
 ശിഖമാകുന്നു, ഇവിടെ ഒരു ഏറ്റവും പ്രധാനമായ ബൗ
 ധ്യമന്ദിരം. അതിമനോഹരമായ ഈ മന്ദിരത്തിൽ അഖ
 യസാധിപം പരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന “ലോമോർ” എന്ന
 വൃദ്ധാദികളെപ്പോലുന്ന പല ബൗദ്ധസത്യാസികളും
 തപോവൃത്തിയിൽ ഇവിടെ റിപ്പസിപ്പുചെയ്ത ഇതു കൗ
 തമവുമാന്റെ അടുത്തുനിന്നുചെയ്തതന്ന പ്രതിഷ്ഠിത
 വും പ്രസിദ്ധവുമായ ഒരു സ്ഥാനമാണെന്നു ബൗദ്ധപര
 ഞക്കൾ വർണ്ണിക്കുന്നു ഇതിന്റെ ഉൽപത്തിയെപ്പറ്റിയും
 അതിശയോചനവിഭാഗത്തിന്റെ വിഷയം, പല പൗരാണിക
 കഥകളും ബൗദ്ധഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ വർണ്ണിച്ചുകാണുന്നു.
 ഏതാവാലും ഇപ്പാൾ, സിംഗാപൂർ സ്വതന്ത്രവരുന്ന
 പ്രാവിച്ചതായ സ്വതന്ത്ര, മനോയ പ്രധാന സ്ഥാനങ്ങളെ
 പേപ്പാലി ബൗദ്ധന്മാർ ഈ സ്ഥാനത്തെയും മുറ്റുമോ
 പരിശുമായി ആദരിച്ചുവരുന്നു

ഇങ്ങിനെ നേപാളത്തിലെ ഹിന്ദുക്കൾക്കു ബൌദ്ധ നാരോടുള്ള അതിമായ സംരക്ഷണം നിമിത്തമായിരിക്കാം ഭോട്ടിയ സ്ത്രീകളെ തങ്ങൾക്കു പത്നിയാക്കായി അംഗീകരിക്കുന്നതുപോലും നിഷിദ്ധമല്ലെന്നുള്ള ആചാരം ഇവിടെ നാപ്പിൽ വന്നതെന്നു തോന്നുന്നു “ഭോട്ടിയൻ” എന്നതിന്നു ഭോട്ടിയെ നിവാസിയെന്നർത്ഥമാകുന്നു. “ഭോട്ടി” എന്നതു തിബത്തിന്റെ ഒരു പഴയ പട്ടാമ്പലുമാകുന്നു. എന്നാൽ പണ്ടു തിബത്തുദേശത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കാം, സ്ത്രീട്ടിഷിന്ത്യയിലും നേപാളദേശത്തു മൺപാലിരുന്നതും ഭിന്നമത്താടു തൊട്ടുകിടക്കുന്നതുമായ ഹിമാഗിരിയുടെ ഈശ്വരമഹിമയുള്ള കുറെ പ്രദേശങ്ങളെ, അതായതു, ദാമതവർത്തിന്റെ ഉത്തരസിമയെ ഇപ്പോഴും “ഭോട്ടെനു” വ്യപദേശിക്കപ്പെട്ടുവരുന്നത്. ഭോട്ടിയെ നിവാസികൾ പ്രാമേണ മംഗോളിയൻ വംശക്കാരായ തിബത്തിലെ സ്ത്രീകളിൽ ഹിന്ദുക്കൾക്കുണ്ടായ സന്താനങ്ങളാണത്രെ കർപ്പിയാത്ത തിബത്തുകാരുമില്ലെന്നില്ല. അവരുടെ ആചാരങ്ങളും സമ്പ്രദായങ്ങളുമൊക്കെ അധികവും ബൌദ്ധമതമത്താടു യോജിച്ചവയായതുകൊണ്ടു, അവരെ ബൌദ്ധന്മാരാക്കണന്നുവണ്ണം പറവാൻ. എന്നാൽ അവർ ഹിന്ദുദേവതകളെ പൂജിക്കയും, ഹിന്ദുക്കളുടെ പല മഠങ്ങളുടേയും അംഗീകരിക്കയും ചെയ്തുകാണുന്നുണ്ട്. എന്നതന്നേയല്ല ചില പ്രദേശങ്ങളിലുള്ള ഭോട്ടിയർ ബ്രാഹ്മണരെ പുരാണതമാക്കി പിതൃപ്രിയായികളും മറ്റും ചെയ്തുവരികയും അവരുടെ പേരിൽ ക്ഷത്രിയന്മാരുടെ “സിങ്ങ്” എന്ന വർണ്ണനാമവും പരമ്പരയായു

മിഷന്ന നേവാർമാതിക്കാർ പോത്തിനെ അറുത്ത് ബലി കൊടുത്തു പോയതാണത്രെ തിന്ന തൃപ്തിപ്പെടുന്നു. 12 കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ ഒരു കാളീദവിമണിയിൽ ഇപ്പാഴം നരബലി നടത്തുവാനുമാറി പാമ്പെപ്പടുന്നു. ഇത്രയും ഭക്ഷിച്ചിതിനാലുള്ള താത്രികാമാശങ്കരം ഇവിടെ പ്രബലമായി പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. പാമ്പാളത്തോടു ഇങ്ങിനെ വിദ്യയുപമാകട്ടെ, മറ്റു വിദ്യകളെന്താകട്ടെ പ്രധാനം വഴക്കം സ്നേഹമുള്ളതാണു, നല്ലതൊ, തീയതൊ, ഏതാമായും വേണ്ടതില്ല, പൂർവ്വാമാശങ്കയിൽ അവർക്കുള്ള ഊല അപരമിതമായി കാണപ്പെടുന്നു. മാംസഭോജനം ത്യാജ്യമാണെന്നു ശാസ്ത്രംവദിക്കും മുഷ്ണിവിദിക്കും മന്ദനേതാക്കളായി ഞാൻ മദ്യമെന്തിനെന്നുതലച്ചു മരുഭൂമിയിൽ പെരു മഴപോലെ അതു താതൊരു ഹമത്തേയും ഭാനമെപ്പോലെ പറ്റുപറ്റുതായില്ല. തന്ത്രമിന്ന, ബലിദാനം, മാംസഭോജനം ഇതുകളെ അനുവദിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ, തങ്ങളും തങ്ങളുടെ ഭാര്യയും നശിച്ചുപോകുമെന്നാണ് അവർ പറഞ്ഞ മറുപടി. ബലിദാനവും മാംസഭോജനവും നഷ്ടിച്ചുവെല്ലെന്നു സമാധാനിക്കുവാൻ വേണ്ടി താന്ത്രികങ്ങളും ഹൈന്ദവങ്ങളുമായ ചില ദ്രോഹകളെക്കണ്ടും പരമ്പരയാ അവർ പഠിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്.

മിഥാഭയം തൊട്ടു പേരുവരെ ഭാരതവർത്തിൽ നാരോരൊ ദേശങ്ങളിൽ നാപ്പുള്ള റോരോരൊ ആചാരങ്ങൾ വിശുദ്ധവാദമായ വിധത്തിൽ പരസ്പരം വിമർശിക്കുന്നിരിക്കിലും, അവയിൽ അതാതു ദേശക്കാർക്കുള്ള ഊലയും നിഷ്ഠയും വളരെ തീവ്രമാകുന്നു. അവരേർ അനുചു

കുന്ന ആലാരങ്ങളുടെ ഉദ്യമത്തെപ്പറ്റിയൊ, ശിഷ്യരു
 മെപ്പറ്റിയൊ അവർ വിചാരം ചെയ്യുന്നതല്ല എന്ന
 തന്നെയല്ല, തങ്ങളുടെ ആലാരങ്ങൾ ശ്രോഷണവും,
 മാന്യവരുടെ തീർത്ഥാടനവും പരസ്യവും ആർക്കുപി
 കയും കവലിക്കയും ചെയ്യുന്നു. നേപാളം, ബംഗാളം,
 കാശ്മീരം, സിന്ധു എന്നീ ദേശങ്ങളിൽ ബ്രാഹ്മണർപോ
 ലും സുബാമായി മാംസത്തെ ആഹരിക്കുന്ന ദക്ഷിണദേശ
 ങ്ങളിൽ മാംസഭോജനം ചെയ്യുന്ന ജാതിക്കാർ തൊട്ടതായ
 തലാപോലും ബ്രാഹ്മണർ സ്വീകരിക്കുന്നില്ല. കാശ്മീര
 ദേശത്തിൽ ബ്രാഹ്മണരുടെ ദുത്യന്മാരെല്ലാം മുസൽമാ
 നാമാകുന്നു. മുസൽമാൻ കൈകൊണ്ടു തൊടാതെ ഇരി
 യിൽ ഏതൊക്കെകൊണ്ടുവന്നതായ ചോറും, റോട്ടി മുതലായ
 ഭക്ഷണസാധനങ്ങളെ ബ്രാഹ്മണർ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിന്നു വിചാ
 രമില്ല. മുസൽമാൻ തൊട്ടതായ ഭവവും അറിയുക
 നിന്ദിതമല്ല. ദക്ഷിണദേശങ്ങളിൽ വിശിഷ്ട നല്ലതെ
 കേരളത്തിൽ ബ്രാഹ്മണർ ഉപേക്ഷിക്കാത്തതും അന്നത്തെ
 താണുതാതിക്കാകുമെന്നു പറയപ്പെടുന്നവർ ഭർത്താക്കുന്നതു
 പോലും നിന്ദിതമാകുന്നു. സദാനന്ദമിഷ ഇല്ലായ്മ മാത്ര
 ലെന്റെ പുത്രിയെ വിവാഹം ചെയ്യുക എന്നതു മതമനു
 ദേശങ്ങളിൽ സ്വർഗ്ഗ ഏതൊരു നിന്ദയും നിന്ദിതവുമാ
 കുന്നു. ദക്ഷിണദേശങ്ങളിൽ മാതൃലപുത്രിവിവാഹം വലി
 യൊന്നാഗ്രഹമായിട്ടാണ് കരുതിവരുന്നതു. കോട്ടിയ ജാതി
 കൾക്കു സ്ത്രീകളിൽ ബ്രാഹ്മണർക്കു കന്യകാദാനമാ
 കുന്ന സന്മാനങ്ങൾ നേപാളത്തിലും മറ്റും അതിവേ
 സ്തകളായിരിക്കുന്നു. ഏതായാൽ കേരളത്തിൽ നല്ല മിത്ര

അയ്യോ നായനാർ, അമ്പലവാസികൾ മുതലായവരുടെ സ്ത്രീകളെ അവിടെ നിവസിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണാദികൾ ധർമ്മപത്നികളായിട്ടുള്ളതിൽ, അധർമ്മപത്നികളായിട്ടു കിടന്നു അംഗീകരിക്കുന്നു. അവരിൽ സന്താനങ്ങളെ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നതും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ ആ സന്താനങ്ങൾക്കു മാതാവിന്റെ വർണ്ണത്തിൽനിന്നു യാതൊരു ജ്യാസ്തകയെന്നൊന്നും കൊടുത്തുകാണുന്നില്ല. കേരളത്തിൽ പഞ്ചമവർണ്ണത്തിൽപ്പെട്ട ചിലരെ സുമാറ ഒരു ഫർപ്പോക്ക് ദൂരത്തായി കാണുന്നപക്ഷവും അവിടുത്തെ ഉയർന്നാതിക്കാർക്കുണ്ടാകാതിക്കുന്നവർ ഉള്ളതായ് “മാമാകാരം” ചെയ്തു ശുദ്ധമായ വാമുചന്ദ്രനാണെന്ന് കേൾപ്പിച്ചു കേൾത്തു. എന്നാൽ ഉത്തരേന്ത്യയിലും പഞ്ചമവർണ്ണത്തിൽ നിന്നുവെക്കുന്നവർ നിന്ദാഭാവമുണ്ടാകുകയും കേരളത്തിലെന്നപോലെ ആ നിന്ദാഭാവം അത്രയും പെരുമാറികാലമായാലും അതിൽ വിട്ടുപോകുകയാണെന്നില്ല. ഇക്കാരണത്താലാണെന്നു അനേകമനേകർ ആശങ്കിക്കുന്നു. ഇവർ ആശങ്കിക്കുകയെല്ലാം അർത്ഥമെന്തു? ജനങ്ങളുടെ ശാരീരികവും ആത്മീയവുമായ അഭ്യുദയത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചു, ഓരോരോ ഭാഗത്തിൽ ഓരോരോ കാലത്തിൽ ഓരോരോ ആചാരങ്ങൾ നടപ്പിൽ വരികയും, അവയെ പരസ്പരം അനുബന്ധിച്ചുവരികയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ കാലം മാറുന്നതോടുകൂടി ചോരകക്കേടത്തന്നെ പ്രതിപ്രാമാദിതീയനായ ആചാരങ്ങളെയും മാറുന്നതിൽ സനാതനധർമ്മത്തിന്നു ക്ഷതിയാകരുത്, ഈശ്വരന്റെ കോപമാകരുത്, ഒരിക്കലും ഉണ്ടാക

ന്നതല്ല എങ്കുന്നമോഴം മാറ്റുവാാനോ മാറ്റുവാാനോ പാടി
 പ്ലാന്ന സതാതനധർമ്മമായി ഈ വക ബാധ്യമായവരുടെ
 അംഗീകരിച്ചിട്ടാവാശ്ശമില്ല. അങ്ങിനെ അംഗീകരിക്കു
 ന്നതന്നെ അറിയുന്ന സ്ഥാപനം ചെയ്ത പ്രതിഫലത്തോ
 ആവാദ്യനാഭിമാ അറിയാതെയുമില്ല. വ്യാപാരതലത്തി
 നെയിലിക്ക, ദേശത്തിന്റെ കേൾക്കത്തെയും ചെറുകു
 ത്വത്തെയും പ്രതിബദ്ധിച്ചു, അങ്ങനെയിനെ മാനം ചെയ്ത
 ന്നതന്നെ പ്രത്യക്ഷമായി അനവധിപ്പിച്ചു പാടി ആവാ
 രക്കുടപ്പും ചികിത്സിക്കുന്നതിൽ, സതാതനധർമ്മമാണു
 ഭരിച്ചു പരിഭ്രമിക്കാതിരിക്കുന്നതു ദരിദ്രന്മാരോടേ
 മല്ല. ആവാദങ്ങളോടേ ചെങ്കിയല്ല നാമെന്നും, നമുക്കു
 ചേക്കിയാണ് ആവാദങ്ങളെത്തന്നെ നാം വാഴ്ത്തേണ്ടുന്ന
 തത്വമാണ്. അതിരിക്കട്ടെ, പ്രകൃതമനുസരിക്കാം ദേശി
 യർ, നേവാർ, ക്ഷത്രിയർ, ബ്രാഹ്മണർ എന്നിവരുടെ
 വൈചാരികമായ പ്രാധരസംബന്ധം വളരെകാലമായി
 നേപാളത്തിൽ നന്നായെന്നുകൊണ്ടു, “ദക്ഷൻ” എന്ന
 സാമന്യസംബന്ധമായ വ്യാപാരത്തിക്കുപുറത്തു നേപാള
 നിവാസികൾ, ബ്രാഹ്മണ പരമാർത്ഥത്തിൽ മഹോളിയൻ
 വംശത്തിന്റേയും ആദ്യവംശത്തിന്റേയും സ്വന്തമായ ഒരു
 ഭാതിയാകുന്നു. ഇവരുടെ ആദൃതി നോക്കിയാൽതന്നെ
 ഈ തത്വത്തെ അനുമതിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്.
 ഉരുങ്ങു കണ്ണും, തടിച്ച വണ്ടും, പലന്നു മക്കും, പലന്നു
 മുമ്പുവായ മഹോളിയൻ ശിരത്തിന്റേയും നമ്മുടെ
 ആശുശിരത്തിന്റേയും ഒരു മിത്രണമായിട്ടാണ് പ്രകൃ
 തുടെ ശിരം കാണപ്പെടുന്നത്. “ദക്ഷൻ” എന്നു
 ഗോരക്കുശപ്പത്തിന്റെ അപരംതരം മാറ്റുമാകുന്നു. ഗോര

അന്നാമന്ന ഈ നേപാളഭേദമൊന്നാട്ടുള്ള വമ്പിച്ച സംബ
 സ്ഥാപനപ്പാരി വിശ്വാസ്യവും അവിശ്വാസ്യവുമായ നിര
 തിൽ പല ഐതിഹ്യങ്ങളും പരാണകഥകളും പറ
 യപ്പെടുന്നു. ഏതൊരു വർണ്ണനയിലുംപ്പെട്ടവനായാലും
 വേണ്ടതില്ല, ഒരു നേപാളിയിൽ ക്ഷത്രിയനെന്നമാകുന്നു
 സ്ഥാനമായി സ്ഥിരപ്പെട്ടുകാണുന്നത്. “ശൗഭ്യം തേജോ
 വൃതിർമാർദ്ദ്യം-ഏവ മാപ്യപരമാന്തരം” എന്നുള്ള ഗു
 ണങ്ങൾ ഗുഹയിൽ സ്വർഗ്ഗം കളിയാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.
 “കന്ത്രി” എന്നുള്ള തങ്ങളുടെ ഔര്യധത്തെ ഇവർ അധി
 കമായി മേലിക്കുകയും, പലരും, അതിനെ എപ്പോഴും
 അറയിൽ ധരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ശല്യം ചെയ്യുക, നാ
 താട്ട് ചെയ്യുക, ഹിംസചെയ്യുക, എന്തിഷ്ടിക്കുന്നവളെ
 കഠിനകർമ്മങ്ങളിൽ, ഇവർ അത്യധികം ഉൽസുകന്മാരും
 വിദ്വാദ്യംസം ചെയ്യുക, തത്പരിചാരം ചെയ്യുക, എന്നി
 ഷ്ടിക്കുന്നവളെ ബലിപൂർവ്വമായ ക്രിയകളിൽ അംഗസന്മാ
 നമാകുന്നു. വിദ്യയിലും കലീനതയിലും ഉയർന്ന പദവിയിൽ
 സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന പല മാനുഷന്മാരുമായി അഹിംസ
 യുടെ മഹിമയെപ്പറ്റി ഞാൻ പലപ്പോഴും മല്ല്പ് ചെയ്തി
 രുന്നു അഹിംസ എന്നതു കേവലം വാക്കിലും ഗ്രന്ഥ
 ത്തിലുണ്ടല്ലാതെ അനുഭവാനത്തിലില്ലെന്നും, അഹിംസ
 കൊണ്ട് യാതൊരു കാര്യവും ലോകത്തിൽ സാധിച്ചു
 ടില്ലെന്നും, സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നും, അഹിംസയെ സ്വസ്വ
 സാധാരണമായി ലോകത്തിൽ ഉപദേശിക്കുന്നത് അനു
 ചിതമെന്നതാണ് അവർ പ്രബലമായി സിദ്ധാന്തിച്ചതു
 അഹിംസ എന്നതു സ്വർഗ്ഗം അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടതായ അത്ര
 ശ്രോതൃവുമായ ഒരു ഗുണമാണെന്നു പലേ യുക്തികളെ

കൊണ്ടും, മഹാനാരുടെ ചരിത്രങ്ങളെ ഉപാസിച്ചപ്പോൾ
 ത്തിയും. ഞാൻ വ്യവസ്ഥിച്ചുവെച്ചിട്ടും, അവരുടെ പ്രബ
 രമായ സംസ്കാരത്തെ ധ്വംസിച്ചിട്ട് അന്യോന്യം കലശലായതെ
 പ്പോലെ? പശുപതിനാഥൻ, പരാശക്തി, ഇവരേയും
 തങ്ങളുടെ രാജാവിനേയുമല്ലാതെ ഇവർ മറ്റാരുമേ ഒരു
 പ്പെട്ടുകൊണ്ടും, വന്നിട്ടുവരാത്തതും അറിയാതെയാകട്ടെ
 വെച്ചുനില്ക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ നേപാളദേശത്തിൽ രാജാവി
 ലെ പ്രധാന മന്ത്രിയായിരുന്ന ഭക്താധികാരം മുഴുവനും
 നശിപ്പിച്ചുവെച്ചു. പ്രധാന മന്ത്രിയുടെ നേപാളാശ
 ക്തി തന്നെ രാജ്യഭരണത്തിൽ പ്രമാണമെന്നിരിക്കിലും,
 മന്ത്രിയുടെ ധർമ്മശാസ്ത്രത്തെ ഉല്ലാസിക്കാതെയും നിവൃ
 ത്തിയുള്ളതോടും പ്രജകളുടെ ഭക്ഷണത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചും
 രാജ്യഭരണം നിർവ്വഹിച്ചുവരുന്നു. സാധുക്കളും, ബ്രാഹ്മ
 ണരിലും ഇത്രയും ഭക്തിയുള്ളവരുള്ള വേറൊരു ദേശം
 ഭാരതവുമായിയില്ല. പാശ്ചാത്യസമ്പ്രദായത്തോടു വ
 മിച്ച പാർലിമെന്റുകളും, തെരഞ്ഞെടുപ്പുകളും, ഭരണ
 വിഷയത്തെ ഇണക്കേറിച്ചുകൊണ്ടുള്ള നന്മയുടെ വ്യാ
 പ്തനയോജനികളും, ഇവിടെ ഇല്ലെന്നിരിക്കിലും, ഒരു
 വിധം സമാധാനത്തിലും, സമാധാനത്തിലും തന്നെ ഇവ
 ര്ക്കു ജീവസംസാരം കഴിച്ചുവരുന്നു.

പശുപതിയെ ഭരിക്കുവാൻ വന്ന ഒരു സാധുവാക
 ന്ന ഒരാൾ. പശുപതിദർശനത്തെ ഉല്ലാസിച്ചു പലതും
 പ്രസംഗവശാൽ ഇവിടെ പറയേണ്ടിവന്നു. മേലുപ
 ത്തിനാഥ! ചൈതന്യസംസ്കാരത്തിന്റെ ഈ വക വിശ്വ
 രണങ്ങളെ ഉപയോഗിച്ച് കണ്ടിട്ടുനഗ്നമാക്കണമേ!

3-ാം ഉല്പാസം.

പശുപതിനാഥദർശനം.

ഘോഷപ്രസംഗം എന്ന അർത്ഥം തത്പരനായി ഇങ്ങിനെ പറയുന്നു :—

“And so we see that in all times and in all countries, the great majority of mankind find it much easier to lay their way to heaven by prayers than to deserve to go there by their actions” (Religion and other essays.)

“തങ്ങളുടെ സൽകർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിക്കുവാനുള്ള അർഹത സമ്പാദിക്കുക എന്നതു കഠിന ആത്മാസക്തമോകുന്നു. എന്നാൽ കേവലം പ്രാർത്ഥനകൾ ചെയ്തു നയശേഷമോടു സ്വർഗ്ഗത്തെ ഇരക്കുക എന്നതു അതിർവെച്ചു എത്രയോ എളുപ്പമാണെന്നു മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിൽ അധികപക്ഷവും ഭാവിച്ചുവരുന്നു. എല്ലാ കാലത്തും എല്ലാ രാജ്യങ്ങളിലും ബഹുജനങ്ങൾ ഇങ്ങിനെ ചെയ്തുവരുന്ന ഭാവന നിമിത്തമാണു ഭഗവതിൽ ഇത്രയും ദേവമന്ദിരങ്ങളും ഉത്സവങ്ങളും പുരാണിതസാരം ആവിർവിചുകാണെന്നതു.”

കഠിന ആത്മസ്വപര്യത്തിൽ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഈ നിർവ്വചനം ഒരു രൂപത്തിൽ വാസ്തവവും, എല്ലാ മതങ്ങളിലും ഒരുപോലെ സംബന്ധിക്കുന്നതുമാണ്. ദേവാലയങ്ങളിൽ ചെന്നു കേവലം ദർശനം ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടോ, അവിടെനിന്നു ചിലതെല്ലാം പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതുകൊണ്ടോ,

മാത്രം തങ്ങളുടെ സ്വർഗ്ഗവും ദോഷവും ലഭിക്കുമെന്നു, അറിയാത്ത ശുശ്രൂഷയെക്കൊണ്ടു തങ്ങളുടെ കൃത്യമായ സാധനങ്ങളെപ്പറ്റി വിചാരിക്കുന്നതു അബദ്ധമാണു്. വീട്ടിൽ സ്വർഗ്ഗം കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കുട്ടികൾക്കു, മനസ്സുപറഞ്ഞതിൽ ഉൽഭവമാധിതിയവൻ വിദ്യയാലോചനയെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. അതുപോലെ വിഷയങ്ങളുടെ പിന്നാലെ സ്വർഗ്ഗം പാഞ്ഞുകളിച്ചുകൊണ്ടു് അവയിൽ മെച്ചപ്പെടുകയുണ്ടാകുന്ന സമാധാന മനഃശാന്തി മനസ്സു ഈശ്വരോന്മുഖമാധിതിയവനെ ദോഷമനുഷ്ടം തീർത്ത സ്ഥാനങ്ങളും വളരെ ഉപേക്ഷിച്ചു ദൈവത്തെപ്പോലെ ആചരിക്കുമായി, ദൈവരൂപമായി അവർ ചെയ്യുന്ന സ്തോത്രപാഠങ്ങളാൽ മുതിർന്നായി, ഈശ്വരന്റെ മണമുദിച്ചിറങ്ങുന്നതോൽ ഉപേക്ഷിക്കുമായി, വിവിധമായ സമാധാനങ്ങളാൽ സമർപ്പിച്ചായി, പ്രാർത്ഥന, ശാന്തമായി, പ്രത്യേകമായി അത്ഭുതകരമായ സ്ഥാനങ്ങളിൽ വാസിക്കുന്ന ദൈവമന്ദിരങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ ഉള്ള വിഷയമായ പുരസ്കാരവും മനസ്സു വിഷയങ്ങളിൽനിന്നു ഉന്നതം പ്രാർത്ഥന ഈശ്വരപരമായ തീർത്ഥാടിക്കുകയും പരിശുദ്ധമായ ദൈവമന്ദിരത്തിൽ അപ്രാർത്ഥനാലോകം പ്രവേശിച്ച ശരിയും മനസ്സും പ്രാർത്ഥനാലോകം മന്ദിരത്തിൽ പ്രവേശിക്കുവാനെന്ന നിമജ്ജനം ദൈവമായും ദൈവവിഗ്രഹവുമായും മനസ്സിനെ പ്രാർത്ഥനാലോകം ഈശ്വരോന്മുഖമാകുവാൻ ഉള്ള സമാധാനം മാനുഷികത ദൈവമായതിൽ ചെന്നു, അവിടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുമായിക്കൊണ്ടു കല്പവിഗ്രഹത്തെ മല്ലു ഭരിക്കുന്നതു;

ശിവാവിഗ്രഹത്തെ ആരാധനമായി സർവ്വേശ്വരനെന്താകുന്നു ഭജിക്കുന്നത്. “ഹേ കണ്യ, എനിക്കിഷ്ടങ്ങളെ ദാനംചെയ്യേണമെ” എന്നായും പ്രാർഥിക്കാറില്ല പ്രത്യേത ശിവാവിഗ്രഹത്തെ നോക്കി “ഹേ സർവ്വേശ്വര! സർവ്വാനുഷ്ഠിൻ, അനാഥഭക്ഷക! നിന്തിയവടി അഭിഷ്ടങ്ങളെ ദാനംചെയ്തു നൃപതിക്കേണമേ” എന്നാണ് സർവ്വതരം പ്രാർഥിക്കാറുള്ളതു ഇങ്ങിനെയുള്ള ആരാധനം വഴിക്കല്ലാതെ ചിത്തശുദ്ധിയും വിചാരശമനിയമില്ലാത്ത സാമാന്യനങ്ങൾക്കു ഈശ്വരന്റെ പ്രഭുവായ മേന്മയോ അധരിച്ചു വഴിക്കുക എന്നതു ശല്യമാകുന്നു. ഈശ്വരൻ സർവ്വവ്യപിയെന്നതിൽ നിന്നും, ഈശ്വരന്റെ സർവ്വവ്യപിതയെ ഭാവിച്ചു സർവ്വതരം ഈശ്വരന്റെ മെല്ലാൻ അസമർത്ഥമായ മന്ദാധികാരികൾക്കു വേണ്ടിയാണ് തിർത്ഥസ്ഥാനങ്ങളും ദേവാലയങ്ങളും സ്ഥാപിതമായിരിക്കുന്നത്. ഇങ്ങിനെയുള്ള ആരാധനംവഴിക്കു അധിരോമണം ചെയ്യുന്ന ഒരു പുരുഷന്റെ മനസ്സു പ്രഭുവായിത്തീന്ന ക്രമേണ അവൻ ചെയ്യുന്ന സർവ്വകർമ്മങ്ങളും ഈശ്വരന്റെ കൃപയ്ക്കായി പരിണമിക്കുന്നു. ഈശ്വരവിചിതങ്ങളായ ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളിലല്ലാതെ ഇച്ഛാപരമായ അവന്റെ മനസ്സു കരിക്കുന്നില്ല. തന്ത്രശക്തായ ഒരു ശ്ലോകപുരുഷനിൽ ഈശ്വരൻ പ്രസാദിക്കുന്നു. അങ്ങിനെയാല്ലാതെ ദേവാലയങ്ങളിലും മറ്റുദനംചെയ്തു കേവലം പ്രഭുവാകാൻ നോദിക്കുകയല്ലയും, വെളിയിൽ വന്ന അസൽകർമ്മങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കയും ചെയ്യുന്ന പ്രഭുക്കന്മാരിൽനിന്നു ഒരുവന്നു സർഗ്ഗതം ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ദേവാലയം ഈശ്വരനോടു അഭി

മുണ്ടുള്ള ഇരക്കുവാനുള്ള പെരും ഒരു പ്രാർത്ഥനാമന്ദിരമല്ല. ഈശ്വരഭക്തി ഹർദ്യത്തിലുള്ള അധിരോമണം ചെയ്താൽ ഒരു ദേവാലയം മാത്രമാണെന്നുള്ള തത്വം നാം നല്ലവണ്ണം ഗ്രഹിക്കേണ്ടതാണ്. ഇങ്ങിനെ ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു, ജിത് സാക്ഷാൽ പരാമേശ്വരന്റെ സ്ഥാനത്തെ വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടും ദേവാലയത്തിൽ പ്രവേശിക്കേണ്ടതാണ് ഈശ്വരൻ സർവ്വഭൂതങ്ങളും ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്ത സർവ്വവും കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സർവ്വസാക്ഷിമാകുന്നു. ഈശ്വരന്റെ നിഷ്പേക്ഷമായ പ്രേമമില്ലാത്തതുകൊണ്ട്, ഈശ്വരപ്രീതിക്കുവേണ്ടുന്ന സൽകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യാതെയും, വെറും ഇരപ്പാളികളായി തെണ്ടുന്നവരുടെ പേരിൽ അദ്ദേഹം പ്രസാദിക്കുന്നതല്ല.

ഇങ്ങിനെ ദേവാലയം മുതലായവ പരമേശ്വരന്റെ അന്തിമമായ ആലോചനകളാണെന്നിൽ, സകാമനാകളെ, നിഷ്കാമനാകളെ, തിരഞ്ഞാസുവാകളെ, ജ്ഞാനിമാകളെ, സർവ്വതം അവിഷക്കളിൽ യാത്ര ചെയ്യുവാനും ഭരിക്കുവാനും അധികാരികളാകുന്നു. സകാമൻ കാമസിദ്ധിക്കു വേണ്ടിയും, നിഷ്കാമൻ ചിത്തശുദ്ധിക്കു വേണ്ടിയും, തിരഞ്ഞാസുവാൻ അനാസുധിക്കു വേണ്ടിയും തീർത്ഥാടനാദികൾ ചെയ്യുന്നു. പരമേശ്വരൻ അവർക്കു അതായതു ഫലങ്ങളെ ഭാനം ചെയ്യുന്നഗ്രഹിക്കയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ ഇങ്ങിനെ കൃതകൃത്യനാകുന്നു ആത്മതത്വത്തെ കരുതാമാർഗ്ഗംപോലെ പ്രത്യക്ഷമായി കണ്ടറിഞ്ഞവനാകുന്നു. ജീവൻ, ഈശ്വരൻ, ജഗത്ത് ഇതുകൾ ദ്രാവികളിതമെന്നു അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞവനാകുന്നു. അങ്ങിനെച്ചുള്ള ജ്ഞാനിക്കു തീർത്ഥാട

നാദികളേകൊണ്ടോ, ഈശ്വരഭജനംകൊണ്ടോ എന്തൊരു ഫലമാണുള്ളതു? എന്നിങ്ങിനെ ചോദിക്കുന്ന ശക്തനെ പരിഹരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പശ്ചാതികളും ദേഹം പതിക്കുന്നതുവരെ സ്വപ്നംപറ്റാമെന്നു സരിപ്പു പ്രവർത്തിക്കുന്നവരാകുന്നു. അവയുടെ സംസ്കാരമാകട്ടെ ശുഭമല്ലാതെ രുചിക്കൂവാൻ അശുഭമായിപ്പോകാൻ തരമില്ല. ശുഭസംസ്കാരം നിമിത്തം ശുഭകർമ്മങ്ങളിൽ രതിയും അവർഷിക്കുന്നു. മുമ്പു പദം ഇരുത്തലിൽ ചെയ്തിരിക്കുന്ന ദോഷപൂജ, തീർത്ഥാടനം, യോഗാഭ്യാസം, നിവൃത്തികൾക്കുള്ള അനുഷ്ഠാനം മുതലായി നവസംസ്കാരങ്ങളായ പദം ശുഭകർമ്മങ്ങളുടെയും ഫലമായിട്ടാകുന്നു ഈ കാലത്തിൽ മിന്നിച്ചെരിയുന്നതൊന്നുപ്രാപ്തമുണ്ടായിരിക്കുന്നതു ദാതാമനാൽപത്തിക്കു മുമ്പു അഭ്യസിപ്പിച്ചിരുന്ന അങ്ങിനെമുള്ള ശുഭകർമ്മങ്ങളുടെ സംസ്കാരം നിമിത്തം, ദാതാമനാൽപത്തിക്കു ശേഷവും, ആവക കാർഷത്തിൽ പ്രവൃത്തിച്ചിരിക്കുന്നതൊന്നാവസ്ഥയിൽ ആരോഹണായ പരമാണ്തം പൂർവ്വകാല ഏഴുനീറു സ്നാനംചെയ്തു, ദേവമന്ദിരത്തിൽചെന്നു ദേവനെ ദർശനം ചെയ്യുന്നു, പൂജ ചെയ്യുന്നു, തദ്രാക്ഷണാലകൃതിൽപിടിച്ച ഈശ്വരനാമങ്ങളെ പഠിക്കുന്നു, സമാസനത്തിൽ ഇരുന്നു ധ്യാനം ചെയ്യുന്നു, വേദാന്തമിത്തനം ചെയ്യുന്നു സ്വപ്നംസ്നാനത്തിന്റെ പ്രേരണനിമിത്തം, ദാതാനിയം ഇങ്ങിനെതെല്ലാം അനുഷ്ഠിക്കയും, അതിൽ ആനന്ദിക്കയും ചെയ്യുന്നുവെന്നല്ലാതെ അതൊന്നിന്റെ പ്ലോലം തീർവശപരജനത്തുകൾ സത്യമെന്നുള്ള മുഖരിയാലോ, കർമ്മവൃത്താമുഖരിയാലോ ചെയ്യുന്നതല്ല. ഇങ്ങി

നെ വിമിതമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ പാതയി ആചരിക്കുന്ന
തുകൊണ്ടു, അതു മാറേണ്ട സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കു ഒരു
പരമാർത്ഥം അനുഗ്രഹമാർന്നു തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. തീർത്ഥാ-
ടനം മുതലായ ഏറ്റവും പണ്യമായിരുന്നതും, ഈ രൂപത്തിൽ
അതായതു, നിസ്സംഗമായ രൂപത്തിലാകുന്നു അതിനുകൾ
ആചരിക്കുന്നതു. ഇങ്ങിനെത്തന്നെ അവയുടെ അദ്ധ്യക്ഷിമാരി-
യായ അസംഗഭാവത്തെപ്പറ്റി, ആവാർത്തപരങ്ങൾ ഉദ്യാ-
നവാർത്തം വിവരിക്കുന്നതു നോക്കുക !

“കുറിയായുസ്സിൽനിന്നുവരുന്നവർക്കും താഴ്ന്നവർക്കും
വെളിച്ചം വരുത്തുന്നവർക്കും പൂർവ്വദർശനം”

(ഉപദേശസാമന്ത്രി)

പാലിൽനിന്നു വെണ്ണയെ കടഞ്ഞെടുത്തതിന്നു
ശേഷം പാലു വെണ്ണയെ അതിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നപക്ഷം
ഒരിക്കലും മുടങ്ങാത്തതാകട്ടെ അതോടു സംബന്ധിക്കുന്ന
തല്ല അതുപോലെ അസത്യമായ ബുദ്ധി മുതലായതുകൾ
നിന്നു പിന്നതും അവയുടെ സംരക്ഷിതമാണ് താനെന്നു
മുട്ടിക്കൊണ്ടു സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു പുരുഷൻ തന്നെ
അതും ആ ബുദ്ധിമുട്ടുകളോടുചേർന്നു വ്യവഹാരം ചെയ്തു
ഒരിക്കലും പക്ഷവും ആബുദ്ധിമുട്ടുകളോടു ഒരിക്കലും
മാത്രമായ സംബന്ധ വരുത്തുകനില്ല. അങ്ങിനെ ബുദ്ധി-
മുട്ടികളോടു സംബന്ധമുണ്ടാകുന്നില്ലെങ്കിൽ ചെന്നു കേവലം
ബുദ്ധിമുട്ടുകളുടെ കാര്യമായ അതായതു ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ
സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്ന വിവിധരൂപമായ ഈ പ്രവൃത്തിത്താടം
ആ പ്രവൃത്തിയുടേതല്ല ഒരുക്കമാത്തും സംബന്ധമുണ്ടാക-
നില്ല. എന്നതെന്നാലല്ല, പരമേശ്വരന്റെ അനഗ്രഹം

കൂടാതെ ദളിതക്കുടുംബക്കാരുടെ, ദളിതപക്ഷയം കൂടാതെ മി
ത്തശ്രദ്ധിയാകട്ടെ, പിത്തശ്രദ്ധി കൂടാതെ ജനാനന്ദപ്രാപ്തി
യാകട്ടെ ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. അങ്ങിനെയാകണമെങ്കിൽ ഈശ്വര
മാനഗ്രഹമാകുന്നു ജനാനന്ദപ്രാപ്തിക്കുള്ള പ്രധാനമേതുവെ
ന്നു സിദ്ധമാകുന്നു. അജ്ഞാനദശയിൽ യാതൊരീശ്വ
രനെ ഒരിട്ട്, യാതൊരീശ്വരന്റെ അനഗ്രഹം നിമി
ത്തം ജനാനന്ദപ്രാപ്തിയുണ്ടായോ, ജനാനന്ദപ്രാപ്തിക്കു ശേ
ഷം ആ ഈശ്വരനെ ദയിക്കാതിരിക്കുന്നതു കൃതശ്രദ്ധതയാ
കുന്നു. അതുപോലെതന്നെ നുരുവും വേദാന്തശാസ്ത്രവും
ജ്ഞാനമാത്രയെന്നിങ്ങു മുഖ്യമേതുവായിരുന്നതുകൊണ്ടു,
ജ്ഞാനസിദ്ധിക്കു ശേഷം അമ്പതോ ആദരിക്കാതിരിക്ക
ുന്നതിൽ കൃതശ്രദ്ധതാദോഷം നേടുന്നു. അതുകൊണ്ടു
ജ്ഞാനികളും പരമേശ്വരഭജനം ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നു
ആചാര്യന്മാർ ശാസിപ്പിരിക്കുന്നു. ജ്ഞാനനിഷ്ഠനായ ഒരു
പുരുഷൻ പരമാർത്ഥത്തിൽ ദോഷമുണ്ടെന്നുള്ള യാ
തൊരു സംബന്ധമാകട്ടെ കർമ്മവൃത്തികളുടെ ഉണ്ടാകുന്നി
ല്ലെങ്കിലും, വ്യവഹാരദൃഷ്ടിയിലാകുന്നു അവർ ഇങ്ങിനെ
നിർദ്വൈധിയിരിക്കുന്നതു. അങ്ങിനെ ഈശ്വരഭജനം ജ്ഞാനനി
ഷ്ഠക്കു നിഷിദ്ധമല്ലെങ്കിൽ ഈശ്വരന്റെ വിശിഷ്ടസ്ഥാ
നങ്ങളായ തീർത്ഥങ്ങളിലും മറ്റും യാത്ര ചെയ്തു ഈശ്വര
സേവ ചെയ്യുന്നതും അവർക്കു നിഷിദ്ധമല്ല. വേദവ്യാസൻ
മുതലായ പൗരാണിക മഹർഷികളുടെ കഥയിരിക്കട്ടെ !
ശങ്കരാചാര്യപാദങ്ങൾ മുതലായി ചരിത്രപുരുഷന്മാരായ
പല ആചാര്യന്മാരും ഇതിന്നു ഉത്തരദ്രോഷാന്തങ്ങളാ
കുന്നു. ജ്ഞാനനിഷ്ഠനെന്നിരിക്കിലും, ജ്ഞാനശാസ്ത്രകർത്താ

പെന്തിക്കീയും ആവാർത്ഥപരങ്ങൾ സമ്പദിക്കുന്നത്, ദേവവിശ്വാസത്തുമായ യാതൊരു പ്രധാന തിന്മയുമായ വ്യവഭാസത്തെപ്പറ്റി

കാട്ടുമാണ്ടു നഗരത്തിൽ നിന്ന 100-ൽ അധികം നാഴിക പടിഞ്ഞാറായി നാരായണിനരണം സമുദ്രാതിരേണക്കൂടി വ്യവസ്ഥിക്കപ്പെടുന്ന പുരാണപ്രസിദ്ധമായ "ഗണ്ഡകീനദി" വടക്കുനിന്ന തെക്കോട്ടായി പ്രവഹിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. യാതൊരു പുണ്യപരിധി തീരത്തിൽ ഭക്തമന്ത്രവാദി തന്റെ അദ്ധ്യക്ഷനായ തപം വെച്ചു കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, യാതൊരു പുണ്യനദിയിൽ നൽകിയിൽ ശിവലിംഗമെന്നപോലെ സമുദ്ര ഗാമശിലകൾ ധാരാളമായി വിളങ്ങുകൊണ്ടിരിക്കുന്നപോൾ ആ ഗണ്ഡകീനദി യാകുന്ന ഇതു് ഈ ഗണ്ഡകീനദിയുടെ തീരത്തായി വടക്കു ഹിമപർവ്വതങ്ങളുടെ താഴ്വരയിൽ 'മുക്കുനാഥനാഥ' എന്ന പുണ്യക്ഷേത്രവും, അവിടെനിന്ന 3 ദിവസത്തെ വഴി മേല്പോട്ടായി അതിവിശിഷ്ടമായ സമുദ്രാതിരേണക്കൂട്ടുടെ ഉൽപത്തിസ്ഥാനമായ "മാമോദേക്കണ്ഡം" എന്ന മഹാതീർത്ഥവും സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. മുക്കുനാഥത്തിൽ നിന്ന സുമാത്ര 100 നാഴിക പടിഞ്ഞാറായ "മന്ത്ര നാരായണ" എന്ന പവിത്രസ്ഥാനം, പിന്നെ കാട്ടുമാണ്ടു നഗരത്തിൽനിന്ന 50 നാഴികമേൽ വടക്കായി മഞ്ഞു മലകളുടെ മദ്ധ്യത്തിലായി "ഗോസഫികണ്ഡം" എന്ന അതിമനോഹരമായ ഒരു തിന്മമുണ്ട്. കാട്ടുമാണ്ടുവിന്റെ സമീപവർത്തിയായ പശ്ചിമതിനാഥത്തിന്നു പുറമേ നേപാളമേശത്തിൽ പ്രധാനങ്ങളും പ്രസിദ്ധങ്ങളുമായ ഒരേ

നസ്ഥമാനങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കുന്നു. എന്നാൽ കാട്ടുമാണ്ടവിൽ നിന്നു കരറ ദിവസത്തെ വഴി കിടക്കായി സാവിത്രി വടക്കുനിന്നു തെക്കോട്ടു പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും, തദ്ദ്രാമണ്ഡലങ്ങളിലും ഉദ്യാനങ്ങളിൽ ആഗൃതവുമായ “കെരളികി” നദീതീരവും അതിന്റെ വക്കത്തുള്ള ചില പ്രധാനസ്ഥാനങ്ങളിലുള്ള തിരുത്ഥമാത്രക്കാർ വളരെ വിശിഷ്ടമായും സേവാമോഹ്യമായും ആദരിച്ചുവരുന്നു. ഉത്തരോഖണ്ഡത്തിലുള്ളതായ തപോവ്രാട്ടിമായ ഈ നേപാളമേശത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന പലവ തിരുത്ഥമാനങ്ങളുടേണ്ടതിലും ഏതാവാ പ്രശസ്തപ്പെട്ടതും യാത്രക്കു സുഖകരവുമായ പല ഉപതിനാലാമതെ ഭർത്താവ് മടയുന്നവരാണ് അധികവും യാത്രക്കാർ ദുസ്ഥങ്ങളും ദുർഗ്ഗമങ്ങളുമായ മറ്റു തിരുത്ഥങ്ങളിൽ അടന്നു ചെല്ലുക എന്നുള്ള തിരിച്ചറിക്കളായ സ്വപ്രകാരങ്ങളായത സാധാരണ ഗൃഹസ്ഥന്മാർക്കു ദുഷ്കരമാകുന്നു.

ഫിബ്രുവരി 20-ാം- 12 മണിത്തോളം തൊൽ ചന്ദ്രഗിരിനിരയ്ക്കു താഴെത്തുള്ള തൈത്താനത്തിൽ ഏത്തിച്ചേർന്നു. പുറമുകാലമാകട്ടെ തലേദിവസം രാത്രിയാകട്ടെ, യാതൊന്നും ആരവിക്കാതെ ചന്ദ്രഗിരി ഏറിയിറങ്ങേണ്ടിവന്നുതുകൊണ്ടു, വിശപ്പേറ്റു അത്യധികം തളർന്നുകൊണ്ടാണു അവിടെ എത്തിച്ചേർന്നതു. ഇവിടെയും പോലീസുണ്ണുചിൽ യാത്രക്കാരുടെ പരിശോധനകൾ നടത്തുന്നു. ഇതിന്നുമുമ്പും ചില പെട്ടങ്ങളിൽ യാത്രക്കാരുടെയും അവരുടെ സാമാനങ്ങളുടെയും പരിശോധിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. സംശയം തോന്നുന്ന യാത്രക്കാരുടെ പേരും

പ്രവൃത്തിമുഖമെല്ലാം പരീശോധകന്മാർ കഠിനപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ ഒരു കംബളവും മേരിട്ട ഒരു കർമ്മസ്ഥലവും കയ്യിൽ പിടിച്ചു, പുറകുകിടന്നു മാത്രം ചെയ്യുന്ന ഈ സാധുവിനെ അപമാദാഭാസം നോക്കി “ആ പണ്ഡിതന്റെ സ്വാമിയി!” (സ്വാമിയി! നിങ്ങൾ പോയതോ പാവം!), എന്നവർ വിനയപൂർവ്വം പ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്നതല്ലാതെ, അതൊരു ചെട്ടത്തും അതൊരു പരിശോധനയും വിചാരിക്കാതിരുന്നില്ല. പരിശോധനയ്ക്കു അതി പ്രാപ്തമെന്നു ചെന്നപ്പോൾ അവിടെനിന്നു “സ്വാമിയി! മഹാമാർ! ഓന്നുമോ നാലുമണയ! ഭിക്ഷ തെളിവാൻ” ഭിക്ഷ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അപ്പോഴേക്കും ഗണ്യമായ ഭിക്ഷപുരവും പ്രാർത്ഥനാമുഴപ്പമായി ശ്വാശ്വരീകളാൽ അറിഞ്ഞിനാലി വരുന്ന സാധുക്കളെ ചുമർത്തി സ്വർഗ്ഗഭിക്ഷയാനായി നേപാളാവാൻ ആ നാൾ പ്രതിബദ്ധമല്ലാതെ ചെയ്തിരുന്നു. മാർഗ്ഗത്തിൽ അവിടുത്തെ ഭിക്ഷണം പാകം ചെയ്തു കഴിക്കുവാൻ ഇഷ്ടമുള്ള സാധുക്കൾക്കും മറ്റിത്രയും സമാവൃത്തി കൊടുത്തുവന്നു. ചന്ദ്രഗിരിയുടെ ഇറക്കത്തിൽ സാധുക്കൾക്കു ഉപാസനാഭാജനം കൊടുത്തു തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നു. പശുപതിനഗരത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നാൽ സാധുക്കളുടെ പ്രതിഷ്ഠ മറ്റും സുഖമായ പരമം എപ്പോഴും ചെയ്തിരുന്നു. പൂജയും അർച്ചനയും ഉപദേശിക്കുകയും അവിടെനിന്നു റോജി ഞാൻ അടുത്തു കയലായരുടെ സമീപത്തു ചെന്നിരുന്ന സുഖമാലിപ്പിച്ചു. സുഖമായും പൂജയായും ദാനം ചെയ്തുകൊണ്ടു ദിവസമായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു അന്നത്തെ ഈ

ഉഷ്ണാന്നഭോജനം വിശേഷിച്ചു ഉഷ്ണീകരണം പ്രീതിയേറാ
 നൽകാതിരുന്നില്ല. ഭോജനാനന്ദം ഒരു വൃക്ഷമൃഗത്തിൽ
 കര വിളിച്ചു പിന്നേയും മനോഹൃതമായ താഴ്വര
 ഇവിടെനിന്നുള്ള വിസ്തൃതമായ നിരത്തിൽകൂടെ 2 മണി
 കൂടുതൽ യാത്രകൊണ്ടു കാട്ടുമാണ്ടു നഗരത്തിൽ പ്രവേശി
 ക്കുന്നു. നിരത്തിൽകൂടെ ശിവരാത്രി യാത്രക്കാർ സ്ത്രീകളും
 പുരുഷന്മാരും അനേകമനേകം നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.
 ചുറ്റുമുഖവും കാണപ്പെടുന്ന വിശാലമായ വയല
 കൂടാ വയലുകളും നാലുലായി അവിടവിടെ കാണപ്പെ
 ടുന്ന ചെറിയചെറിയ ഗുഹകളും നിരത്തിന്റെ ഓരോ
 ഗത്തും യാത്രക്കാർക്കു സൗകര്യം കല്പിക്കുകയും നോക്കി
 കൊണ്ടു നിൽക്കുന്ന ചതുരമാന്ദ്യചിത്തകളായ പശുതന്ത്രിക
 ളുടെ പഞ്ചാങ്കുലികളാ വഴിനടന്ന ശരീരവും മനസ്സും ഒരു
 പോലെ കണ്ണിളിപ്പിക്കുന്ന യാത്രക്കാർക്കു ഒരു പുതിയ
 ഉന്മേഷത്തേയും ആനന്ദത്തേയും മാനം വെല്ലുകൊണ്ടിര
 ന്നു. സാധാരണം 5 മണിത്തോളമുണ്ടാവാൻ കാട്ടുമാണ്ടു
 നഗരത്തേക്കു്റെ ബഹിർഭാഗത്തുള്ള നിരത്തിൽകൂടെ നട
 ന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ആത്മമാണവമായ ഈ യാത്രക്കാ
 രെല്ലാം പശുപതിനാമദന്ദന്മാരുടെ പാ അതിന്നടുത്തുള്ള
 ധർമ്മശാലകളിലും ചെന്തമേകുന്നവകൊണ്ടു ജനങ്ങളു
 മായ അവിടത്തിൽ ചൊന്ത വിവസിപ്പേവാൻ ഏകാ
 ന്തത്തെ ഇല്ലിക്കുന്ന ഈ സാധുവിന്റെ മനം ഇപ്പോഴു
 ളിയിന്നില്ല. ഏതൊരു പിന്തുടർന്നുകൊണ്ടുവരുന്ന ചില സാ
 ധുക്കൾ ഏന്റെ മുമ്പോലേം അറിഞ്ഞപോലെ ഏന്നോ
 ടുത്തുക്കിനെ ഉപദേശിച്ചു. "സപാമിഷി!" പശുപതിനാമ

തിരുവക്കു ഇവിടെനിന്നു 3 നാഴികയിലധികം ദൂരമുണ്ട്. ഇവിടെ സമീപത്തിലായി “ദശനാമി” സാധുക്കൾക്കു നിവസിപ്പാറുള്ള കൊളുരുമുണ്ട്. അവിടെ ചെറു താമസിപ്പാറ. നാളെ പുലർകാലം പത്രപതിനാലു മണി കഴിഞ്ഞതാണ്” ഈ ഉപദേശത്തെ അംഗീകരിച്ചു, നഗരത്തിന്നു സമീപം വാഗ്തിരിമണിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഈ ആളാട്ടത്തിൽ ചെന്നെത്തുകയും, ആളാട്ടത്തിൽ കന്യാർ “മമ്മിണി സ്വാമിജി”യെ വളരെ ബ്രഹ്മപുഷ്പം സാഗരം ചെയ്തു, നിവസിപ്പാനായി ആളാട്ടത്തിൽ സ്വീകൃതമായ ഒരു സ്ഥാനം നൽകി അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു.

“ദശനാമി”കളുടെ ആളാട്ടത്തിലിരിക്കുവാൻ അവിടെ സാധുക്കൾക്കു പുറമെ ദരിദ്രന്മാർക്കും പ്രവേശനം നൽകിയിരിക്കുന്നു. ദശനാമികൾ എന്നതിന്നു പത്തുനാമങ്ങളോടു കൂടി ശങ്കരാചാര്യരുടെ പരമ്പരയിൽപ്പെട്ട സാധുക്കൾ എന്നർത്ഥമാകുന്നു. പൂരി, ഭാരതി, സരസ്വതി, തിരുവനന്തപുരം, വനം, അരണ്യം, ഗിരി, പർവ്വതം, സാഗരം എന്നിവയാകുന്നു ദശനാമങ്ങൾ. അദ്വൈതമതത്തെ അവലംബിക്കുന്ന സന്യാസികൾ മുതലായ സാധുക്കൾ തങ്ങളുടെ യോഗപട്ടമായി ഈ നാമങ്ങളെ ധരിക്കണമെന്നും സന്യാസമെന്നതു ഈ നാമങ്ങളുടെ ബാഹ്യമായിരിപ്പാൻ പാടില്ലെന്നും ഭഗവൽപാദങ്ങളുടെ നിയമമാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഈ പത്തു നാമങ്ങളോടുകൂടിയ പ്രധാനപ്പെട്ട 10 ശിഷ്യന്മാർ തനിക്കുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, ആദ്യത്തെ മൂന്നു നാമത്തോടുകൂടിയ മൂന്നു ശിഷ്യന്മാർ തെക്കു

ഈ ഊർഗേരിമാത്തിലും, പിന്നെത്തെ രണ്ടു നാമക്കാരായ രണ്ടു ശിഷ്യന്മാർ പോകുകയിലെ ശാരദാമഠത്തിലും, പിന്നോത്തെ രണ്ടു നാമക്കാർ ജഗന്നാഥത്തിലെ ഗോവർധനമഠത്തിലും, തട്ടവിലത്തെ മൂന്നുനാമക്കാർ ബദരിനാഥത്തിനടുത്തുള്ള രഘുതിർഥമഠത്തിലും, വാഴിക്കുപ്പെട്ടുവെന്നും, അങ്ങിനെ 4 മഠങ്ങളും ദേശനാമങ്ങളും ഏതാർവ്വപാദങ്ങളുമാൽ കൽപ്പിക്കപ്പെട്ടവയാണെന്നും മില മഠാനുനന്ദരും വഴിക്കും ഐതിഹ്യം വഴിക്കും പരമ്പരയാ പറഞ്ഞുവരുന്നു. എന്നാൽ ദേശനാമങ്ങളുടെ കർത്താവു ഏതാർവ്വപാദങ്ങളല്ലെന്നും വിദ്യാമണ്യസാമികളാണെന്നും ഉപപത്തിപൂർവ്വം മിഖർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടുനില്ക്കുന്നില്ല. അതിരിക്കട്ടെ; ഇങ്ങിനെ ദേശനാമികൾക്കു അതായതു സന്യാസികൾക്കും, അവരുടെ അനുവരന്മാരായ “നാഗകൾ” എന്ന സംഗ്രഹക്കൾക്കും നിവസിക്കുവാനുള്ള സ്ഥാനമാകുന്നു മുൻപറയപ്പെട്ട ആനൂരം. ഈ ആനൂരമത്തിൽ നമ്മുടെ ഭക്ഷിണികൾ തന്നെ അതായതു മലയാളികളും തമിഴന്മാരും തന്നെ 50 ലധികം പേർ നിവസിക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. മലിനമായ ദരിദ്രവേഷത്തിലും സാധുവേഷത്തിലുമാണ് ഇവരെ അവിടെ കണ്ടതു. ഇത്രയും അധികം ഭക്ഷിണികളെ ഒന്നായി ഫിമാലയത്തിൽ വേറൊരിടത്തുവെച്ചും ഇതേവരെ ഏതീക്കു കാണുവാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല-ഹാ! ഹാ! ഫിമാലയത്തിന്റെ നടുവിലുള്ള കാട്ടുമാണ്ടനഗരം ഏവിടെ കിടക്കുന്നു? നമ്മുടെ ഭക്ഷിണദേശം ഏവിടെ കിടക്കുന്നു? പ്രാരബ്ധത്തിന്റെ ഗതി വളരെ വിചിത്രം തന്നെ! ഭക്ഷിണികളായ അവരുടെ ദർശനത്തി

ൽ ചരിയ പ്രേമവും ആദരവും ഏകൻ മനസ്സിൽ ഉദിതമായി. കീവരൂപത്തിൽ സർവ്വജനവും ഏകതയിൽ സ്ഥിതിപ്പെടുന്നതു ഈശ്വരൻ തന്നെയെങ്കിൽ, സർവ്വതും യോഗപാത്രം ആദരണീയനാർ തന്നെ. അതിന്നുവേണ്ടി ഇവരും ഈ ദോഷവും ദർശിക്കുന്നതിനായ ഒരു മാതാവിന്റെ സ്വന്താനുജ്ഞം തപാശാ സാമാജനോജ്ഞാമയ്യകൊണ്ടു വിശേഷിച്ചു ഇവർ ഏകൻ പ്രേമത്തിന്നും പ്രണാമത്തിന്നും അർഹനാകുന്നു. അപ്പോൾ തകരാറൊന്നും അശുഭമൊന്നുമില്ലാത്ത അവരിൽ ചിലർ കലുഷമായ പാപം അവിമിതങ്ങളും അശുഭങ്ങളുമായ ആചാരങ്ങളോടും കൂടിയൊത്ത പെട്ടിപ്പാലെയാകെത്താലു കലുഷവൃത്തിയാകെ പിവസംഭവപാശി വരുന്നതിനേയും നമുക്കു കിടപ്പും അനുഭവിക്കാൻ തരമില്ലെങ്കിലും, അവരിലുള്ള പ്രേമവും സ്നേഹവും കാര്യമെന്തെങ്കിലും? എന്നാൽ സ്വദേശികളായ സാമാജനാകര ഇങ്ങിനെ ഈ രൂപത്തിൽ കണ്ടതിൽ ഏകൻ മനസ്സിൽ ഒരു സന്തോഷമാവവും ഉദിതമായിത്തീർന്നു. അമ്മയോടോ അമ്മാമനോടോ പിന്നെയും, നാട്ടിൽ ഇരുന്ന ന്യായമായ വല്ല പ്രവൃത്തിയും ചെയ്തു ഉപജീവനം ചെയ്യുവാനുള്ള അലസതയായും നാട്ടുവിട്ടു പുറത്താക്കി, “കൈവറ്റി സ്വാമിമാരോ”യി നെ, രണ്ടുക്കൊപ്പം അവിടേയും ഇവിടേയും അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങുവാൻ സാധു വേഷധാരികളായ ഇവരിലധികം പേരെത്തു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതുണ്ട്. ഇവരും ഈ ഉൽപഥമെന്നും സ്വദേശത്തിന്നും സ്വാമിത്തിന്നും കർമ്മമെന്നും ഉണ്ടാക്കുന്നതെന്നിവ

രികുന്നില്ല. കാവിവസ്ത്രം വളരെ പവിത്രമായ ഒന്നാണ്. ഒരു പരമഹംസൻ മാത്രമാണ് യാതൊരു വസ്തുവിനെയും കൂടാതെ തല മൊട്ടുമെടുത്ത് കാഷായവസ്ത്രം ധരിക്കുവാനുള്ള അധികാരിയെന്നു ഹിന്ദുശാസ്ത്രങ്ങൾ ശാസിക്കുന്ന ബാഹുദകൻ, കദീമാകൻ, ഹംസൻ എന്നുള്ള സന്യാസികൾ പോലും അങ്ങിനെ കാവിവസ്ത്രം ധരിക്കുവാൻ അധികാരികളല്ല. അതുകൊണ്ടു കാവിവസ്ത്രം വിനോദിക്കുവാനുള്ള ഒരു പരാമർശമല്ലെന്നു സിദ്ധമാകുന്നു. ഇതു മരണാനുഷ്ഠാനം കാവിവസ്ത്രം ധരിക്കുന്നതു അധർമ്മമാകുന്നു. ഇതുവക നിമമങ്ങളൊന്നും ഗ്രാഹിക്കാതെ കാവിവസ്ത്രവും ധരിച്ചു, കമ്പാവും സൽഫലവും വരിച്ച ഒരു ലോകവും വേവുമില്ലാത്ത അലഞ്ഞു തിരിഞ്ഞു വിചസ്യകഴിക്കുന്ന പരോ മലയാളികളും ഉത്തരദേശങ്ങളിൽ ഉണ്ടെന്നു ലോകാസദൃശം പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ അലഞ്ഞു തിരിയുന്നതുകൊണ്ടു ഒരു പ്രയോജനവുമില്ലെന്നും, സഭാമന്ദിരത്തിൽ ഇറങ്ങു മോഹ്യമായ മീതിയിൽ ജീവനും കഴിക്കുന്നതാനും ശ്രേയസ്സുരമെന്നും ഇത്തുടങ്ങിയ പരമേശ്വരപ്രഭാക്ഷ കൊണ്ടു നിർമ്മിക്കുന്നവരും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാണ്. ശ്രദ്ധാർഹതകളും മോക്ഷനാശകതയുമില്ലാത്ത ജനങ്ങൾക്കു മാന്യങ്ങൾക്കെന്നുപോലെ തീർത്ഥസേവനംകൊണ്ടു യാതൊരു പ്രയോജനവും സിദ്ധിക്കുന്നതു മല്ല-ഇശ്വരരൂപമായി തീർത്ഥത്തെവിശ്വസിച്ചു ഉപായവിമുഖന്മാരായാതെ, തീർത്ഥസേവകകളുടെ ഫലമുണ്ടാകരുത്. അങ്ങിനെല്ലാത്ത തീർത്ഥമെന്നും വൃത്ഥമെന്നുമാകുന്നതല്ലെന്നും ഇവർ ധരിച്ചിരിക്കേണ്ടതാണ്.

21-ാം- നേരം പുലർന്നു.—ഇന്ദ്ര ശിവരാത്രി ദിവസമാകുന്നു. മംഗളവിഗ്രഹനായ പരമേശ്വരന്റെ ദിനമാകുന്ന ദിഗംബരനും അർദ്ധനാഭിശ്ചരനായ പത്മപതിനാമൻ തപസ്വികളിൽവെച്ചു തപസ്വിയും, ഗ്രാമസ്ഥനായിത്തീർന്നു ഗ്രാമസ്ഥനും ആകുന്നു. പരമശിവന്റെ പാദാമരങ്ങളെ സ്തുതിച്ചു തപസ്വികളും സ്തുതിച്ചു ഗ്രാമസ്ഥനായും ക്ഷണകാലമെങ്കിലും ഭംഗം കൂടാതെ ഭരിക്കുവാനുള്ള ദിവസമാകുന്നു. പ്രഭാതത്തിൽ ഏഴുനീറ്റു വാഗ്മതിരീർമ്മത്തിൽ സ്നാനംചെയ്തു, പത്മപതിനാമത്തിലേക്കു നടന്നു, 7 മണിയോളം പത്മപതിനാമന്റെ മന്ദിരത്തിൽ കയറി പ്രാവശ്യം. ഹാ! ഹാ! ഭാരതവർഷത്തിലെ വിവിധ ദേശക്കാരായ അനേകം യാത്രക്കാരുടെ സംഘം പത്മപതിനാമന്റെ ഭക്തത്തിനായി തിരിഞ്ഞിരിക്കുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഭടമാർക്കുവരികളായി ഭദ്രസ്തോത്രം ഉച്ചിത വിഗ്രഹത്തോടും, മുണ്ഡിതത്തോടും, കാഷായവസ്ത്രധാരികളായും, ഇമ്മിനെ പലതരത്തിലുള്ള പല സാധുക്കളും അവിടെ സന്നിഹിതനായിരുന്നു. നാനാപ്രകാരം ഇടക്കിടെ ഇല്ലെന്നില്ല. ചില മറ്റൊരാൾക്കും അദ്ധ്വാനിത നേത്രത്തോടും, ധ്യാനനിഷ്ഠിതനായി പത്മപതിനാമനെ ഹൃദയാകാശത്തിൽതന്നെ ഭജിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അനേകം സാധുക്കളും ഗ്രാമസ്ഥനായും അവിടെ സംഘം സംഘമായി ഇരുന്നു. ഉദ്യോഗാലോചനകൾ മധുരമായി നടന്നുവന്നു ഭജനകൾ ചെയ്യാനായിരുന്നു. മറ്റു ചിലർ ഭക്തിഭജനത്തോടും തന്നെത്തന്നെ വിസ്മയിച്ചുകൊണ്ടു നന്ദനം ചെയ്തു. നേപാളികൾ

അവിടുവിടെനിന്ന ശിവരാത്രിമഹോത്സവത്തെ കണ്ടാൻ
 നിങ്ങൾ ജനത്തിരക്കിന്റെ ഉള്ളിൽകൂടെ കൃഷ്ണനെ
 ഈ സാധുവും പത്മപതിനാഥമന്ദിരത്തിന്റെ സമീപ
 ത്തായി ചെന്നുനിന്നു. പത്മപതിയുടെ അതിരമണിയമാ
 യ മന്ദിരം അതിന്റെ പൂർണ്ണശോഭയോടുകൂടെ അക്ഷി
 ലക്ഷിതമായി—പ്രാവിന്ദദേശത്തിലെ പ്രാപ്താദൃതികളായ
 ദേവമന്ദിരങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ചു, ഇതു ഏതായാ ചെറു
 തെരിയും, മമണീയതയാൽ ഭാരതവർഷത്തിലെ മറ്റൊരു
 ദേവമന്ദിരത്തോടും കിടപിടിക്കുവാൻ ധർമ്മമായി കാണപ്പെട്ടു.
 ശില്പകലാഭവദൃഷ്ട്യം പൂർണ്ണമായി പ്രകടിപ്പിച്ചിരിക്കു
 ന്നതിന്നു പാത്രം, മന്ദിരനിർമ്മാണത്തിൽ സ്വപ്നവും വെ
 ള്ളിപ്പും സുലഭമായി ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നു. ഏതായാ
 മനോഹരമായി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന മഹാർഹമായ
 ഈ ദേവാലയം നേപാളത്തിലെ രാജാക്കന്മാർക്കു തമ്മ
 ലുടെ കവദേവതയായ പത്മപതിനാഥന്റെ ചാദാരവിന്ദ
 ണ്ണമുള്ള അനന്യഭക്തിയുടെ വിജയപതാകയായി ശോഭി
 ച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ മന്ദിരത്തിന്റെ ബഹി
 ര്ഭാഗത്തേയും, അവിടുവിടെ ഇരുന്നു ദർശനം ചെയ്യുന്ന
 ആനന്ദസ്വരൂപികളായ അനേകം സാധു മഹാത്മക്ക
 ളേയും ദർശിച്ചുകൊണ്ടും, അവരെ പ്രേമപൂർവ്വം പ്രണമിച്ചു
 കൊണ്ടും, അവരുമായി സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടും,
 സമയം കൂറെ കഴിഞ്ഞു. മന്ദിരത്തിന്റെ നടവാതിൽ
 ക്കുമുള്ള ജനത്തിരക്കിന്നു യാതൊരു ശാന്തിയും ഉണ്ടായി
 കാണുന്നില്ല. സമയം 10 മണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.
 മന്ദിരത്തിൽ കടന്നു ദർശനം ചെയ്യുവാനുള്ള കിഴ

പലരും ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന വാട തീരീതറയിൽ ഈ
 അടി ശരീരം കൂടി വെച്ചു, തെക്കേ നാമ്പാതിൽക്കൽക്കൂടെ
 കെവിടം മലിമത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു ഹാ!
 ഹാ! പഞ്ചവസ്ത്രനാഥി വർഷിക്കുന്ന പട്ടുപതിനാ
 മത്തെ മോദം വെക്കുകയെന്നാടി, ഹോ പൂർവ്വദീപനം
 നാഥി സമീപത്തു വെന്ന് കർമ്മം ചെയ്യൂ. പാശാ
 നിർത്തിൽ കർശനമോ? ശത്രുമോ? ദ്രോഹമോ?
 സാധാരണക്കാരനോ? സ്ത്രീകളിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യൂ
 സർവ്വമതവും വിചരനം ചെയ്യുന്ന പാശാശാലൻ മാന
 പ്രാപ്തമൊരാളാണ്? പട്ടുപതിനാമത്തെ ഏനിക്കിന്ന
 ദിനനാകുന്നതെങ്ങിനെ? പട്ടുപതിനാമൻ പുനർ
 തിന്ന ഭിന്നനല്ലെങ്കിൽ, ഹാൻ പട്ടുപതിനാമനെ ക്ഷി
 പ്തനാക്കുകയെന്ന? അഹോ! വിചിത്രം പാശാശാലൻ
 പാതിവ പാശാശ്ചര്യമുണ്ടാകുന്നു. ജീവനും മൃതശാലനും
 പാശാശ്ചര്യമൊക്കെ ഞാനല്ലാതെ നെറൊരു വസ്തുവല്ല! ഈ
 തത്വത്തെ ത്രികാലക്കുടിലും നാശമല്ലാത്ത ഈ മഹദ്വ
 തത്വത്തെ, സർവ്വം അനന്തസ്ഥാനം ചെയ്യുന്നവനാ
 ചെയ്യുന്നവനാണ് സർവ്വക്കാരും. ഏതു വ്യവഹാരത്തിലും
 പാശാശ്ചര്യമുണ്ടാകുന്നതല്ല അതൊരു ഈ സർവ്വക്കാരും
 തൊരു കയ്യിലും സംഭരിക്കുവാൻ പാശാശ്ചര്യമല്ല. മിഥ
 സ്തോത്രങ്ങൾ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടും നാമജപം ചെയ്യുകൊ
 ണ്ടും കർമ്മം പട്ടുപതിനാമെ പ്രാർത്ഥനം ചെയ്ത്
 ഒക്കിപ്പറ്റും പ്രണമിച്ചു. മോദമതത്തിന്റെ അന
 ധാരം ഇത്രയും ജനബാഹുല്യമുണ്ടായിരുന്നിട്ടും ഏതൊരു
 പ്രാശ്നാശം സുനമൊരു കാണപ്പെട്ടു. പഞ്ചദാവിശരി

ലഭിച്ചു മഹാമാന്യ പ്രാമുഖ്യം പൂർവ്വകാലത്തു കൊണ്ടുണ്ടു് അവിടെ ഈ പ്രാമുഖ്യം സൗഖ്യവും കാണപ്പെടുന്നതെന്നതിന്നു തോന്നി. ദേവാലയത്തേയും, ദേവവിഗ്രഹത്തേയും പ്രാർത്ഥനയെ വെച്ചിരിക്കുന്നതിലും പൂജാകർമ്മ പ്രാമുഖ്യം അലയിക്കുന്നതിലും, ദ്രാവിഡന്മാരുടെയും സാമൂഹ്യതയെ നശിപ്പിക്കുന്നതും കേരളപ്രാമുഖ്യത്തെ പരിഹസിക്കുന്നതും നമ്മുടെ ഇടവാരപ്പെന്നു് യുദ്ധ വിപ്ലാവിന്നു് ദൈവവും പരമനാഭസ്വാമിയുടേയും മന്ദിരങ്ങളിലൊക്കെയും വിഗ്രഹങ്ങളിലൊക്കെയും അതു യുദ്ധപ്രാമുഖ്യം മഹാമാന്യ വിഗ്രഹങ്ങളെ ഉത്തരദിക്കത്തക്കവിധം കാണിക്കുന്നതു് വലിയ ശത്രുവായു് തന്നെ വായുപ്പെന്നു് ഗുഹ്യമായ മുഖാരവിനാശകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിട്ടുള്ള ഒരു കേരളീയനാണെന്നു് മറ്റൊരുതരം അവർക്കു് ജീവിതത്തിൽ നശിക്കുവാൻ വിവരിക്കുന്നതു്. അപ്പോഴവരുകപോലും മെന്താണു് ദേവമന്ദിരങ്ങളും മറ്റു ജിഹ്വിക്കുന്ന ദേവവിഗ്രഹങ്ങളും ഉത്തരദിക്കത്തക്കവിധം നശിക്കുവാൻ കാരണം. ഈ വിഷയത്തിൽ കേരളീയന്മാരുടെ വലിയ പൂർവ്വകാലത്തു് നവ്യതയിലുള്ള പ്രാമുഖ്യം സാമ്പ്രദായികമായി സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന സാമൂഹ്യം എത്രയും സ്വതന്ത്രമാകുന്നു. ഉത്തരദിക്കത്തക്കവിധം അതാകട്ടെ മഹാമാന്യത്തിന്റെ എത്രയും ഉച്ചഭാഗത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ബദരീനാഥ മന്ദിരം ഇതിന്നു പ്രത്യേക ദൃഷ്ടാന്തമാകുന്നു. ബദരീനാഥ മന്ദിരത്തിന്റെ അന്തർഭാഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ അവിടെ ഒരു കേരളീയപ്രാമുഖ്യമാകുന്നു തെല്ലിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നതു്. ഇതിന്നു കാരണമെന്തു്? ഭഗവാൻ

നവദാരികളുടെ കാലം മുതൽക്കു ജനവരദായം അവിടെ പൂർവ്വകം നവ്യതയിലുണ്ടാകുന്നതാണെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. പട്ടാപതിനാലുനൂറ്റാണ്ടും ശതാബ്ദാന്തപ്രായംതന്നെ ബൗദ്ധ നാമംകൊണ്ടു വിളങ്ങുമ്പോൾ അവിടെ ഉത്തമനാദരമുണ്ടായിരുന്നതായി പൂർവ്വമെഴുത്തുകാരനായിരുന്നതിനാലും കൈവന്നിട്ടുള്ള സമ്പ്രദായം ഇപ്പോൾ നിമിത്തമായി തിന്നു കൊണ്ടു, ആ സ്ഥാനത്തിൽ ഉദ്യോഗം കാക്കിത്തന്നിട്ടുണ്ടാകുന്നതാണെന്നു നിമിത്തമുണ്ടെന്നു.

ഇങ്ങിനെ പ്രധാന ദേവനെ ദർശിച്ചതിനുശേഷം ബഹുദൈവത്തിലുള്ള പല ഉപദേവന്മാരെയും യഥാവിധി ഭജനം ചെയ്തു സമയം 12 മണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഭജനവൃത്തങ്ങൾ അനേകങ്ങളുടെ തിരക്കു കൂടേണു വർദ്ധിക്കുന്നതായാണു ശരിക്കായിട്ടു ഭക്തന്മാരുടെ ഭജനരൂപനികൾ ഉദ്ദേശിക്കുകയുണ്ടാകുന്നതു. ഇന്നത്തെ ഭക്തന്മാരോടും പലകിടയിലുള്ളതുമുള്ള ഇത്തരം കോലാഹലം തന്നെ ഹാ! ഹാ! ഭക്തിയെന്നു അന്യദേശമൊരിക്കലും കൂടി ഒരു ദിവ്യവസ്തുതെന്നു-പ്രദാനമെന്നോ, മദ്ധ്യമെന്നെന്നോ, സാമാന്യമെന്നോ, ഭക്തിയെന്നോ ഉള്ള കാലം ഉദമെന്നും അതിനെ ബാധിക്കുന്നില്ല. കർമ്മങ്ങളെ, പിറവിയെടുക്കുക, പലകിടയായാണു വാസനകളാകുക, സ്വർഗ്ഗങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ മിന്നുന്നതിനുള്ളപ്പോൾ, ഭക്തിയുടെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്നതിനാൽ!

ഏതെന്നാൽ അതിനെ അഥവാമാവമാവത്തിലും ഉന്നതകൾ വളർത്തുമാണല്ലോ ശിവാഭിമുഖം-അടുത്ത

തോന്നിയിരുന്നു. വിഷയങ്ങളോടു അധികമായി സംബന്ധിക്കുകയെന്നതു ശാസ്ത്രീയനോടും നിഷിദ്ധമാണെന്നു. സ്വർഗ്ഗം ഏകാകാരമായ മനോവൃത്തിയിൽ മരിച്ചു തൃപ്തിപ്പെടുവാൻ അദ്ദേഹിക്കുന്ന സാധ്യതയും വിദഗ്ദ്ധപരമേശ്വരന്റെ നടുവിൽ നിവസിക്കുന്നതു നന്നല്ല. ഒരു ദിവസം പ്രഭാതത്തിന്നു മുമ്പു അവിടെനിന്നു ഏഴുനീറുപോകുവാൻ ഏതൊരു മനം തീരുമാനിച്ചു എന്നാൽ ദൈവം അത്യാദം മിന്നിച്ചു പൊ-ന്നനവെ ശരീരം അസ്വസ്ഥമാകയും, ദൈവമായ ഒരു ദോഗത്താൽ ബാധിതനായി കഷ്ടമായിരുന്നു അവിടെ നിന്നു മരിക്കേണ്ടതും ചെയ്തു. മോഹം ശാന്തമായി പൊഴു വിമിത്തമുണ്ടായ ശരീരമെന്തെല്ലാ ദിനം ഒരുവിധം ശരിക്കുവാൻ വേണ്ടി രണ്ടു മാസത്തോളം അവിടെ നിവസിക്കുവാൻ നിർബ്ബന്ധിതനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ദിവ്യവ്യവസ്ഥകളെ ശരിക്കുനന്നെക്കണ്ടിനെ?

വിശദമായ നോട്ടമെടുക്കുന്നതിൽ തത്പരനായ ഒരു വലിയ സിദ്ധന്മാർ നിവസിച്ചിരുന്ന പരമ പവിത്ര സ്ഥാനങ്ങളും കാണപ്പെടുന്നുണ്ട്. അങ്ങനെയുള്ള പവിത്ര സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇടുപ്പാലം പരമ മഹാത്മാക്കൾ നിവസിച്ചുകൊണ്ടു തത്പരവൃത്തിയിലും തത്പരവിചാരത്തിലും കാലയാപനം ചെയ്തുവരുന്നതുണ്ട്. എന്നാൽ കാഴ്ചയോടു നഗരത്തിലും ആ നഗരത്തിൽ നിന്നു 8 നാഴിക കിഴക്കായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന “ഓത്തുഗാം” എന്ന നഗരത്തിലും രണ്ടു നാഴിക തെക്കുള്ള “പത്താനം” എന്ന നഗരത്തിലും സന്യാസികളും പുരാതനങ്ങളായ പരമ ആത്മശുദ്ധിയുള്ളവരും, പ്രാചീന അമ്പലപ്പുറം ഇടുപ്പാലം ഗ്രാമ

മുറിക്കുന്നതൊരിടം? നമ്മുടെ വൈദിക സിദ്ധാന്തങ്ങൾ എന്താകുന്നു? ഏതെന്താണിരിക്കുന്നതെന്നാകുന്നു?

ശിശുവായിട്ടു പശുപതിനംഗമെന്തെങ്കിലും ഭക്തനെന്നതിന്നായി വരുന്ന സംഭവങ്ങളിൽ പലരും "തീർത്ഥാടകൻ" എന്നു വിളിച്ചുവരുന്ന ഇദ്ദേഹത്തെ പ്രധാനമന്ത്രിയായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വസതിയിൽ ചെന്നു കാണുകയും, ധാർമിക വിഷയങ്ങളെപ്പറ്റി പലതും സംഭാഷണം ചെയ്തും പരിചരിക്കുന്നു. മർദ്ദാലോചകങ്ങളിൽ അഗ്രഗണ്യനായ സംഭാഷകനായ വലിയൊരു ഭക്തനായ അദ്ദേഹം അവരുടെ ഉപദേശങ്ങളെ ഏതെങ്കിലും കേൾക്കുകയും, ധനാദികളോ, അഥവാ നാദി പ്രദാനം എന്നും ചെയ്തു അവരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം മാത്രമല്ല, അവിടുത്തെ മറ്റു പ്രജകളെയും സാമന്തജനങ്ങളുമെല്ലാം സാധുക്കളിൽ വരിക പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ഭക്തിയുള്ള മർദ്ദാലോചകനാകുന്നു. ഇത്രയും അധികം നോമ്പുള്ള നഗരിയിൽ താമസിക്കുകയും ഉയർന്ന ജനങ്ങൾ പരിവിതന്തരാകയും ചെയ്തു അറബിമുഖം, മന്ത്രിപ്രദാനം ചെയ്തുകൊണ്ടു ധാർമികമായ സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതെന്നു പലരും ഏതെന്നാൽ പ്രേമപൂർവ്വം ആവശ്യപ്പെടുകയുണ്ടാകും. എന്നാൽ ഭക്തനായിട്ടുള്ള പ്രസിദ്ധവും പ്രത്യുത്തരവും ആയ ആ വലിയത്തിൽ അത്യധികം അഭിനിവേശമുള്ള മാതൃശരീരമായ സാധുക്കൾക്കു ബഹുവിശേഷപങ്കാരികളായ വ്യവഹാരങ്ങളിൽ അത്ര വലിയ അഭിരുചി തോന്നാത്തതിൽ അത്ഭുതമില്ല. "ഗംഗാതിരം മിമിസിക്കിലിരാനുപപത്യാസനസ്യ ബ്രാഹ്മണാഭ്യസന വിധിനാ യോഗനിദ്രാംഗതസ്യ

അന്നു ജ്യോൽഭാമിയിലെ ഡാക്ടർ സെപൻഹെഡിൻ എ
ന്ന പണ്ഡിതൻ ഇങ്ങിനെ ട്രോഫിക്കുന്നു:—

I could live and die on this heavenly lake with-
out ever growing weary of the wonderful specta-
cle always presenting fresh surprises.

“നിമിഷാന്തരവും നവനവമായ മനോഹരത തന്നെ
കൊണ്ടിരിക്കുന്ന സ്വർഗ്ഗീയമായ ഈ സരോവരത്തിന്റെ
അത്യാശ്ചര്യകരമായ കാഴ്ചയെ മരിക്കലും മതിവരാതെ
കണ്ടു കണ്ടു ഇരിക്കാതെന്നു ഭീവിതം നയിക്കുവാനും, ഇ
വിടെ തന്നെ മരിക്കുവാനും വ്യതിക്കു സാധിക്കുന്നതാണ്.”

പണ്ടേതെന്ന ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ കൈലാസഗിരിയ
യും, മാനസസരസ്സിനേയുംപറ്റി ബ്രാഹ്മണഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ
പരമ വർണ്ണനകളും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു സ്തവപ്രമാണത്തിലും
പ്പെട്ട മാനസഖണ്ഡം മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ കൈലാസ
മാനസസരസ്സുകളെപ്പറ്റിയും, അവയുടെ ഉപതിർത്ഥങ്ങ
ളെപ്പറ്റിയും എത്രയോ ഉദ്ധമായ അദ്ധ്യായരൂപത്തിൽ
വർണ്ണിക്കുന്നുവതുകുന്നു. വെള്ളിമലമൊന്നും, പാശ്ചത്യപര
മേശ്വരന്മാരുടെ സ്ഥാനമെന്നും, കണ്ഠമുഖം ഇതിന്റെ
സമീപത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവെന്നും മറ്റും കൈലാ
സത്തെപ്പറ്റിയും അപ്സരസ്സുകൾ, വിദ്യാധരികൾ മുത
ലായ ദേവസ്ത്രീകളും, ദേവഗന്ധർവ്വം, ദേവരാജനും അതിൽ
ഭവഗ്രിഡ് ചെയ്യുന്നുവെന്നും, നടരാജൻ പരിച്ഛേദം
അതിന്റെ തടത്തിൽ ഔന്നവതാണ്ഡവം ചെയ്യുന്നുവെ
ന്നും, കല്പവൃക്ഷങ്ങൾ അതിന്റെ തീരത്തിൽ നിരനിര
യായി കളർന്നു തഴച്ചുവളരുന്നുവെന്നും, “ഭാഗ്യാംഭോ
ഭവസഖി.” (പൊന്താമരപ്പൂക്കളുള്ളതു)യായ അതിലെ

സമീപത്തിൽ സംഭവം സംഭവമായി വിവരിക്കുന്ന രാജ
 ഹരസങ്കല്പം ആരംഭം ചെയ്തിരുന്നതിൽ വെട്ടു
 വെട്ടു വിവരങ്ങൾക്കു-അന്നു ചുറ്റുമായിട്ടുണ്ടെന്നും, മറ്റും
 മാനസസമസ്തികാപ്താരിയു, കാണപ്പെടുന്ന അന്യരുകി
 കാരം ഉല്പാദനം നിമിത്തം, ആ വിവിത്രസ്ഥാന
 ണ്ണരും ഈ വോക്സെന്റ വിട്ടു വേറൊരു വോക്സെന്റവാതിലി
 ങ്കാരമെന്നും, മനസ്സുവെച്ചിരുന്ന അവിടങ്ങളിൽ ചെല്ലുക
 എന്നതസംശ്യാതമം, ചിലർ തീയോനിക്കുന്നതിൽ അ
 സ്തുതിച്ചു. എന്നാൽ പുസ്തകാദികളാൽ ഇങ്ങിനെ വേവ
 സ്ഥാനങ്ങളായി നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന “കൈവാ
 സഗിരി” “മാനസസമസ്തി” എന്നുള്ള ഈ പുണ്യഗാമി
 ണ്ണരും തിരുത്താമരത്തിന്റെ ഭക്തിബ്രഹ്മാതത്തിലാണ്
 സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നും, അതിനുമുമ്പായ ഹിമാലയ
 ത്തെ അതിവ്രതിച്ചു അപ്പോ ചെല്ലുന്നപക്ഷം ഈ സ്ഥാന
 ണ്ണരൂ ഭരിക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നും, നവീനമായ പ്രതി
 ശാസ്ത്രത്തിൽ പരിവർത്തനം സുവിദിതമാണ്. പുരാ
 ണമുഖാരങ്ങളിൽനിന്നും, നവീനമായ പ്രവിവരണഗുണ
 ണ്ണിൽനിന്നും, ഈ ദിവ്യസ്ഥാനങ്ങൾ എത്രയോ മനു
 തന്നെ എന്നിങ്ങ പരിമിതങ്ങളാകുന്നു. എന്നതന്നെയല്ല,
 പരമ്പരയും അവിടെ അന്യരുകികൾക്കു മേൽതയെ
 മനസ്സുകൊണ്ടു സർവ്വം ചെയ്തു സന്തോഷിക്കയും, ഈ
 തീർത്ഥത്തിൽ ഏതൊരു പുണ്യലിനമെങ്കിലും, അവിടങ്ങ
 ളിൽ ചെന്നിരുന്ന പരമമായ പ്രശാന്തിയെ അനുഭവിച്ചു
 വെച്ചിട്ടുവാൻ കൗതുകാജാകയാ എന്നു പ്രതിജ്ഞിക്ക
 കയും ചെയ്തിരുന്നു. പരമമായ പ്രശാന്തിതന്നെയാണ്

നിരതിശയമാവാവം. നിരതിശയമാവത്തന്നെ ഈശ്വരൻ-അഥവാ ഈശ്വരന്റെ സ്വരൂപം. അജിതനമാണെങ്കൽ, പ്രകൃത്യാതന്നെ മരണീയതയിലോ പ്രശാന്തതയിലോ ഉച്ചകാഠിയിൽ ഏതതിമിക്കുന്ന വിശിഷ്ടസ്ഥാനങ്ങൾ ഈശ്വരന്റെ സ്ഥാനങ്ങളോ, ദൃഢിമകകൊ ദ്രുഢിയോ വിചാരശക്തിയുള്ള ആർക്കും അവിടങ്ങളിൽ ഈശ്വരാനുഭവം സുഖസാധ്യവുമാണെന്നുള്ളതിൽ സാശ്വതമില്ല.

ഒരു സംഗ്രഹം ഹിമാലയവിമാലിയാർമാരിൽനിന്നു ലഭാൻ ചുരുതന്നു തോദോമതുവായ കൈലാസമന്തസുസരസ്സുകളെപ്പറ്റി പലേ സ്ഥലങ്ങളിലും പ്രതിപാദ്യം സമല്ലനം ചെയ്തിരുന്ന പൂനാൽ ഹിമാലയത്തിന്നു അനേകാചാരം അടി ഉയരേണ്ട ഹിമാഗുരുക്കളായ ഗംഭീരശിഖരങ്ങളെ അതിക്രമിച്ചു, അതും കാൽനടയായി അതിക്രമിച്ച അപ്പുറത്തു പ്രവേശിക്കുക എന്നതു ലാഘവമായ ഒരു വ്യാസാമല്ലേ ഭരതരുടെയും പുനരാത്രമല്ല ഇതരമതസ്ഥന്മാരുടെയും തീർത്ഥയാത്രകളിൽ ഇത്രയും കഠിനവും ഭയശങ്കകരവുമായ വേറൊരു യാത്ര ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല ഗന്ധവാദം ദേശത്തിലുൾപ്പെട്ട ഖേദിനാഥം, കേദാരനാഥം, ഗംഗോത്രി, ജമുനോത്രി പാമ്പാബിൽനിന്നു വടക്കു കിടക്കുന്ന മനുശ്വരം, ത്രിശോകിനാഥം, കാശ്മീരത്തിലെ അമരനാഥം, നേപാളത്തിലെ പശുപതിനാഥം, മുക്തിനാഥം, മന്ദനനാഥം, ആസ്സാംവഴിക്കുള്ള പരമേശ്വരക്ഷണ്ഡം എന്നിങ്ങനെ ഹിമാലയത്തിലുള്ള പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട പുണ്യസ്ഥലങ്ങളെല്ലാം അത്യുച്ച

മായ ഹിതശീലങ്ങളെക്കുറിച്ചും, അതായതു ദേഹിണഭാഗത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവരും, അയ്യനിമിത്തം കൈലാസത്തെ അപേക്ഷിച്ച് നമുക്കു നികുതവരകളുമാകുന്നു. എന്നാൽ കൈലാസവും മാനസസമോവദവും ഇവ്വാരഗ്രിമിയുടെ അഭാസമാർപ്പിൽ കിടക്കുന്നതുകൊണ്ടു കരവിദൂരവർഗ്ഗികളെന്നു മാരാമല്ലു ജനമീനമാരി വന്നിട്ടു പലേ മോദുമാരകളിൽപ്പൂർവ്വ സമ്പാദിക്കേണ്ടതുകൊണ്ടു വളരെ ദുർമ്മങ്ങളുമാകുന്നു ഇത്രയും കാണവും ഭക്തശങ്കരവുമാണ് കൈലാസഗമനമെന്നിരിക്കിലും, അതിനെ നിവൃത്തിക്കുവാൻ വേണ്ടുന്ന ശരീരനദ്ധം, തിതികുമാബലം, ഇടക്കിയ സാധനങ്ങൾ യാതൊന്നുംതന്നെ ഏകിക്കില്ലെന്നിരിക്കിലും, ഉദവും രമ്യവുമായ ആ സങ്കല്പത്തെ ഞാൻ സ്വാപ്നിക്കുവാൻ വെളിയിതന്നിട്ടു ഈശ്വരൻ അനുവദിക്കുന്നപക്ഷം, മഹാചാസരം അതിനെ നിറവേറ്റാമെന്നു സമാധാനിപ്പിച്ചു.

മാച്ച്, ഏപ്രിൽ എന്നീ മാസങ്ങളിൽ ഈ സാധു കാട്ടുമാണ്ടുനഗരത്തിൽ, അവിടം കാട്ടുമാണ്ടു നഗരത്തിന്നു സമീപം നിവാസം ചെയ്യുകൊണ്ടിരുന്നതിൽ അവിടെ നിവസിക്കുന്ന ചില മാനുഷന്മാരും ഈ സാധുവിൽ പ്രേമമുള്ളവരായും, സേവാകരണത്തിൽ സമുത്തരായും തീർന്നു. നേപാളാ സംസ്കൃതത്തിൽ കൃത്യമായ മുന്നണിയിൽ നില്ക്കുന്ന ഒരു ഭേദമാണെന്നു മുമ്പുതന്നെ നിവൃത്തിപ്പെട്ടുണ്ടല്ലോ. ദിക്കാണത്തിൽ മാത്രം തുറന്നിട്ടു പരമാത്മഭയനം ചെയ്തു ദിവസങ്ങളെ കഴിക്കുവാനിരിക്കുന്ന ഈ ഭിക്ഷുവിന്നു ഏതൊരു സേവനമാണ് അപേക്ഷിക്കുമാ

യിരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ മാനസസമസ്ത വഴിക്കു യാത്ര ചെയ്യണമെന്നു ആഹ്വാനം സമുദ്യമത്തെ നിറവേറ്റുവാൻ ഇനാസമം സന്നിഹിതമായിരിക്കേണ്ടതെന്നു എനിക്കു തോന്നി. ഭാരതവർഷത്തിൽനിന്നു തിരുവനന്തപുരം വെട്ടുവാൽ കോട്ടയിൽനിന്നു ആസ്സാംവരെ പല മാർഗ്ഗങ്ങളുണ്ടു്. എന്നാൽ പശ്ചിമതിരുവനന്തപുരം സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന മാനസസമസ്തലേക്കുതന്നെ നേരിട്ടു, ഗംഗാഗതി തുടങ്ങി അർദ്ധമാറവരെയുള്ള അഞ്ച്, ആറു മാർഗ്ഗങ്ങളിൽകൂടെ യാത്ര ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. നേപാളത്തുനിന്നും മനുരണ്ടുമാർഗ്ഗങ്ങൾ പോകുന്നുണ്ട്. മറ്റൊറ്റു മാർഗ്ഗങ്ങളെപ്പോലെതന്നെ നേപാളമാർഗ്ഗവും ഗംഗീരമാല ഏറ്റുവാങ്ങുകയും പിടിച്ചതും എത്രയോ ദുരന്തകളെന്നിരിക്കിലും, മഞ്ഞിന്റെ മിത അധികമായി സഞ്ചരിക്കേണ്ടതില്ലാത്തതുകൊണ്ടും അവിടുവിടെ മനുഷ്യരുടെ വസതികളും മില പണു സ്ഥാനങ്ങളും കണ്ടെത്തുവാൻ സാധിക്കുന്നതുകൊണ്ടും, കുറെ സൗകര്യമുള്ള ഈ മാർഗ്ഗത്തിൽകൂടെതന്നെ ഈ അനുസരണത്തിൽത്തന്നെ തിരുവനന്തപുരം, കാട്ടുമാങ്ങുവിലെ ദക്ഷിണങ്ങളുടെ "സേവയെ" ഈ യാത്രാ വിഷയത്തിൽ വിനിമയംഗിക്കുവാനും മനസ്സുകൊണ്ടുവു. മാനസസമസ്തയിലെത്തുവാൻ സ്നാനംചെയ്യാൻ ഈ ഭിക്ഷുവിന്റെ മനം ഇല്ലിക്കുന്നുവെന്നു മാത്രം അവിടുത്തെ മാനുഷരെ അറിയിക്കയും ചെയ്യൂ. ആമാരസാധനങ്ങൾ നന്നെ മുർച്ചിക്കുന്ന മാത്രമല്ല, മനുഷ്യമലം കാണുവാൻ പോലും കൊതിക്കേണ്ടിവരുന്ന ഏകാന്തമായ ഗിരിശിഖരങ്ങളിൽകൂടെ ആമാരത്തിന്നും മറ്റും യാത്രയെ ഏല്പാകും

കൂടാതെ സഞ്ചരിക്കുക എന്നതു ഏതേക്കാൾ പ്രേമകരമാകുന്നു.

പ്രഭു എന്നതു വളരെ വിവികൃതമായ ഒരു പദമാകുന്നു. പരമാർത്ഥത്തിൽ പ്രാപതന്നെ ഈ പദമല്ല, പരിധിയിലെത്തിച്ചിരിക്കുന്നതു. പ്രാപമില്ലാതെ പൊതികുമായും ആശ്ചര്യത്തികളാലുമുള്ള യാതൊരു കർമ്മങ്ങളും സംഭവിക്കുന്നില്ല. പ്രാപ എന്നാൽ സാമാന്യരൂപത്തിൽ വിശ്വാസം എന്നാൽ വർദ്ധമാകുന്നു. അറിയാത്തതും, അറിയാതെയും, സ്വപ്നാത്മകമായതുമായ ഓരോന്നിന്റെ വിശ്വാസവും അതായതു അറിയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്നു ഓരോരുത്തരും ഓരോ കർമ്മങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. “ദേവായുസ്സേവസ്യം” എന്നു ഭഗവാൻ അരുളിച്ചെയ്യുന്നു. പ്രാപനരൂപമാകുന്നു പക്ഷേ, “പ്രാപനം” ഈ പ്രാപത്തിൽ അതു ഏതൊരു ഉൽകൃഷ്ടമായ മോക്ഷപദവിയാണെന്നോ ഓരോരുത്തർ സർവ്വമായിരിക്കുന്നു. പ്രാപനമായ ഈ പ്രാപത്തിന്റെ പ്രധാനമായ മോക്ഷമാകുന്നു സാധുക്കളിലുള്ള നിഷ്കലമായ വിശ്വാസവും ദൈവവും, സിദ്ധന്മാർ, സാധുന്മാർ എന്നിങ്ങിനെ മണ്ഡിതത്തിലുള്ളതല്ലെന്നു വരുന്ന എല്ലാതരം ഉത്തമസാധുക്കളും, സംസ്കരിച്ചതിന്റെ കാരണമെന്ന നിഷ്കലമായ മോക്ഷ പ്രാപതികവിഷയങ്ങളിൽ ആശയമുള്ള സകാമന്മാരും ആശ്ചര്യത്തികളുടെ നിമിത്തം സഞ്ചരിക്കുന്ന മോക്ഷമാകുന്നു പൂർവ്വമായതെന്നു നമ്മുടെ ശാസ്ത്രങ്ങൾ ഏകകണ്ഠേന ഉപദേശിക്കുന്നു. എന്നാൽ സകൃതവൈദ്യം നിമിത്തം പലവിധം

വിദ്യ ദേശങ്ങളിലും സാധുക്കളിലുള്ള പ്രാപ്തിയും വൈഭവവും സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഭാരതവർഷത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള അന്യരും സാധുസേവകരിൽ ഉത്തമന്മാരും ഭക്തിഭാവത്തോടുകൂടി ആഗ്രഹിച്ചു. അതിനാൽ അതിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന. ഭക്തിഭാവത്തോടുകൂടി, വിശിഷ്ട നാമകരണ കേരളത്തിൽ സാധുക്കളിലുള്ള ബഹുമാനവും സേവയും നന്നെ കാവാലി കാണുന്നതു, പക്ഷെ കാരണം പലതുണ്ടാകാമെന്നുള്ളതോടുകൂടിയാണ്. സാധുക്കളിൽപ്പെട്ട അഗ്രസേവനം, സാധുത (സത്യാസം) പലപ്പോഴും യാതൊരുവനും മോക്ഷത്തിന്നു അധികാരി) പാകുന്നതല്ലെന്നു സ്ഥാപിച്ചു, സാധുസേവകരിൽ ഭാരതത്തിൽ അത്യധികം പ്രചരിപ്പിച്ച മഹാനായ ശാക്താന്തപ്രവാചകന്റെ ഭക്തിയായ കേരളത്തിൽ സാധുക്കളുടെ പേരിലുള്ള ഉദാസീനതയും ആഗ്രഹിച്ചു. അതിനാൽ അതിൽ. ഇങ്ങിനെത്തന്നെ ഉദാസീനയും നിമിത്തം, സാധുക്കൾ അധികമായി ആദരിക്കൽ സമ്മതിക്കുന്നില്ല. അതുനിമിത്തം ഏതുതരം വിശിഷ്ടമായി ഗണിക്കപ്പെടുന്ന സാധുസംഗമം മലയാളികൾക്കു സിദ്ധിക്കുന്നതുമില്ല. മലയാളത്തിൽ ഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നു ഭിക്ഷ ചോദിക്കുന്നവരെല്ലാം കേവലം “പിരിച്ചാക്ക” എന്നു കാവിലസ്യം, ഇല്ലാത്തതും വല്ലാത്തതും ഒരു ചിഹ്നമാണെന്നു പ്രാമുഖ്യം. അങ്ങനെയൊരിക്കലും വിചാരിച്ചു വരുന്ന. ഭാരതവർഷത്തിന്നു ആത്മീയതയായ വല്ല മഹിമയുണ്ടായിൽ, അതു സാധുക്കൾ നിമിത്തവും സാധുക്കളിൽ പ്രതിഷ്ഠിതമാണെന്നു പരമ വിചാരിച്ചു. പലരും അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു ഭക്തിഭാവത്തോടുകൂടി

അവിദിതമാകുന്നു. ദക്ഷിണദേശത്തിൽ മാധ്യമകാലിക്കു കാലി ഗ്രാമങ്ങളിൽ ചെന്നാൽ അവിടത്തെ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ “ഏറ്റു പോ പോ” എന്നുള്ള ശബ്ദമാണ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതെന്നും, ആ ശബ്ദത്തിന്റെ അർത്ഥമെന്തെന്നും അവിടെ സഞ്ചരിച്ചിട്ടുള്ള വ്യാസനായ വിദ്വാനായ മായ ചിമ്പ വിദ്യാസ്ഥാനി സംശ്യാകൾ ഏകദേശത്തിൽ ചെപ്പു എന്നൊരു ശിഷ്യൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ എന്നാൽ ഉത്തരദേശത്തിലാകട്ടെ സ്ത്രീകളും കുട്ടികളുംകൂടി സംശ്യാകൾക്കു നേർമപ്പട്ടം തിരുവാലകൾ കൊടുത്തു ഏറ്റിക്കുന്നതികളാൽ, അവരുടെ പ്രദേശസ്ഥാനത്തെപ്പറ്റി ആകാം വിവരം തോന്നിപ്പോകും. “അഹംഭാവശാലാപരോപതപാപ്രാണിനാംദോരമാത്രൈഃ” അഗ്നിസപരൂപനായി പ്രാണകളുടെ ദോരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു സാക്ഷാൽ പരമേശ്വരനായതുകൊണ്ടു, സാധുവിന്മാന്മാകട്ടെ, അസാധുവിന്റെ ഘടകങ്ങളെ ആ അഗ്നിയിൽ ചെയ്യുന്ന രേഖനം, അതായതു ദോഷ്യപദാർത്ഥങ്ങളെ കൊടുത്തു നശിക്കുന്ന ജ്വാലാഗ്നിയെ സന്തുഷ്ടനാ ചെയ്യുന്നത് സാക്ഷാൽ പരമേശ്വരനായനമാകുന്നു അതിനെയുള്ള പ്രേമമായ ബ്രഹ്മനിമിത്തം ആ വക ദേശങ്ങളിൽ സാധുക്കൾ അധികമായി സഞ്ചരിക്കയും, തദ്വദാ അവിടങ്ങളിൽ നിവസിക്കുന്ന ഹിന്ദുക്കൾക്കു സാധുസംഗമവും, ഇശ്വരമേൽക്കിയും, വേദാന്തബോധവും അധികമായി സമ്പന്നമാകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇങ്ങിനെ സാധുക്കളുടെ ചേരിലുള്ള നിധുപദമായ ബ്രഹ്മ നേപാളദേശത്തിലും, സാധാരണക്കാരെക്കൂടാ

മല്ല. എത്രയും ഉയർന്നിടയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന പ്രദക്ഷിണമാർക്കും രക്ഷാർത്ഥമിരിക്കുന്നവരിലുള്ളിരിക്കുന്നതായി കാണപ്പെടുന്നു. അങ്ങിനെത്തന്നെ പ്രാമുഖ്യമുള്ളതെ മറ്റൊന്നാണെന്നുവെച്ചാൽ യാത്രക്കാർ “മനവും ഇണയും”മില്ലാത്ത ഭിക്ഷുക്കന്മാരെ നമിക്കെ ആദരവോടെ സൽക്കരിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതു സ്വന്തമായും സാധ്യങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും പ്രേമവുമുള്ള അവിടുത്തെ പരമ മാനുഷനായ കൈലാസയാത്രയെപ്പറ്റിയുള്ള എന്റെ ഇല്ലയെ അറിഞ്ഞപ്പോൾ, അത്യാധികം ആശ്ചര്യപ്പെടുകയാണ് ചെയ്തതു. ഇപ്പോൾ യാത്രചെയ്യാനെന്നുള്ളതെന്തെന്ന് പ്രോത്സാഹനം നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. മലമ്പതിയെ അനുഗമിക്കുന്നതിനും ശരിക്കും വിവശവും ദുർബ്ബലവുമായി തീർന്നിരുന്നതുകൊണ്ടു ഇങ്ങിനെത്തന്നെ ശരീരവ്യവസ്ഥയിൽ അനേകം പട്ടുതങ്ങളെ ഉല്പാദിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കൈലാസയാത്ര ചെയ്യാനെന്നു എന്നതു വലിയ സാഹസമാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തിലായിരുന്നു അവർ എന്നെ നിശ്ചയിച്ചതു. ഭവിതവും ഭാവികാരതം ശരിക്കും അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു ഏതൊരു ഒരു സംസ്കാര വിശേഷത്താൽ പ്രേരിതനായ ഞാൻ, അവരുടെ നിശ്ചയവാദികളെ ഗൗരവിപ്പിച്ചുനോക്കി. ഏതൊരു യാത്രാനിശ്ചയം ഇങ്ങിനെ അവിചാരികമാണെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ, അവിടുത്തെ ശ്രദ്ധാലുക്കളും എനിക്കു പരിചിതനായ മാനുഷൻ യാത്രയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന ഏറ്റവും കൂടുതൽ ചെയ്യാൻ സന്നദ്ധനായിരുന്നു. എന്നാൽ ഒരു രാജവംശത്തിലെ അംഗവും വലിയൊരു സാധുക്കളായ ഒരു മാനുഷൻ മാത്രം ഏറ്റുവാങ്ങിയ അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ യാത്ര പുറപ്പെട്ടതു.

മുക്തിനാഥംവഴിക്കു, അതായതു മുക്തിനാഥനെ ദൾ
നംചെയ്തു ആവഴിക്കു മാനസത്തിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗത്തിൽ
ചെന്നുചേരാമെന്നായിരുന്നു ആദ്യം വിചാരിച്ചിരുന്നതു.
മുക്തിനാഥം കാട്ടുമാണ്ടു നഗരത്തിൽനിന്നു സുമാറു 200
നാഴിക വടക്കുപടിഞ്ഞാറായി ഗണ്ഡകിനദിയുടെ വടക്കു
തീരത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഒരു പുണ്യസ്ഥാനമാകുന്നു.
അതുകൊണ്ടു ആ വഴിക്കു യാത്രചെയ്യുന്നപക്ഷം 250
നാഴികയിലധികം വളഞ്ഞുസഞ്ചരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ദേഹ
ചെർമ്മപ്പൂക്കുകൊണ്ടും, ഉള്ള ദേഹബലം ഇവിടെനടന്നു
കുറച്ചിപ്പോൾ പാടില്ലാത്തതുകൊണ്ടും, മുക്തിനാഥ
ത്തേക്കുള്ള ഗമനത്തെ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടിവന്നു അങ്ങിനെ
മുക്തിനാഥംവഴിക്കു യാത്രയെവിൽ, പിന്നെ കാട്ടുമാണ്ടു
വിൽനിന്നു പട്ട്തങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽകൂടെ നേരെ പടി
ഞ്ഞാരോട്ടു ചെല്ലുന്ന മാർഗ്ഗത്തിൽകൂടെ ഇംലയിലേക്കു
യാത്രചെയ്യുന്നതു അനാവശ്യമാകുന്നു. കാട്ടുമാണ്ടുവിൽ
നിന്നു വന്നു വഴിമുതന്നെ താഴാട്ടിറങ്ങി, ദേശത്തിൽ
കുറേദൂരം തിരഞ്ഞു മാർഗ്ഗമായി പടിഞ്ഞാറോട്ടു സഞ്ചരിച്ചു
അവിടെനിന്നു നേരെ വടക്കോട്ട്, അതായതു ഹിമാലയ
ത്തിന്റെ ഉള്ളിലേക്കു കയറുന്നതാണ് ഇംലയിൽ ചെന്നു
ചേരുന്നതുള്ള ഏകമാർഗ്ഗം. കാട്ടുമാണ്ടുവിൽനിന്നു 300-
ലധികം നാഴിക വടക്കുപടിഞ്ഞാറായി കിടക്കുന്ന ഈ
“ഇംല” എന്ന പ്രദേശത്തിൽനിന്നാകുന്നു മാനസത്തിലേ
ക്കുള്ള മാർഗ്ഗം ശരിയായി പൂർവ്വപ്പെടുന്നത്. ഇങ്ങിനെ
മാർഗ്ഗത്തെ സംബന്ധിച്ചു ലഭിക്കുന്ന ലാഭവരംകൊണ്ടും,
വിശ്രാമത്തിന്നും മറ്റുമുള്ള പല പൗരകൃഷ്ണരംഗിമി

തവും, അയസ്സനമാന മാർഗ്ഗത്തിൽ കൂടെതന്നെ യാത്ര ചെയ്യാൻ മനസ്സുകൊണ്ടാച്ചു.

നേപാളദേശത്തിന്റെ വടക്കു അറ്റം, അതിശി തളമായി, ഏറെനേരക്കാലം ഉയർന്നു നിൽക്കുന്ന മലകളാണെങ്കിൽ, തെക്കു അറ്റം വേനൽക്കാലത്തിൽ കനൽപോലെ കത്തിപ്പോകുന്ന വനാഗ്നിമയമായ വിശാല മൈതാനങ്ങളാകുന്നു. ഏതെന്നെങ്കിലും, ഈ മൈതാനപ്രദേശങ്ങളിൽ മഴയൊന്നു നില്ക്കുന്ന പതിച്ചാൽ പിന്നെ ദുരന്തമായ രൂപത്തിൽ “മോറിനാ” രൂപത്തിന്റെ ആകൃതിയെടുത്തു കാണപ്പെടുന്നു. അയ്യകൊണ്ടു ദുസ്സാരമായ ചുട്ടുപഴുപ്പും, “പ്രവൃദ്ധ” ആരോഗ്യമില്ലാത്തവർക്കു തന്നെ ഹിമാലയത്തിന്റെ ശിതളമായ ഉയർന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ കാണുകയുണ്ടാകുന്നതല്ലെങ്കിൽ വേഗത്തിൽ, അതായത് ഏതെങ്കിലും സമയത്ത് തന്നെ നേപാളനഗരത്തിൽ നിന്ന പുറപ്പെട്ടവൻ തീർച്ചമാക്കി.

കൈലാസത്തെ ചെന്നെന്ന് ഒഴിപ്പാനും, മാനസസമുദ്രത്തിൽ ചെന്നെന്ന് സ്നാനം ചെയ്യാനും ഇച്ഛിക്കുന്ന സാധുക്കൾ നന്നെ ദുർല്ലഭമാണ്. എന്നാൽ പലതുകൊണ്ടും അതിനുള്ള ദൃഢത നിർമ്മിക്കാൻ അതിനു സാധിക്കുന്നവരും നന്നെ ദുർല്ലഭമാണ്. ഈ സാധു നിവസിക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും ചില മന്ത്രാലയങ്ങൾ “ദക്ഷിണി സ്വാമിനി”യോടുകൂടെ മാനസത്തിലേക്കൊന്നു യാത്ര ചെയ്യാനുള്ള തങ്ങളുടെ ആഗ്രഹത്തെ അപ്പോൾ പ്രകടിപ്പുകൊണ്ടിരുന്നെങ്കിലും, പല കാരണങ്ങളാലും കൊണ്ടും, അവരുടെ ഉദ്ദേശം ദാനമായി തീർക്കുകയാണു

ഞായറു്. എന്നാൽ എന്റെ ഉത്സാഹം വൈഷമ്യ
 ഞെക്കയോ ദ്രോഹത്തോടോ ചേർന്നു ഭരപ്പെട്ടിരുന്നില്ല.
 യാതൊരു വ്യവഹാരവും കൂടാതെ ഏകാന്തതാപരതയോ
 ഒരു സാധുവിന്റെ വിശ്വാസത്തോടൊന്നിടിക്കുകയും, സം
 വ്യാപനവും നിമിത്തം ചിലപ്പെട്ടതും ചില വ്യവഹാര
 ഞരും സംഭവങ്ങളായിരുന്നു. തീർന്നതും മുതലായതു
 സാധുവിന്റെയും ഉൾപ്പെട്ട പ്രത്യേകവുമായ തന്നെയെ
 ലിഖിതം പലപ്പെട്ടതും അതു കേൾക്കുന്നതും നിശ്ചയിക്കുന്നതും
 ഭാനം ചെയ്ത് മനസ്സന്റെ നിരന്തരമായ പ്രസന്നതയി
 നെ പ്രതിനിധീകരണം എന്നാൽ എത്ര കാലത്തോളം
 ശരീരം നിലനില്ക്കുന്നുവോ, അത്ര കാലത്തോളം അതു
 ഈശ്വരവിലുള്ള ഉപകരണം മാത്രമാണെന്നു സമാധാ
 നിക്കുമല്ലാതെ ഗന്ധനമല്ല. 1925 ഏപ്രിൽ 19-ാം
 തീയതി 3 മണിക്ക പട്ടാളത്തിനുമുന്നേൽ കൈലാസ
 പതിയേയും ഭക്തിപൂർവ്വം ചിന്തചെയ്ത് കൈലാസത്തെ
 വർണ്ണനാക്കി നേപാളപുരയിൽനിന്നു വിരമത്തിലിരിക്കു
 ഞാൻ പാർപ്പിട്ട് ദൈവത്തോടു ഒരു യുവസാധുവും,
 തന്റെ വസ്ത്രവും വാചസ്പത്യമെന്നു യാത്രക്കാരത്തി
 എന്റെ സമീപത്തു് ഒത്തുവന്നു നമ്മുടെ യാത്രാനാടക
 ത്തിൽ ഈ സാധു ഒരു ന്യായന പാത്രമായതുകൊണ്ടു്
 “ഗിരി” എന്ന യോഗപട്ടത്തോടുകൂടിയ ആ ശരീരത്തെ
 നമുക്കു “ഗിരിദിഷ്ട” എന്നു വ്യവദേശിക്കാം. ആസ്സാം
 ദേശത്തിന്റെ വടക്കു ഹിമാലയനിക്ഷേപത്തിൽ ജനിച്ചു
 വളർന്നു, 24, 25 വയസ്സു പ്രായമുള്ള ഈ ഗിരിദിഷ്ട സർ
 പ്രകൃതിയും സേവാകരണമായെന്നു. ഭൂമിയെ മോശാ

ജിമൻസമ്പ്രദായത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഈ സാധുവിന്റെ ശരീരം കഠിനശ്ലേശങ്ങളോടെതിരിച്ചവൻ തക്ക ശക്തിയുള്ളതായിരുന്നു. ഏകൻറ കൂടെ മാനസയാത്ര ചെയ്താണ് ഇട്ടിച്ചിരുന്ന സാധുക്കളിൽ ഒരുവനായ ഗിരിമിഥ മഹർഷിസാഹസികാതെ ശ്ലേശസഹനത്തിന്നായ ഏകനെ ഖാൻ വിശ്വസിച്ചിരുന്നില്ല. ഏതായാലും ഗിരിമിഥയെപ്പറ്റിന്റെ ചെയ്യുതൽ ഖാൻ സന്തോഷിക്കുകയും, ആ സാധുവിനെ സഹപാഠിയായി സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ആറമ്പുറ്റം അങ്ങരം കൈലാസയാത്ര ആരംഭിച്ചു. അങ്ങളെ അനയാത്ര ചെയ്തിരുന്ന മാനന്താരോടു ഞാൻ ഏകപുറ്റം നന്ദിപാദയ്ക്കു കൈലാസപതിയുടെ ചരണാർവിവരങ്ങളെ ശരണികരിച്ചുകൊണ്ടു യാത്ര തുടന്നു.

സത്യത്തെ ദർശിക്കുകയാകുന്നു ഉന്മാദപാഹ മതുരമായ ഈ മനഃശൃംഗത്തിലെ മുഖ്യ കഥകളും. ഏതെന്നെ ത്വരിച്ചു ഏതു പണിപ്പെട്ടും ഏതു ദുഃഖങ്ങൾ സഹിച്ചും, ആ സത്യത്തെദർശിക്കുന്നവൻ മാത്രമാണ് പരമാർത്ഥത്തിൽ സ്വപഥത്തെ സഹജീകരിക്കുന്നത്. പരിവർത്തനം ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ സംസാരത്തിൽ ജനിക്കുക, മോഗസാധനങ്ങളുടെ പിന്നാലെ ധാരണയുകൊണ്ടു ദിവസങ്ങൾ കഴിക്കുക, മരിക്കുക എന്നുള്ളതു സർവ്വപ്രാണികൾക്കും ഉള്ളതായ ഒരു അവിശിഷ്ടധർമ്മമാകുന്നു. സത്യവസ്തുവെ അറിഞ്ഞു അതിൽ മരിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതുവരെ സർവ്വമനഃശൃംഗം തുല്യന്മാർതന്നെ. പാണ്ഡിത്യം, രാജാവെണം, ബാരിസ്റ്ററേണം, ഡാക്ടറേണം, വേദാന്തിയേണം സമ്പ്രദായിയേണം മറ്റുമുള്ള മിന്നഭിന്നമായ

നാമങ്ങൾകൊണ്ടു മാത്രം അവർ പരസ്പരം ദോഷകുറ്റി
ക്കുന്നതു യുക്തമല്ല. ധനം മുതലായ ഭോഗസാധനങ്ങളെ
സമ്പാദിക്കുക എന്നുള്ള ഏകപ്രയോജനത്തിൽ തീവ്രത
നാടകരംഗത്തിൽ ഇറങ്ങി അഭിനയിക്കുവാൻ ചേർന്നി-
രിക്കുന്നവനായ ഓരോ രൂപങ്ങളെ അവർ ധരിച്ചിരിക്കുന്നു
വെന്നു മാത്രമേയുള്ളൂ. അതു നിമിത്തം ദോഷാനുഭവത്തിൽ
ഇവരെല്ലാവരും സുഗതമാകുന്നു. പട്ടത്തിൽ ചെ-
ല്ലുക, നഗരത്തിൽ ചെല്ലുക, പരിപൂതമെന്നു ഘോഷി-
ക്കുന്ന ദേശത്തിൽ ചെല്ലുക, അഥവാ അപരിപൂതമെന്ന്
നിന്ദിക്കുന്ന ദേശത്തിൽ ചെല്ലുക, ഏവിടേയും ഇഷ്ടിനെ
വുള്ള വിവിധരൂപക്കാരായ സമോദകന്മാരെല്ലാവരെയും
പരമാർത്ഥത്തിൽ സത്യദർശിയോ അഥവാ സത്യാഗ-
മിയോ ആയ ഒരു പുരുഷനെ കാണുക എന്നതു വളരെ
പ്രമുഖമാകുന്നു. ഭഗവാൻതന്നെ അരുളിച്ചെയ്യുന്നതു നോ-
ക്കുക.

“മനുഷ്യാണാം സമമന്യന്ത്യ കശ്ചിദ്യുക്തതഃ സിദ്ധമേ-
യതതാമപി സിദ്ധാനാം കശ്ചിത്സാംഭവത്തി തത്പരഃ”

അനേകസമസ്തം മനുഷ്യന്മാരിൽ ഒരുവൻ മാത്ര-
മാണ് സത്യാഗ്രാമിയായി സത്യത്തെ അന്വേഷിച്ചു യതി-
ക്കുന്നത്. അങ്ങിനെയുള്ള അനേകം സത്യാന്വേഷകന്മാ-
രിൽ ഒരുവൻ മാത്രമാണ് സത്യത്തെ ദർശിച്ചു ഉപവിഷ്ഠ-
പ്പെടുന്നത്. പ്രകൃതിയുടെ വിവിധശക്തികളെക്കൊണ്ടു തന്നെയുള്ള
മേൽ, സത്യത്തെ ഇങ്ങനെയായി ആഗ്രഹിച്ച അന്വേഷി-
ക്കുക എന്നതു ഇത്രയും ദുഷ്കരമെന്നിരിക്കിലും, സ്വയം
മെന്തെണ്ണി സാധ്യസംഗമം ചെയ്യുന്നവർ പലരും പലരും

സാക്ഷാൽ സത്യാനേപാധകന്മാരേയും നേപാളനഗരിയിൽ കാണുവാൻ സാധിച്ചതിൽ ഏകൻ മനസ്സു അതിയായി സന്തോഷിച്ചിരുന്നുവെന്നു മാത്രമല്ല, ഹിന്ദുധർമ്മത്തിൽ ഭൂലുപമയ്ക്കു ഒരു ഹിന്ദുരാജാവിന്റെ ദേശാധിപത്യവും ആശ്വാതികമായ ഉൽക്കണ്ഠിതനെന്നു എത്രയോ സഹായകമെന്നു ഗ്രഹിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഏതായാലും പുണ്യവതിയായ നേപാളപുരിയെപ്പറ്റിവലിയ ബഹുമാനഭാവത്തോടുകൂടിയാണ് ഞാൻ അവിടെ നിന്നു പ്രസ്ഥാനം ചെയ്തതു.

സമയം 4 മണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നെൽകൃഷി ചെയ്യുന്ന വിശാലവരലകളിൽകൂടായുള്ള നിരത്തിൽകൂടെ ഞങ്ങൾ യാത്രചെയ്യുന്നു. 2 മണിക്കൂറുകൊണ്ട് അതായതു 6 മണിയോടുകൂടി ചന്ദ്രഗിരിയുടെ താഴെയുള്ള ആദ്യത്തെ ഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. രാത്രി അവിടെ രൈപ്പിഞ്ഞ ഭവനത്തിന്റെ ബാമിർഭാഗത്തിൽ താമസിച്ചു. കാട്ടുമാണ്ടുവിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്ന സമയം ഞങ്ങളെ അനായാത്രം ചെയ്തിരുന്ന ചില മാന്യന്മാർ തന്നിരുന്ന ചില ഭക്ഷ്യപദാർത്ഥങ്ങളിൽനിന്നു കുറെ പലഹാരമെടുത്താഹരിച്ചു വിശപ്പടക്കി.

പിറ്റേന്നു പുലർക്കാലം 5 മണിക്കു മഞ്ഞുമലകളിൽനിന്നു വിട്ടുനിന്ന കുളിർകാറ്റോടുകൂടി ഞങ്ങൾ യാത്ര തുടർന്നു അതായതു ഞങ്ങൾ ചന്ദ്രഗിരിയെ ഉദ്യാമിക്കുവാൻ ആരംഭിച്ചു. ആമാഹണം ആരംഭിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പു ചന്ദ്രഗിരിയുടെ ചുവട്ടിൽ വെച്ചു ചോല്ലീസ്സുദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ചില ചോദ്യങ്ങൾക്കു സമാധാനം ചെയ്തു

ബിവിന്നതുകൊണ്ടു അവിടെ കൂടെ താമസം കേണ്ടി വന്നു
 കാട്ടുമാണ്ടു നഗരത്തിന്റെ അവധിയിൽ വെച്ചു നാലാം
 മാർച്ചിന്റെ അനേകദിനം ഒരിക്കൽ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.
 നേപാളപരിയിലേക്കും നേപാളപരിയിൽനിന്നും ഗമനം
 ചെയ്യുന്നവരെ പരിശോധിക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ളത് അവി-
 ട്തെ ഗവൺമെന്റിന്റെ ഒരു നിർദ്ദേശമാകുന്നു. ഏതാ-
 നായും 9 മണിയോടുകൂടി പട്ടണം ഏറിമിറക്കി അപ്പുറ-
 ത്തുള്ള ഒരു ജാധാരയുടെ സമീപത്തു ചെന്നുചേർന്നു സൂര്യ-
 കിരണങ്ങൾ തേങ്ങാപ്പാടാ പ്രകാശിച്ചു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.
 വനത്തിൽകൂടെ സന്ദർശനമായി പ്രവേശിക്കുന്ന ആനികൾ
 തന്റെ സമീപത്തിൽ ഒരു വൃക്ഷമുഖത്തിൽ ചെന്നു
 തന്ന പാലമാക്കിത്താങ്ങിയിരിക്കുന്നു കൂടെ ഭക്ഷ്യമെടുത്താ-
 ഫമിച്ചു ഭക്ഷിക്കുന്ന ശീലമുണ്ട്. ധാരാളം കടിച്ചു വാഹ-
 വുമാകുന്നു സമയം 10 മണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. സിന്ധ-
 ഗന്ധി എന്നുള്ള പട്ടണത്തിന്റെ താഴ്വര വരെ ഇനി
 വരിക ഏറിമിറക്കമെന്നു വിളിക്കുന്ന മൈതാനമാണ്
 കുന്നു. 4 മണിക്കൂറുകൊണ്ടു സിന്ധഗന്ധിയുടെ അടിവാര-
 ത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നു പ്രവേശനമാകുന്ന സൂര്യകിരണങ്ങൾ
 നിമിത്തം പരിതപ്തമായിത്തീർന്നു ശരീരത്തെ അവിടെ കൂടെ
 വിട്ടുവിട്ടുപിടിക്കുന്ന ശേഷം, സിന്ധഗന്ധിയെ ഉല്യാഹി-
 ക്ഷവാൻ തുടങ്ങി. സിന്ധഗന്ധിയെന്ന ഈ ഗിരിയുടെ
 ഉപരിഭാഗത്തിൽ നേപാളഗവൺമെന്റിന്റെ പ്രധാന
 ഏറ്റു ഒരു പട്ടാളഉദ്യോഗസ്ഥനും പട്ടാളവും സ്ഥിതിചെയ്-
 തുന്നു. കാട്ടുമാണ്ടു മൈതാനത്തിന്റെ പ്രകൃതിഭേദമായ
 ഈ ഗോപുരപോലെയായിട്ടുള്ളത് കാട്ടുമാണ്ടുവിലേക്കു പോ

കുന്നവരെയും അവിടെനിന്നു വരുന്നവരെയും പ്രബലമായി പരിശോധിച്ചുവഴികളും ചെയ്യുന്നു. ചൈതന്യനും മേനിയോടുകൂടി ഞങ്ങൾ ഈ പട്ടണത്തെയും അതികൂടിച്ചു അങ്ങേ അറിവാരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന മനോഹരമായ “ഭീമദേവി” എന്നുള്ള ഗ്രാമത്തിൽ പ്രാവേശിക്കയും അന്നുവിടെ നിവസിക്കുകയും ചെയ്തു.

പിറ്റേന്ന് പ്രഭാതത്തിൽ അവിടെനിന്നു യാത്ര ആരംഭിച്ചു. ഭീമദേവി കാട്ടുമാണ്ടുപിൻനിന്നു 18 നാഴിക ദൂരത്താകുന്നു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു ഇനി ഇവിടെനിന്നു വിശാലമായിട്ടുള്ള 42 നാഴിക യാത്രയെഴുതിയിട്ടുണ്ട്. അങ്ങരക്കു കഴിയുന്നതും ഭൂതരും പൂർത്തിയാക്കുവാൻ പഴയ നിയമം അങ്ങനെയും അനവധിമാർ ഞങ്ങളുടെ യാത്രക്കായി ഒരു കതിരവണ്ടി തെളുപ്പമെടുത്തിരിക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. കതിരവണ്ടി എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു നല്ല തരത്തിലുള്ള വാഹനമെന്നു വിചാരിച്ചുപോകരുതു്. കെട്ടലും പുട്ടുവെട്ടലുകളുള്ള ജാമ്പാവാക്കൻ കാലത്തിലുള്ള ഒരു പഴയ ശകടമായിരുന്നു അതു. സമയമത്രേമായ ഇത്തരം ശകടം ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ “എക്ക” എന്നു വ്യവഹരിക്കപ്പെടുന്നു. “നൂട്ടക്കു പൊട്ടക്കുട്ടം മക്കിക്കു മക്കരൻ” എന്നുണ്ടല്ലോ നമ്മുടെ മലയാളത്തിൽ. അത്രു്തൽ ഈ വണ്ടിക്കു ഈ കതിരത്തന്നെ അനുവദം, അമ്മോ! വിചിത്രം! സാധാരണമായി നല്ല ശകടങ്ങളാണെന്നു ഈ വഴിക്കു സമ്പ്രദിക്കാറില്ല. ഒന്നാമതു് യാത്രക്കാരുടെ അഭാവം. രണ്ടാമതു മാത്രത്തിന്റെ നിമ്നോന്നതസ്ഥിതി. എന്നാൽ എന്തു പ്രാമാന്യവശാലോ വിരമമായിനിന്നു

ഇവിടെ വന്നുചേർന്നിരുന്ന ഒരു ശകടമായിരുന്നു ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ട ഞങ്ങളുടെ വാഹനം. ശരീരസാമ്പ്യമില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടാ, കുറിയായ ആതപംകൊണ്ടും, കാട്ടാണ്ടുവിൽനിന്നു ഇതേവരെ മൈതാനപ്രാദേശങ്ങളിൽ അവിടുത്തെ സുഖദവാഹനമായ ഡോറിന്റേ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ യാത്രചെയ്തിരുന്നത്. എന്നാൽ ഇനി ഇവിടെനിന്നു മനഃ മനഃ നടക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വാഹനമൊന്നും ആവശ്യമില്ലാതിരുന്നവെങ്കിലും മുൻകൂട്ടി ചെയ്തപോയ ഏപ്പാടു നിമിത്തം ഞങ്ങൾക്കു അതിനെ അംഗീകരിക്കേണ്ടിവന്നു. വിശ്രാമത്തിനുവേണ്ടി മാത്രം ചിലപ്പോൾ ആ വാഹനത്തിൽ ഇരുന്നും, അധികമായി നടന്നും ഞങ്ങൾ യാത്രചെയ്തു. ഇങ്ങിനെ പട്ടണസാനക്ഷരിൽകൂടെ 10, 12 നാഴികയോളം യാത്രചെയ്തതിന്റെ ശേഷം, മദ്ധ്യാഹ്നത്തിൽ ജലത്തിന്റെ സന്നിതൃഷ്ണവർത്തിയായ ഒരു ചെറിയ പീടികയിൽ ചെന്നെത്തി. അവിടെനിന്നു കുറെ അവിധം ദൂരമായാണ് ലഭിച്ചത്. എല്ലാവരും അതിനെ കുറെക്കൂടി ആഹരിച്ചു. വിളംബരമെന്നിയെ പിന്നെയും അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. വെയിൽ കനൽപോലെ കനച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. വിശാലമായ വനങ്ങളിൽകൂടിയും ചുരിയാമലകളുടെ താഴ്വരയിൽകൂടിയും, വരണ്ടു കിടക്കുന്ന നദികളുടെ നടുവിൽകൂടിയും, ചിലപ്പോഴോ കല്ലിലും, ചിലപ്പോഴോ മണ്ണിലും, ചിലപ്പോഴോ മണലിലും ഇങ്ങിനെ യാത്രചെയ്തു സന്ധ്യയോടുകൂടി ഭീമദേവിയിൽനിന്നു 24 നാഴിക ദൂരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന “ഭിക്ഷാതോറി” എന്നുള്ള ഒരു ചെറു ഗ്രാമത്തിൽ

ചെന്നെത്തി. രാത്രി അവിടെ ഒരു കുടിയിൽ വിശ്രമിച്ചു. ഉഷ്ണാധിക്യം നിമിത്തം രാത്രി സുഖരാത്രിയായിരുന്നില്ല. നല്ല ഭാഗത്തുള്ള നിബിഡമായ വനങ്ങളിൽനിന്നു വന്യ ജന്തുക്കളുടെ പലവിധമായ ശബ്ദങ്ങളും കേട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഏതായാലും നിശ്ചയവസാനിച്ച് നേരംപൂർവ്വമുടങ്ങി.

22-ാം-നു- രാവിലെ അവിടെനിന്നു യാത്രതുടന്നു. വീരഗഞ്ചിപ്പലത്തിനടുത്തുവെച്ച് ഇനി 18 നാദികളും യാത്രചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഒരാൾ വനത്തിന്റെ സുന്ദരമായ നോക്കിക്കൊണ്ടു വനമദ്ധ്യത്തിൽ കൂടെയുള്ള മൈതാനമായ മണൽപ്പാതയിൽ കൂടെ രാവിലെ നേരം ചെഴ്ത്തിയ നാഗ വളരെ ഉത്സേഹമുണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു. കതിരവണ്ടി യുണ്ടല്ലോ! പിന്നെന്തിനാണ് വൃഥാ നടക്കുന്നത്? കതിരെയും വണ്ടിയും വണ്ടിക്കാരനും യാതൊരു ഹാനിയും ഇതാതെ വീരഗഞ്ചിൽ എത്തിയാൽ മതിയെന്നു മാത്രമേ ഞങ്ങൾ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. 8 നാദികളും സഞ്ചരിച്ചു “പ്രമാണിപ്പൂർ” എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ എത്തി ഉച്ചക്ക് ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്താണുരിക്കയും, കരെ വിട്ടുനില്ക്കുന്ന നാഗപത്തിൽത്തന്നെ അവിടെനിന്നു നിർത്തിക്കയും ചെയ്തു. ഹിമാലയവനങ്ങളെ പെട്ടിത്തെളിയിച്ച കൃഷി സ്ഥലമാക്കിത്തീർത്തിരിക്കുന്ന മൈതാനഭൂമിയാകുന്നു, ഇനി ഇവിടെനിന്നു ആരംഭിക്കുന്നത്. അടുത്തുള്ള കാണപ്പെടുന്ന ചെറിയ ചെറിയ ഗ്രാമങ്ങളും, യാതൊരു മാവുമില്ലാതെ അനന്തമായി സൂര്യപ്രകാശത്തിൽ പളിപളി വിളങ്ങുന്ന മൃഗസമൂഹത്തോടുമുളള വിരാജിക്കുന്ന മണ്ണുളമായ മൈതാനഭൂമിയും കാണികളുടെ ഏകദൃഷ്ടിയിൽ അതിയായ

വൈവിദ്യത്തെ ഉൽപ്പാദനം ചെയ്യുന്നവരായിരുന്നു. ഹിമാലയത്തിൽ നിന്നുൾക്കൊണ്ടിരുന്ന മനോഹരമായ ഹിമാലയ നദികളിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന ഈ കാണുന്നതു. സന്ദർശനം വെള്ളത്തിൽ കൂടെ കിട്ടുന്നതും താഴെപ്പോയി വിശുദ്ധതയോടെ വൃഷ്ടത്തിന്റെ മുമ്പായിൽ ചെല്ലുന്നതും അതേയ്ക്കു ഒരു വെള്ളം ദേവതാദർശനത്തിൽനിന്നു ഒരു ദേവതാദർശനം സ്ഥിരത്തിൽപോന്നു. "കാലം നമോ നാമോ നാമോ" എന്നു മഹാവിദ്യ ഉദ്യോഗിച്ചു കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ അവിടെ ഉണ്ടാ, കാട്ടുമാണ്ടിൽ വെച്ചു 2, 3 പ്രാവശ്യം കണ്ടു പരിചയപ്പെട്ടു. ഇദ്ദേഹം നാഗസമ്പ്രദായത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു ശാക്തേയ ശാക്തേയ സ്ഥിരമായ നാഗസമ്പ്രദായമായി ജാഗ്രതയായി സംഭരിക്കുന്ന ഒരു സാധുവാകുന്നു. നാഗസമ്പ്രദായത്തിൽപ്പെട്ട സാധുക്കളുടെ തിതിക്കു വളരെ കഠിനമാകുന്നു. അവർ ഹാമായി പ്രാർത്ഥന വസ്തുക്കളെയും മറ്റുമെല്ലാമെങ്കിലും ശിരോസ്തോടികളെ സാരിച്ചു കഠിനമായ തിതിക്കെടുത്തു അഭ്യസിച്ചുവരുന്നു. വസ്ത്രം കൂടാതെ നഗ്നരായി പത്തിൽ നിൽക്കും സഞ്ചരിപ്പാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. അവർ ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു പ്രധാനലക്ഷ്യം എന്നാൽ തത്ത്വവിചാരവും, തത്ത്വജ്ഞാനം മനോധർമ്മവും ഇവയുടെ ഇടയിൽ നന്നെ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടാണ് കാണുക. വൃഷ്ടവണ്ഡംപോലുള്ള ഇഷ്ടനത്തെ അവസ്ഥയെയാണ് വസിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് "കാലമേതും" എന്നു വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നത്. നാഗദാവവും മൗനദാവവുമെങ്കിലും മൗനതപസിപാകം കൊണ്ടുണ്ടാകുന്നതാണ്. അശ്വാസ്യമായിരിക്കുക, ജ്ഞാനി കർമ്മസ്ഥാദികളെ ഉപേക്ഷിക്കുകയല്ല ചെയ്യുന്നത്. വസ്ത്രം

ഭിക്ഷു സ്വയംഭവ മദ്യപാനികളെ എന്നുപോലെ മാനു-
 നികളെ ഉപേക്ഷിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. അങ്ങിനെ
 പ്രാപ്ത കൃത്രിമമായി ചെയ്യുന്ന വസ്ത്രാഭിഷേകം ത്യാഗം
 ധ്വാനിമയമായിരിക്കും ഉത്തമദേശത്തിൽ സാധാരണമാ-
 യി കാണാവുന്ന ഒരു നന്മപ്രദമായമാകുന്നു. ബാലർദാസത്തി-
 ൽകൃത്രിമമായി വയണിശ്ചട്ടാ ത്യാഗംകൊണ്ടു; അത്തര-
 ത്യാഗംകൊണ്ടുവരുന്നവർക്കു ശോഭിച്ചുണ്ടാകുന്നതല്ല.
 ത്യാഗംകൊണ്ടുവിശേഷമായിട്ടുള്ള വിവരത്തിലും അത-
 കണ്ടുപോകുന്നതും വിചാരിച്ചാൽ, വിവേകംചെയ്താൽ,
 അത്യാപനംചെയ്താൽ അന്തഃകരണത്തെ വിവരത്തിലിരുത്തി,
 അതായതു വിചാരത്തിൽ വേഗമെങ്കിലും സംഗമിച്ചാൽ,
 സമാധിപ്പെടുകയാണു നാം ചെയ്യേണ്ടത്. അങ്ങിനെച്ചെയ്ത
 ത്യാഗം, അഥവാ അസംഗഭാവം മാത്രമാണ് നമുക്കു
 കല്പിക്കുകയായിരിക്കേണ്ടത്.

“ഭിക്ഷുശരണത്തരം നിമസമേകവാഹം
 ശത്രു ചക്രം പരിഭവാനാ നിമുദേഹമാത്രം
 വസ്ത്രം ച ജീർണ്ണശതഭയധരണീനകനാ
 ഹരാഹാ! തഥാപിവിഷയാനപരിത്യജന്തി”

എന്നുള്ള ഭക്തഗമിയിന്റെ വാക്യം ത്യാഗവിഷയത്തിൽ
 പരിശുദ്ധിക്കുന്ന എല്ലാവരും വിശിഷ്ട സാധുക്കളും വാഹം
 വാഹം ചിന്തചെയ്യേണ്ടതാണ്. ഒരു സെവുമില്ലാത്ത
 യുദ്ധയാ കിട്ടുന്ന വല്ല അന്നത്തെയും ഒരു നേരം ഭക്ഷണം
 ചെയ്യണം. നിവൃത്തിയില്ലാത്തതും, തനിക്കു ബന്ധവും ദ്രവ്യ-
 നുമെല്ലാം തന്റെ ദേഹത്തന്നെ! ജീർണ്ണമായ അനേകം
 യുദ്ധങ്ങളെ കൂട്ടിച്ചേർന്നി മരിക്കുമായ ഒരു കന്നടയെ വസ്ത്ര

മാരി ധരിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ വസ്ത്രത്തെ സന്തുഷ്ടി
നന്നമായി സാധരിക്കുന്നു. ഹാ! ഹാ! ഇങ്ങിനെ ബഹുമാന
സമ്പ്രദായം ഇവർ സന്തുഷ്ടിക്കുന്നവെങ്കിലും, ആനന്ദമാന
കാമാദികളെ തൃപ്തിക്കുവാൻ ഇവർ ശക്തന്മാരാകുന്നില്ല.
കാമാദികളുടെ തൃപ്തിയില്ലാതെ ബാഹ്യപദാർത്ഥങ്ങ
ളുടെ തൃപ്തിയിൽ ഐന്ദ്രികമായോ, പാരത്രികമായോ
ഉള്ള യാതൊരു സുഖവും ലഭിക്കുന്നതല്ല. തങ്ങൾ തൃപ്തി
ക്കുന്നതും, മറ്റുള്ളവരെയ്ക്കും ദോഗികളെന്നുള്ള അഭിമാ
നത്തെയ്ക്കുമാത്രം ഈ ബാഹ്യ-ത്യാഗം വേദാന്തിനേയും
പ്രസവിക്കുന്നില്ല. ബാഹ്യത്യാഗികളായ സാധുക്കളിൽ
പലരും ഈ ദമഭിമാനത്തിനിടയായി നശിച്ചുപോകുന്നു.
മോക്ഷദാമത്തെ തുറക്കുന്നതും മഹത്ത്വമായ ത്യാഗ
ത്തെ സാധുക്കൾക്കുപോലും സാംഗോപാംഗമായി ഉപദേ
ശിക്കുവാൻ യോഗ്യതയുള്ള പല ഗുണമേധികളും പണ്ടേ
ത്തെപ്പോലെ തന്നെ ഇന്നും ഭാരതവർഷത്തിൽ ഉണ്ടെന്ന
ുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. ഈ തത്വത്തെ ത്യാഗികളെന്നാ
ലിരിക്കുന്ന സന്ന്യാസികൾ നല്ല പാലെ വിധാനം ചെയ്യേ
ണ്ടതാകുന്നു. ബാഹ്യമോഗം ദുഃഖമേതുമില്ല. ആ
ന്തരദോഗമാകുന്നു ദുഃഖമേതും. ബാഹ്യത്യാഗം സുഖമേ
തുമായാകുന്നില്ല. ആന്തരത്യാഗമാകുന്നു സുഖമേതും.

ജാതരൂപധരനായ ആ മഹാത്മാവു ഞങ്ങളുടെ സ
മീപത്തിൽവന്നിരുന്നു പല കശവപ്രശ്നങ്ങളും ചെല്ല
ത്തുടങ്ങി. അദ്ദേഹവുമായി സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതി
ലും, അവിടെ ഇരുന്നു വിശ്രമിക്കുന്നതിലുമായി ഞങ്ങളു
ടെ കറെ സമയം വ്യതിതമായി. സന്ധ്യ സമീപിച്ചതു

കൊണ്ട് ഞങ്ങൾ അവിടെനിന്നുഴന്നിറു പിന്നെയും നടന്നുതുടങ്ങി. സൂര്യാസ്തമയത്തോടുകൂടി ഞങ്ങൾ വീരഗന്ധനഗരവീഥിയിൽ പ്രവേശിക്കയും, സായംകാലോചിതമായ കുർബ്ബാനക്കുവേണ്ടി അവിടെയുള്ള ഒരു ദേവന്മിത്തിൽ ചെന്നുകൂടുകയും ചെയ്തു. സന്ധ്യാകർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ച അവിടെ കുറെ മണിക്കൂറുനേരം വിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. സ്നാനം, ഭിക്ഷ, ഏകാന്തവാസം ഇങ്ങിനെ വൃദ്ധ സാധുക്കർക്കുവേണ്ടി വീരഗഞ്ചിൽ വലിയ സൗകര്യമില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു, അടുത്ത വണ്ടിയിൽ അവിടെ നിന്ന നേപാൾഗഞ്ചിലേക്കു പോകുന്നതാണ് ഉചിതമെന്നു തോന്നി. നേപാൾഗഞ്ചു എന്നുള്ള പ്രദേശം വഴിക്കുകയാൽ ഞങ്ങൾ റിമാലയത്തിലേക്കു ആരോഹണം ചെയ്യേണ്ടതു. റെക്സ്തർണ്ണേഷനിൽനിന്നു ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടുന്ന അടുത്ത വണ്ടി രാവിലെ 6 മണിക്കു പുറപ്പെടുന്നുവെന്നു ഗ്രഹിക്കയും, അഗ്നിശകടമന്ദിരത്തിനടുത്തു ചെന്നു വിശ്രമിക്കുന്നതാണു നല്ലതെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തിൽ ആ മന്ദിരത്തിൽനിന്നു ഏഴുനീറു പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

വ്യാപാരമായ നിരത്തിൽകൂടെ ഞങ്ങൾ സ്റ്റേഷനിനേക്കു നടന്നുതുടങ്ങി. സമയം 11 മണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നല്ല നടുവെമീറ്റം, നക്ഷത്രങ്ങൾ മാത്രം ഉജ്ജ്വലശോഭയോടെ ജാഗരണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. മററുള്ള ജീവജാലങ്ങളെല്ലാം തങ്ങളുടെ കാരണാവസ്ഥയിൽ വിലീനങ്ങളായി ആനന്ദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു സ്റ്റേഷനിലേക്കു 2 നാഴിക ദൂരം നടക്കേണ്ടതുണ്ട്. കുറെ ദൂരം വന്നുകഴിഞ്ഞു. തപോഭൂമിയായ നേപാളദേശത്തെ

വിട്ടു ദോഗ്രമിയായ ഡ്രിട്ടീ പാശത്തിൽ പ്രാദേശികരായ
 കടന്നു വെട്ടാമായി. നിരത്തിൽനിന്നും നാലുപേർക്കു കയ്യെടുത്തു
 കണ്ടിട്ടോ, അഥവാ അങ്ങനെയൊരു ശബ്ദം കേട്ടിട്ടോ, ഓരോ
 കുന്നത്തിൽ അങ്ങനെയൊരു അലിയിക്കുക വന്നു, ഹിന്ദുവരായി
 ഭാഷയിൽ അങ്ങനെയൊരു പറഞ്ഞു “അതാണ് പോകുന്നത്?
 ഇങ്ങനെയൊരു വരിക! മാത്രംകൊള്ളാത്ത ഈ വരിക സഞ്ചി
 പ്പൻ അറയലിക്കുന്നതല്ല” എന്തിനെയോ കേട്ടപ്പോൾ പരി
 ത്വേദിച്ചു, വിസ്മയമാണെന്നായി. “ഇവിടെ ഇങ്ങനെയൊരു
 നിയമമുള്ളതു അങ്ങനെയൊരു വരിക മാത്രം സഞ്ചിയിലു
 ണ്ടെന്നു കാണുന്നതിന്നു മാത്രമല്ലാതെ പക്ഷെ സഞ്ചിയിലു
 ന്നതെങ്ങനെയൊരു?” എന്നു പറഞ്ഞു അങ്ങനെയൊരു ഒരു മന
 സ്സെന്റെ പിന്നാലെ പോയി. അപ്പോൾ ഒരു വെളിച്ചം
 അപ്പോഴപ്പോൾ ചെന്നു അവിടെ കിടന്നുവന്നുവെങ്കിലും
 മേലുദ്യോഗസ്ഥൻ വിരോധം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.
 ഹാ! ഹാ! പരാധീനതയെന്നതു ഉറപ്പാക്കുവാൻ പോലും
 ചെയ്യാൻ കൊടുക്കാത്ത ഒരു മഹാദൂതനെന്നു! ഏവിടെ
 നിന്നു വരുന്നുവെന്നും, എവിടെയാണ് പോകുന്നതെന്നും
 മറ്റും ആ വിവരങ്ങൾ അങ്ങനെയൊരു പല പ്രശ്നങ്ങളും
 ചെയ്തു. വേണ്ടതാണെന്നു അങ്ങനെയൊരു തോന്നിയ എല്ലാ
 ചോദ്യങ്ങളും അങ്ങനെയൊരു ഉത്തരവും പറഞ്ഞു അവിടെ
 അങ്ങനെയൊരു പോകുന്നതെന്നുവരികെന്നു വെട്ടിച്ചു കാണുന്നത്. ക
 ഉറപ്പു കലർത്തലായ പാതകങ്ങളെയെല്ലാം കറുപ്പാർ നേപാ
 ദത്തിൽനിന്നു ഡ്രിട്ടീയിൽത്തന്നെയും, ഡ്രിട്ടീയിൽനിന്നു
 നിന്നു നേപാദത്തിലേക്കും കടന്നുകൂടിയതാൽ, പിന്നെ അ
 വരെ പിടികിട്ടുക എന്നതു ദുഷ്കരമാണ്. അതുകൊണ്ടു

ആ രണ്ടു ദേശങ്ങളുടെ അവധിയിൽവെച്ചു ആ വഴിക്കു സഞ്ചരിക്കുന്നവരെ, അകാലത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവരെ വിശേഷിച്ചു, അതിന്നു നിയോഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന അധികൃതന്മാർ പരിശോധിക്കയും, അവർക്കു ശങ്ക തോന്നിയാൽ അധികെ പിടിച്ചുവെക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഏതായാലും രാവിന്റെ വഴിക്കു പോകുന്നവരായ ഞങ്ങൾക്കു യാതൊരു ബദ്ധപ്പാടുമില്ലാത്തതുകൊണ്ടും, നേപാർ ഗഞ്ചുവരെ ഞങ്ങളുടെ കൂടെ സഞ്ചരിച്ചു വേണ്ടുന്നതു സഹായിപ്പാനായി ഏർപ്പാട് ചെയ്യപ്പെട്ടവരും, അവിടങ്ങളിൽ നല്ല പരിചരമുള്ളവരുമായ രണ്ടുപേർ പിന്നാലെ വരുന്നതുകൊണ്ടും, ഞങ്ങൾക്കു യാതൊരു പരിവേദത്തിന്നും അവകാശമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെ കരേന്തേരം കഴിഞ്ഞു ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം ഒരു വീട്ടുകാരിനെ ഏഴാത്തു കൊണ്ടുവന്നു മിപ്രകാശത്തിൽ ആപാദമൃഗം ഞങ്ങളെ നോക്കിക്കണ്ടു “ഇവർ സന്ധ്യക്കുറേ തന്നെ സംശയമില്ല” എന്നു തുറന്നു അഭിപ്രായപ്പെടുകയും ചെയ്തു “ഇവർ എന്തിന്നാണ് ഈ ചെറുപ്പത്തിൽ സാധുമാളായതു?” എന്നിങ്ങിനെ തൽക്ഷണം അവരിലൊരാൾ വളരെ അനുകമ്പാഭാവത്തിൽ തന്റെ ആശയത്തെ ആവിഷ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. കാര്യം ശരിതന്നെ ഞങ്ങളുടെ ശരീരങ്ങൾ നമ്മു ഞങ്ങൾക്കുതന്നെ! വയസ്സുകാലത്താണ് സന്യാസവും ഈ ശപരമജനവുമാകേണ്ടെന്നാണ് ചില ലൗകികന്മാർ ധരിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നത്. ചെറുപ്പകാലം വിഷയയാപദാഗത്തിന്നുള്ളതാണ്. സന്യാസത്തിന്റെ ദേഹതുടപത്രപഥങ്ങളെപ്പറ്റി യാതൊരുവിവരില്ലാത്ത സാധാരണ ജന

ങ്ങൾ ഇങ്ങിനെ അന്നതപിക്കുന്നതിൽ അയ്യതമില്ല. ഞങ്ങൾ അതൊരു മേഖലയും പായാതെ, അവരുടെ അനുമതിയോടുകൂടെ അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു.

“സത്യമേവ ജയതേനാനൃതം” സത്യമല്ലാതെ അസത്യം ഒരു കാലത്തും ജയിക്കുമില്ല എന്നാൽ ചില പ്രതിബന്ധങ്ങൾ നിമിത്തം ചിലപ്പോൾ സത്യത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ കൂടെ വിളംബര സംഭവിച്ചുവെന്ന് വന്നേക്കാം എങ്കിലും ഒടുവിൽ സത്യം പ്രകാശിക്കാതിരിക്കുമില്ല. നിർവചനാൽ നിരാകരമായ ആ രാത്രിയിൽ പിടുന്നയും ഞങ്ങൾ മുന്നോട്ടു നടന്നുകൂടി. 3, 4 ഹർവോൾഡ് രാജ്യത്തെ നോബൽ പ്രേമത്തിൽ നിന്നു ത്രിപ്പിഷിന്ത്യയിൽ പ്രവേശിച്ചു. പിന്നിൽനിന്നു ഒരുത്തൻ എന്തോ ഉച്ചത്തിൽ നിലവിളിച്ചുപറന്നു. അവന്റെ ഭാര്യ ഞങ്ങൾക്കു മനസ്സിലാകാത്തതുതന്നെ ഞങ്ങൾ മുന്നോട്ടുതന്നെ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. നല്ല മിന്നുപഥമാനി ഭാഷയിലോ, നോബൽഭാര്യയിലോ അല്ല അവൻ പറയുന്നതു. പിന്നെയും 2, 3 പ്രാവശ്യം അവൻ എന്തോ ഉച്ചത്തിൽ നിലവിളിച്ചുപറഞ്ഞു. അവന്റെ ഉച്ചനാദം ക്രോധകലുഷിതവും ദുഃഖകരവുമായിരുന്നു. അതു ഞങ്ങളുടെ നേരെയാണു് പുറപ്പെടിക്കുന്നതു എന്നു ഞങ്ങൾക്കു തോന്നിയതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ പിന്നെ മുന്നോട്ടുനടിക്കാതെ അവിടെനിന്നു കന്യാശാലിയായി, സംബന്ധമാനമായ ഒരു കർമ്മശുക്തി ഞങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷിതവിട്ടു എന്തോ ചില ക്രോധവാണികളോടുകൂടെ ഞങ്ങളെ കണ്ടുകൊണ്ടു കത്തുവാൻ കൊണ്ടുകൊണ്ടു് അവൻ ആദ്യമെഴുതാതെ കശലപ്രശ്നം.

ഈ മാർഗ്ഗമെന്നും, ഇത്രയും ക്രോധത്തിന്നു കാരണമെന്നു
 ബോധിച്ചെന്നും ഞാൻ ഹിന്ദിഭാഷയിൽ ആ വിദ്വാനോടു
 ചോദിച്ചു. ആ മാർഗ്ഗത്തെ ശത്രുവണമാത്രത്തിൽ അവിടെ
 നിർമ്മിക്കാതെ മുന്നോട്ടു നടന്നതാണ് പുഷ്പങ്ങളെ ക്രോധകാര
 ണമെന്നു ഞങ്ങൾക്കു മനസ്സിലായി. ആ വിദ്വാനും ഞങ്ങളോടു
 പലവേ പ്രശ്നങ്ങളെ ചൊല്ലുകയും ചെയ്തു. ഞങ്ങൾ സാധു
 കളെന്നും, കാട്ടുമാങ്ങയിൽനിന്നു വരികയാണെന്നും,
 റെയിൽവെസ്റ്റേഷനിനടുത്തു പോകുകയാണെന്നും, ഞാൻ
 മറുപടി പറഞ്ഞു. എന്നാൽ ചെടയ്ക്കുണ്ടെന്നറിയാതെ
 ആ മനുഷ്യൻ കൂടെ വിചാരിച്ചു അവിടെനിന്നു പലപ്പോഴും
 തുടങ്ങി. ഒടുവിൽ അടുത്തുള്ള ഒരു കെട്ടിടത്തിൽനിന്നു
 കൊള്ളെ വിളിക്കുകയും, ആ മാർഗ്ഗം ഒരു വിളക്കോടുകൂടെ അ
 വിടെ വന്നുവരുകയും ചെയ്തു. ആകൃതിയെ നോക്കി, പ്രത്യേ
 കമായി അനുമതിക്കുവാൻ കഴിയുമെന്നു സാമൂഹികശാസ്ത്ര
 ക്കാർ പറയുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ പരിശോധനയെക്കുറിച്ചാ
 ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ശാസ്ത്രം പറ്റിയ ശാസ്ത്രമാണെന്നറി
 യുന്നില്ല. അവർ ആകൃതിയെ നോക്കി ക്ഷണത്തിൽ
 സർവ്വവും അനുമതിക്കുന്നു. ദീപപ്രകാശത്തിൽ അവർ
 കണ്ടുപോയ ഞങ്ങളുടെ ശരീരത്തെ നല്ലപോലെ നോക്കി
 കണ്ടു. ഇവർ കള്ളന്മാരെല്ലാം അവർ അനുമതിച്ചതു
 കൊണ്ടായിരിക്കാം “പോക്സ് വൈറസ്” എന്നു തൽ
 ക്ഷണം അവർ ഞങ്ങൾക്കു അനുമതിതരികയും ചെയ്തു.

അർദ്ധരാത്രിയെ ശേഷം മേയ്ക്കിയ റെയിൽവെസ്റ്റേഷ
 ങ്ക്കൽ അരികത്തുള്ള വലയിൽ ചെന്നുചേർന്നു. “അശാ
 നസ്യകതസ്സുഖം!” വിദ്വാനോടുകൂടെ, അവിദ്വാനോടുകൂടെ,

ശാന്തമായ മനോവൃത്തിയിലല്ലാതെ സുഖം പ്രതിഭാസിക്കുന്നില്ല. ശാന്തമായ മനോവൃത്തിയാകട്ടെ, വ്യവഹാരത്തിൽ നിന്നുള്ള ഉപരതിയിലല്ലാതെ ഉണ്ടാകുന്നതുമാത്രമല്ല. ചലനത്തിൽനിന്നും ചിന്തനത്തിൽനിന്നുമെല്ലാം വിരമിച്ചു ഞങ്ങൾ ഒരു വയർന്നരികെ ദൈകാന്തസ്ഥാനത്തിൽ ചെന്നിരുന്നു. ഈശ്വരമഹിമയെ ഉള്ളെടുത്തും ഗാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നന്ദനരൂപകേതികൾ മാത്രമല്ലാതെ വേറെ യാതൊരുപദാർത്ഥവും ഞങ്ങളുടെ ഏകാന്തതയെ ഭഞ്ജനംചെയ്തിരുന്നില്ല.

അന്യനോദയമായി, അന്യനന്റെ ഉദയമല്ല, സൂര്യോദയവുമായിത്തുടങ്ങി ഞങ്ങൾക്കുചോകുവാനുള്ള വണ്ടിയെ പ്രതീക്ഷിക്കേണ്ടുന്ന സമയമായി ഞങ്ങളുടെ അനവധിമാർ ഞങ്ങളുടെ ചിഹ്നവാങ്ങി പ്ലാനറോഫോണിൽ തെച്ചുവാരി നില്ക്കുന്നുണ്ടു ഞാൻ ആസനത്തിൽ നിന്നെഴുന്നീറ്റു പാത്രോണത്തെ ധരിക്കുവാൻ നോക്കിയപ്പോൾ കാണുന്നില്ല പാത്രങ്ങളുടെ കക്കുവാൻ പ്രേരിച്ച കള്ളന്മാരുടെ ഭരവസ്ഥയെ ഓട്ടു അന്തരപിക്കുമാണ് ഞങ്ങൾ ചെയ്തതു. ഹാ! ഹാ! ഭാരിദ്രദേവത മനഷ്യരെ ഏതെല്ലാം നീമകാർഷ്ടങ്ങളിലേക്കു പ്രേരിക്കുന്നു. വണ്ടി വന്ന ഉടനെ ഞങ്ങളെല്ലാവരും ഒരു മുറിയിൽ കടന്നു യഥാമതാഗ്നം ഇരുന്നു. അനേകമസമായി വിപുലമായ ഈ സംസാരത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ രൂപമാണ് തീവണ്ടിയിലെ ഒരു കമ്പാർട്ട്മെന്റു (മുറി). സംസാരം ഒരിക്കലും ഒരേ രംഗത്തിലും, ഒരേ ഭാവത്തിലും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതല്ല. അങ്ങിനെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നപക്ഷം, പിന്നെ

സ്നാനമെന്തു ഭജനാദികൾ നിർവ്വഹിച്ചു വെളിൽ കത്തി
 ക്കുന്നപ്പുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. കരെ ഫലാദികൾ ആഹരിച്ചു
 വിശപ്പടക്കി കരെ ദുരന്തമുള്ള ശകടസ്ഥാനത്തിലേക്കു
 നന്നു. അവിടെനിന്നു ഉടനെ വഞ്ചി പുറപ്പെട്ടു ചെവക
 ന്നനും 6 മണിയോടുകൂടി ഗോരക്കുപുരം സ്റ്റേഷനിൽ
 പ്രവേശിച്ചു. പ്രധാനമായ ഒരു സംഗമസ്ഥാനത്തിൽ
 പ്രധാനമായ ഒരു വണ്ടി വരുന്ന സമയത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന
 തിക്കും തിരക്കും ആഡംബരവും പരിവൃദ്ധവുമാകട്ടെ
 അവിടെയുണ്ടെന്നു മാത്രം പറഞ്ഞുകൊള്ളാം. കപ്പൽ
 കോലാഹലം! മനുഷ്യിതപുഷ്പം നോക്കി വിസ്മയിക്കേണ്ടുന്ന
 കോലാഹലം! വണ്ടിയിൽനിന്നിറങ്ങി കരെ ദുരന്തമെന്നി
 ന്നത്, അപ്പോഴും ചില ഫലാദികൾ ആഹരിക്കുന്നതു,
 കരെ വിളിച്ചു ചെന്നേയും വണ്ടിയിൽ കയറിയതോടു
 കൂടി വണ്ടി അവിടെനിന്നും പുറപ്പെടുകയുമെന്തു പിന്നെ
 ദിവസം രാവിലെ 6 മണിയോടുകൂടി അവിടെനിന്നു വടക്കു
 പടിഞ്ഞാറായി ഫിമാലയത്തിന്റെ താഴ്വരയിൽ സ്ഥി
 ത്തിച്ചെത്തുന്ന “നേപാൾഗഞ്ച് റോഡ്” എന്നു നെയിൽ
 വെസ്റ്റേഴ്സിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. സ്റ്റേഷനിൽനിന്നു 4 നാഴിക
 ദൂരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതും, നേപാളദേശത്തിലുൾപ്പെ
 ടിയതായ “നേപാൾഗഞ്ച്” എന്നുള്ള ഒരു ചെറിയ
 നഗരത്തിലേക്കുവരുന്ന ബസ്സറോക്കു പോകുവാനുള്ളതു.
 ബസ്സറോക്കു തീവണ്ടിയിൽനിന്നിറങ്ങി ഒരു വാഹനത്തിൽ
 അവിടേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഫാ! ഫാ! ബസ്സറോക്കു പ്രിയപ്പെട്ട
 ഫിമാലയം അതാ കാണുന്നു! ഫിമാലയത്തിൽനിന്നി
 റങ്ങി, ഒരു ദിവസം ഫിമാലയത്തിന്റെ വിജാഗം വേ

ജീവനിയന്ത്രണവെങ്കിലും, പിന്നെയും ഇതാ ദേവതാത്മാവായ ഹിമാഗിരിയുടെ ദർശനം സിദ്ധമാരിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. മഹാമഹിമശാലിയായ ഹിമാലയം ഇതാ അധികം ദൂരത്തല്ലാതെ അക്ഷിലക്ഷിതവിടുന്നു. നഗ്നധിരാജനായ ഹിമാഗിരി ഇതാ കണ്ഠകളുടെ കാണമാറാകുന്നു. താഴ്വരകളിൽ പറ്റിനിന്നു പൂജാ വിശാലവനങ്ങളാൽ പരിവൃതനായി, ശിഖരങ്ങളിൽ നരിവരിയായി നില്ക്കുന്ന വെള്ളത്ത മോലമാലകളാൽ അലംകൃതനായി, പ്രശാന്തഗംഭീരമായ ഭാവത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അലയരാജൻ, പാലപ്പട്ടം ഒരു ദൃശ്യമാരണം ചെയ്ത ദൃശ്യസമാധിയിൽ നിമിന്നമായിരിക്കുന്ന ഒരു മോഹിമാരുതനപ്പോലെ കാണുന്നവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ശാന്തിയേയും ആനന്ദത്തേയും വർദ്ധിപ്പുകൊണ്ടു ഇതാ വീര്യമിക്കുന്നു.

5-ാം ഉല്പാസം.

നേപാൾഗന്ധിയിൽനിന്നു ജാമർകോട്ടിലേക്കു.

“ഈശ്വരന്റെ സ്വരൂപമെന്താകുന്നു?” ഒരു ജിഹ്വാസുവിന്റെ ഈ പ്രശ്നത്തിന്നു ഒരു മാരമ്പി ഇക്കിഴിയൊന്നെത്ര ഉത്തരം പറഞ്ഞതു:—“ഈശ്വരനെപ്പറ്റി എത്രത്തോളം ഞാൻ വിചിന്തനം ചെയ്യുന്നുവോ, അത്രത്തോളം ഈശ്വരൻ എന്നിങ്ങനെ വർണ്ണനയായിരിക്കുന്നു.” ഇതു എത്രയോ വാസ്തവമായ ഒരു സിദ്ധാന്തം തന്നെ! എന്നാൽ ഈശ്വരന്റെ സ്വരൂപത്തെപ്പോലെ തന്നെ ഈശ്വരന്റെ ലീലയും ഇന്നപ്രകാരമെന്നു വർണ്ണി

അവാൻ തിരെ അശക്തമാകുന്നു. അതിനെപ്പറ്റിയും എന്തുതോറ്റാ നാം വിചാരം ചെയ്യുന്നുവോ, അതുതോറ്റാ അതും അവസ്ഥനീയമായിത്തീരുന്നു ഈശോയുടെ പ്രപഞ്ചവടനമെപ്പോലെ ഇത്രയും ആശ്ചര്യമേറിയതെന്നു ചേരുന്ന പദാർത്ഥം മോക്ഷത്തിലുള്ള മോക്ഷത്തിൽ എവിടെയും അത്ഭുപ്പിയും ദൈവവുമല്ലാതെ യാതൊന്നും കാണുവാനോ കേൾക്കുവാനോ ഇല്ല ഈ വർഷത്തിൽ കന്യാകുമാരിയെന്നോ, ഹിമാലയമെന്നോ, സുന്ദരപ്പുഴയോ, അമരിക്കയെന്നോ ഉള്ള യാതൊരു ദേശമേറ്റവും കാണുവരില്ല. പ്രാണികളുടെ പ്രകൃതി സ്വർഗ്ഗത്തിലും തന്നെ! സംസാരം എല്ലാ ദിക്കിലും സംസാരം തന്നെ! എന്നാൽ സംസാരിക്കുമായ എല്ലാ ദൈവങ്ങൾക്കും ഏക ദൈവമുള്ളതാണെന്നു ബലിയുള്ളവർക്കൊക്കെ വിചാരം ചെയ്യാൻ അറിയാമെന്നിരിക്കിലും, ആ മൂല്യമെന്തുപേരിൽ അവാൻ ഉള്ളതല്ലവരും, സാധിക്കുന്നവരും നന്നെ ചുരുക്കമാണ്. ഇതിനുള്ള കാരണമെന്തായിരിക്കാം? പ്രപഞ്ചവടനയിൽ ഈശോയുള്ള അപൗരൂഹികശക്തിതന്നെ ഇതിനുള്ള കാരണം.

മറ്റുള്ളവരുടെ വിഷയസമുദായിയെ നോക്കി ചിലരുടെ മനം തപിക്കയും, ആ സമുദായിയെ അതിൽ സുഖമുള്ളതെന്നെണ്ണി, ആന്തരമായി ആശിക്കയും ചെയ്യുന്നു. നോക്കുക വിചാരമുന്മുഖം! ഒരു ദൈവൻ സർവ്വേശ്വരന്റെ പദത്തെ കാണിക്കുന്നു. എന്നാൽ വളരെ പണിപ്പെട്ടു അവിടെ എത്തിക്കഴിഞ്ഞാൽ, അവിടെ താൻ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്ന അഥവാ തന്റെ ദൈവാവസ്ഥയിൽനി

ന്നു നോക്കിത്തപ്പോൾ കണ്ടിരുന്ന യാത്രതാമര മൃത്യുവും ഇല്ലെന്ന് അറിയപ്പെട്ടുക മാത്രമാണു ഫലമുണ്ടാകുന്നത്. പിടന്നു അവന്റെ തൂണു അവിടെ വിമലിക്കുന്നില്ല. അവൻ ലക്ഷോപനാകവാൻ കൊതിച്ചു പരിശ്രമിക്കുന്നു. പരിശ്രമം വിജയപ്പെടുന്നപക്ഷം തന്നെ, പുഷ്പാനുഭവത്തെ ദൃഢീകരിക്കുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം അവൻ അവിടെ എത്തിച്ചേരുന്ന അഥോ! വിവിരം! ധനം, യശസ്സ് മുതലായ സുഖസാധനങ്ങൾ കടൽവെള്ളംപോലെയാകുന്നു. കടൽ വെള്ളം നാശമത്ര കടിക്കുന്നുവോ, അത്രത്തോളം അതു നമ്മുടെ മാനത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. അതുപോലെ ധനാഭികളായ സുഖസാധനങ്ങളെ നാശമത്രത്തോളം സ്വാധീകുന്നുവോ അത്രത്തോളം അവ നമ്മുടെ തൂണുയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. മാനാവിവാസമായ ഈ പ്രപഞ്ചത്തിൽ സുഖാവസ്ഥകളും ഉന്നതപദവികളുമൊക്കെ ദൂരമെന്നു നോക്കുവാൻ മാത്രമേ കൊള്ളുകയുള്ളൂ. വൃക്ഷങ്ങൾ നിറഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന ഒരു വയോദൂരമെന്നു നോക്കുമ്പോൾ എത്രയോ സുന്ദരമായി കാണപ്പെടുന്നു അടുത്തുചെല്ലുക! ദൂരത്തുനിന്നു കണ്ടതായ സൗന്ദര്യവും അവിടെ കാണുന്നില്ല. വിശേഷിച്ചു യാത്രതാമര ചാൽക്കാരവുമുണ്ടാകുവാൻ ശക്തിയില്ലാത്ത വെറും ഒറ്റൊറ്റ മരങ്ങളാണ് അവിടെ കാണപ്പെടുന്നത്. ഇതുപോലെതന്നെയാണ് ലോകത്തിലുള്ള സുഖാവസ്ഥകളും ഉന്നതപദവികളും ഒക്കെ.

ഇങ്ങിനെ വലിയൊരു ആശ്ചര്യവസ്തുവായ ഈ മൂർത്തിയെ ശരിപ്പിക്കുവാൻ തത്ത്വവിചാരം വളരെ ഉപകരിക്കും.

ന്നു. എന്നാൽ ചിലർ തത്ത്വചിന്തയെന്ന പേർ കേൾക്കുമ്പോഴേക്കുതന്നെ വല്ല പ്രതയങ്ങളോടൊന്നും, പിശാചിനെപ്പോലെയോ അതിനെ ഭയപ്പെടുന്നു. മറ്റു ചിലർ അതു ഭീരുതയുടേയും, അലസതയുടേയും, സ്വച്ഛിന്ത്യതയുടേയും ലക്ഷണമാണെന്നു ധരിച്ചു അതിനെ നിന്ദിക്കുന്നു. എന്നാൽ പരമാർത്ഥത്തിൽ അത് ഈ കൂട്ടർ വിചാരിക്കുന്നതുപോലെ ഭയമോടോ നിന്ത്യമോ ആയ ഒരു പദാതിർവ്വല്ല. “നാം ആരാകുന്നു? ഈ ഭൂമിതന്നെ? എന്താകുന്നു? ഇതിന്റെയൊക്കെയും ഉല്പത്തി എവിടെനിന്നാകുന്നു? നമ്മുടെ കർത്തവ്യമെന്താകുന്നു?” ഇങ്ങിനെയുള്ള വിചിന്തയുടെ വിവിതഗന്ധമാണല്ലോ തത്ത്വചിന്തയെന്ന പദയെപ്പറുന്നത്. ഈ തത്ത്വചിന്ത ഭീരുതയുടേയും അലസതയുടേയും സ്വച്ഛിന്ത്യതയുടേയും, ധീരതയുടേയും ഉന്നത ധർമ്മത്തിന്റെയും സ്വച്ഛിന്തയുടേയും ലക്ഷണമാണെന്നു വേണം പറയാൻ. പാൽ നല്ല സാധനമാണെന്നു അറിയാം. പാൽക്കാരൻ അതാ വിളിക്കുന്നതുണ്ട്. എങ്കിലും എല്ലാവരും പാൽ വാങ്ങാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. അതുപോലെ തത്ത്വചിന്ത വളരെ നല്ലതാണെന്ന് അഭിപ്രായമുണ്ട്. അതിൽ വലിയ ബുദ്ധിമുട്ടൊന്നുമുണ്ട്. തത്ത്വചിന്തയ്ക്കു ചെറുപ്പം വേണ്ടുന്ന ഏറ്റവും സൗകര്യമുണ്ട്. എങ്കിലും തത്ത്വചിന്തയ്ക്കു ചെറുപ്പം മനസ്സു ഇഷ്ടപ്പെടുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെയോ മറ്റോ മനസ്സോ ലോകത്തിലുണ്ട്. ഒട്ടാകെ എന്തു കാരണമെങ്കിലുമായാലും, ഇഹലോകത്തിലുള്ള തിരിച്ചിലും തിരക്കിലുമല്ലാതെ പരലോകത്തെ സംബന്ധിച്ച നിരൂപണത്തിൽ പ്രവേശിക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെട

ന്ന ജനങ്ങൾ നടന്നു ഓർപ്പുദോഷത്തെ സിദ്ധമാകുന്നു. ഇതു അപരാധികമായ ഈശ്വരവിചാരം ആശ്ചര്യമുണ്ടാകുന്നതായ മഹേശ്വരനെ മഹാനാണ്?

വനമദ്ധ്യത്തിലും ജലമദ്ധ്യത്തിലും ദേവനാമപ്രകാരത്തിലാണെന്നിരിക്കെ, വനമദ്ധ്യത്തിൽ ഈ രൂപത്തിലാണ് ഈശ്വരവിചാരം നമുക്കു പ്രത്യക്ഷപ്പെടാറുള്ളതെന്നു. എന്നാൽ തത്ത്വവിചാരത്തിൽ ഇല്ലായ്മയോ ശൂന്യമോ ഇല്ലാത്തവർകൂടി അതിലുള്ള ബഹുമാനം നിരീഞ്ഞ് സാധുക്കളുടെ സംവർത്തനം കാണിക്കുന്നു. സ്വർഗ്ഗം തന്മൂലം തത്ത്വവിചാരത്തിലും, തത്ത്വവിചാരത്തിലും, തത്ത്വപ്രബോധനത്തിലും മാത്രമായി സമഗ്രം വിനിമയം ചെയ്യാത്തവരും, വിനിമയം ചെയ്യുന്നവരുമായ സാധുക്കൾ ആ വിഷയത്തിൽ സിദ്ധിയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുമെന്ന് ഭൂമിയിലും വ്യക്തികൾ വിശ്വസിക്കുകയും, അവരുടെ സമ്പർക്കത്തെ കൊതിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ അർത്ഥമില്ല. എന്നാൽ സാധുക്കളിൽ തത്ത്വവിചാരം ചെയ്യുന്നവരും ചെയ്യാത്തവരും ഉണ്ടായിരിക്കാം. അധികാരികളും അനധികാരികളും ഉണ്ടായിരിക്കാം. ഏകിലും സംവർത്തകൻ, ജഡഭരതൻ, ഭക്താത്രേയൻ, ബ്രഹ്മദേവൻ, ആമാർത്ഥപാദങ്ങൾ, മൈതന്യദേവൻ, രാമകൃഷ്ണപരമഹംസൻ മുതലായ മഹാനാമരുടെ പരമ്പരയായ ഈ സാധുപരമ്പരയെ ആശ്രയിച്ചു സ്ഥിരപ്പെട്ട സൂത്രികൾ ആദരിക്കാതിരിക്കുന്നതെന്തിനെ?

ഏതായാലും ഇക്കാര്യങ്ങളെ തൃപ്തരൂപിണിയായ മഹാമഹിമയോക്താവായിട്ടുള്ള മോക്ഷദായകനായ തത്ത്വവിചാരരൂപമാകുന്ന മന്ത്രത്തെ ഉപാസിക്കുന്ന പി

ബ്രഹ്മാന്തരം, ഇതപരാനിഖം, ഇതപരഭക്തരിഖം ത്രേ
ലുയ്യുള്ള ആസ്തികന്തരം അധികമുള്ളതായ കുട്ടമാണുന
ഗരം വിട്ട നേപാറംഗഞ്ചിൽ വന്നുചെന്ന്തിന്നശേഷം,
അവിടുത്തെപ്പോലെ പുകാത്ത തറ്റിരനായ ഏനിക്കു മന
സധർമ്മനയമായ വിശേഷം പേശവും സമീകരിക്കു
വന്നിരുന്നില്ല. ഹിമാലയത്തിന്റെ ഇവിടെ അടുത്തുള്ള
ഉൾഭാഗത്തിൽ നിവസിക്കുന്ന മനുജനങ്ങളുമായി വ്യാ
പാരംവെച്ചുന ചില ഹിന്ദുക്കളും മുമ്പാകത്തരം മാത്ര
മാകുന്നു അവിടെ നിവസിച്ചുവരുന്നതു അധികം മന
സംതന്മയില്ലാത്ത ഒരു സ്ഥാനത്തു് വളരെ സ്വച്ഛന്ദ
മായും പ്രശാന്തമായും തന്നെ ഞാൻ അവിടെ കുറെ ദിവ
സങ്ങൾ കഴിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

സന്ധ്യയുടെ അതിർത്തിയിട്ടാണ് ഞാൻ നേപാറം
ഗത്തിൽ നിവസിച്ചുവന്നതു. “സന്ധ്യ” എന്നതു നേപാള
ഗവർമ്മങ്ങളന്റെ കീഴിൽ കുറെ നല്ല പദവിയും അധി
കാരങ്ങളുമുള്ള ഒരുദ്യോഗസ്ഥനാകുന്നു. ഇദ്ദേഹം നേപാ
ളഭാഗത്തിലുൾപ്പെട്ട അരുൺകുട്ടി രാജവംശത്തിലെ ഒരു
പ്രധാന അംഗവും ഒരു ഭക്തനാകുന്നു. ഞങ്ങളുടെ നിവാ
സത്തിനും മറ്റും അദ്ദേഹം വളരെ നല്ല ഏർപ്പാടുകൾ
ചെയ്തിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ സമീപത്തുള്ള “വാഗീശ്വരി”
എന്ന് പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട ദേവിയുടെ ദർശനം പ്രതിദിനം
സിദ്ധിച്ചിരുന്നു. നിർദ്ദേഷപരമായ സുഖരീതിയിൽതന്നെ
ചായിരുന്നു ചിനചന്ദ്രാകുമാരമണിക്കിലും, ഉണ്ണുത്തിന്റെ
മൃഗ്ഗാമതനിമിത്തം, ദിവസം അന്നന്മേഷമായി വത്തി
ച്ചിരുന്നു. വിശാലമായ വയലുകളുടെ മദ്ധ്യത്തിലും

ഗ്രാമഭ്യന്തരീയും പകലും രാത്രിയുമെല്ലാം ഉജ്വലമായ ഉജ്ജ്വലതയോടെ! ശീതകാലത്തിൽ ശൈത്യവും ഉജ്ജ്വലതയിൽ ശൈത്യവും വിദ്യുത്സമാനമെന്നതാണിതിൽ ഏതായാലും കഴിയുന്നതും വേഗത്തിൽ വിമാലാഭത്തിന്റെ ഉച്ചഭാഗങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഭാഗമെന്നു മനസ്സുകൊണ്ടു തിരുമാനിച്ചു.

നേപാൾഗഞ്ചിൽ രാത്രികാലത്തു നഗരരക്ഷകന്മാർ വളരെ ഉച്ചത്തിൽ കൂക്കിവിളിച്ചുകൊണ്ടു നാലുപാടും നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഈ കൂക്കുന്മാരിൽനിന്നും മറ്റും നഗരത്തെ രക്ഷിക്കുവാനുള്ള ഏർപ്പാടാണെന്നു പ്രത്യേകിച്ചും പാലേണ്ടതില്ലല്ലോ നേപാളാദേശത്തിലെ ഈ സമ്പ്രദായം പുരാതന വിശുദ്ധരാജാക്കന്മാരുടെ നഗരരക്ഷാവിധിയെ ഓർമ്മപ്പെടുത്തുന്നു. എന്നാൽ അടുത്തു വിമാലയം ആരംഭിക്കുന്നതിനാൽ അവിടെ ഉളിച്ചിരിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതുകൊണ്ടു, കൂക്കുന്മാർ പിടിച്ചുപറിക്കാൻ, അമേതുകമായി കലയെടുത്തവർ, ഇങ്ങിനെയുള്ള കൂട്ടർ അവിടങ്ങളിൽ അധികമുണ്ടെന്നും, അവരെ നിശ്ശേഷം അമർത്തി ഭയപ്പെടുത്തി ഭിത്തിയിൽനിന്നു കെട്ടിക്കൊണ്ടു വളരെ ഭയപ്പെടുന്നതും, അവിടെനിന്നു കേൾക്കുകയുണ്ടായി.

ഏപ്രിൽ 24-ാംനാൾ രേയി 5-ാംനാൾ വരെ 12 ദിവസം ബാക്കി നേപാൾഗഞ്ചിൽ താമസിച്ചു. ശക്തിയും പൂർണ്ണമായും കഴിഞ്ഞു സന്ധ്യയായി രീതി 5-ാംനാൾ അവിടെനിന്നു ജാമുൻകോട്ടയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടുവാനുണ്ടു. ജാമുൻകോട്ട് രാജധാനിയിലെ അംഗമായ ഒരു രാജകുമാരനും വേറെയും ദേഹവും ഇങ്ങിനെ രണ്ടുപേർ രാജകുമാരനും

ഹവലികളായി ജാമർകോട്ടയുടെ വരുന്നതാണെന്നും, മാനാ വനയാത്രയായതുകൊണ്ടു പോയതും ജാമർകോട്ടി-
ലേക്കു പോകുന്ന 5, 6 പേരുള്ള ഒരു സംഘത്തെക്കുറി-
ക്കുകയോടൊരുമിച്ചു യാത്ര ചെയ്യാൻ എപ്പോഴും ചെയ്തിട്ടു-
ണ്ടെന്നും, സുബ്ബയ്യവർകൾ എന്നൊരു അറിയപ്പെടുന്നൊ-
രായി, 5-ാം നമ്പരം വെക്കുന്നോരം 5 മണിക്കു ശേഷം അറിയപ്പെട്ടി-
രുന്ന യാത്ര ആരംഭിച്ചു. ഉത്തമനായ ഒരു യഥാർത്ഥമത-
ന്റെ റദ്ദായത്തോടുകൂടിയാണ് അദ്ദേഹം അങ്ങനെയൊരു
യാക്കിയതു. പർവ്വതങ്ങളുടെ രാജാവും, പർവ്വതത്തിൽ ജ-
നിച്ചവരിൽ പെരിയായിട്ടു കുന്നായി വീരനായ അദ്ദേഹം,
പരിയാലയത്തിന്റെ ഉയർന്ന ഭാഗങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുവാൻ
പോന്ന പല ഉപദേശങ്ങളും തന്നെ അനുഗ്രഹിക്കുക
യായി. എന്റെ കൂടെ യാത്ര ചെയ്യാൻ എന്നൊരു വിദ്യ
എല്ലാംകൂടി 9 പേർ ഉണ്ടായിരുന്ന അങ്ങനെയൊരുവരും
അന്നു വളരെ കൂടുതലായും, അതായതു 1 നാലുക മാത്രം
യാത്രയെഴുതുക "കോർകന്ദാ" എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ രാത്രി നിവ-
സിച്ചു. എത്രയും സ്നേഹപൂർവ്വം ആ ഗ്രാമത്തിലെ അധി-
പതി അങ്ങനെയൊരു സ്വീകരിച്ചു സ്വീകരിച്ചു. പ്രധാനമായും
തവയ്ക്കും ഗ്രാമങ്ങളിലാകുന്നു അതിന്റെ നന്നായ രൂപ-
ത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. നഗരങ്ങളിലെല്ലാമിപ്പോൾ
ഭാരതീയമായ സമ്പ്രദായങ്ങളും ആചാരങ്ങളും, പാശ്ചാ-
ത്യ പരിഷ്കാരമാകുന്ന പച്ചക്കണ്ണാടിയിൽ ആരംഭി-
തമായി സാമ്പത്തികരൂപത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകവാൻ പറ്റാ-
പ്പമാകുന്നില്ല. ദൈവികമായ അതിഥികളുടെ പേരിൽ
അവർക്കുള്ളതും ഭക്തിയും, അവരുടെ ദർശനത്തിൽ അവ-
ർക്കുള്ളതാണെന്നും അപരിമിതമാകുന്നു.

പിടാറദിവസം, അതായതു മേയി 6-ാംനു രാവിലെ അവിടെനിന്നും യാത്ര ആരംഭിച്ചു. ഗുരുമേ വിശാലമായ ഒരുതരം മണൽമരൈതാനം. നേപാർഗത്തിൽ വെച്ചു നിർത്തിന്റെ കഥയെല്ലാം അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു. കൂടാതെ മാർഗ്ഗത്തിൽകൂടെ ഞങ്ങൾ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. സമയം 10 മണികഴിയുമ്പോഴേക്കും, കത്തി പെരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വെമ്പലം, പലപലായിട്ടുള്ള കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ദുഗന്ധവും, ദൂരത്തായി അവിടവിടെ കണ്ണുനീർ പൂർത്താക്കിക്കൊണ്ടുനില്ക്കുന്ന ചുറ്റുമുള്ള മരങ്ങളും ഓ! ഓ! ഒരിക്കലും സ്മൃതിപരിമതിയിൽനിന്നു മാറുന്നതല്ല. 9 നാഴിക യാത്രയെപ്പോഴും, ഉച്ചയ്ക്കു “മട്ടുവാ” എന്നുള്ള ഗ്രാമത്തിൽ ചെക്കുന്നതി. ഇവിടെ ഞാനെഴുന്നേൽക്കുന്ന നാഴിക കണ്ടുക “പാമാഡികൾ” (മലയിലെ നിവാസികൾ) പറയുന്ന ക്രോശത്തെയും എന്റെ അഭിപ്രായത്തെയും അനുസരിച്ചുകൊണ്ടു. ഫിമാലയത്തിൽ ഹിന്ദുക്കൾ നിവസിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അവർ “കോൾ, കോൾ” (ക്രോൾ) എന്നു പറഞ്ഞു ദൂരത്തേക്കു കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കാറുണ്ടു് ഇവിടെ ഒരു ക്രോൾ മണൽവിചലനം നാഴികയായിട്ടാണ് ഗണിച്ചുവരുന്നത്. എന്നാൽ ഇവരുടെ ഈ ഗണനം കേവലം മനസ്സുകൊണ്ടുചെയ്ത മാത്രം ചെയ്യുന്നതായാൽ വളരെ കൃത്യമായിട്ടുള്ളതാണെന്നു് എനിക്കഭിപ്രായമില്ല. അതു കൊണ്ടു് അതോടു് എന്റെ അഭിപ്രായവും ചേർത്തിരിക്കാണ്ടാണ് ഇവിടെ നാഴികകളുടെ നിർദ്ദേശം ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. വളരെ കൃത്യമായിപ്പറേൻ തരമില്ലെങ്കിൽ വളരെ വ്യത്യാസപ്പെടുവാനും തരമില്ല. ഫിമാലയ

അതിലെ വഴികളെ ആരാണ്, എങ്ങിനെയാണ്, എങ്ങിനാണ് അളന്നു നിർണ്ണയിക്കുന്നത്? ഹിമാലയത്തിൽ ഫലിപ്തം തുടങ്ങി ബദകീനാഥം, കേദാരനാഥം വരെ മുകളിൽത്തന്നെയും, അതുപോലെ മറ്റും മുകളിലുണ്ടെന്നും ഗതാഗതം അധികമുള്ളതുമായ ദുർല്ലഭം ചില മാർഗ്ഗങ്ങളിലും മാത്രം പരിമാണം വെച്ച് നാഴികക്കല്ലുകൾ നാട്ടിയിരിക്കുന്നതായി കാണപ്പെടുന്നു. ബാക്കിയുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളിലൊക്കെ ഏതാനും തന്നെ പ്രമാണം. അവിടെ ഗ്രാമത്തിൽ ദോജനാദികൾ പാകംവെയ്ക്കുമ്പോൾ 3 മണിക്കു ശേഷം പിടുന്നതും 3 നാഴിക യാത്ര വെച്ച് വൈകുന്നേരം “ഗയൌ” എന്ന ചേരായ വേറൊരു ഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. തരിശു വെട്ടിത്തെളിയിട്ടു വല്ല ധാന്യങ്ങളും കൃഷി ചെയ്യുപഴിവുണ്ടെന്നു 10, 15 കുറിക്കാതെ ഒരു ഗ്രാമാധിപനും മാത്രമാകുന്നു അവിടുത്തെ ഗ്രാമങ്ങളെല്ലെ വിധാസികൾ. അന്നു രാത്രി അവിടെ നിവന്നിട്ടു സ്ത്രീധനങ്ങളുടെ പ്രേണയെ പറ്റിപ്പറിച്ചും, യാത്രയുടെ അതിദീർഘതയെപ്പറ്റി ചിന്തയെക്കൂടി, തൊനിതേവരെ വാമനത്തെ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും, ഇവിടെവെച്ചു നൂറു വക ഏല്ലാ ഏറ്റുപ്പാടുകളെയും പ്രതിഷേധിച്ചു, ചിററോന്നു പ്രഭാതത്തിൽ തങ്ങളെല്ലാവരും കായ്കനായി മാനാടു യാത്ര ആരംഭിച്ചു. ഹിമാലയത്തിൽ അധികം ഗതാഗതമുള്ള നല്ല മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ കതിരക്കും സോലിക്കും പട്ടാമ്പലമുണ്ടെങ്കിലും, മനങ്ങളുടെ ഗതി നന്നെ കുറഞ്ഞു തങ്ങളുടെ ഈ അതിദുഃഖമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ അവരും സ്വന്തമായി സഞ്ചരിച്ചാൽ സാധിക്കുന്നതല്ല എന്താ

ലും ഞങ്ങൾ ഗിരിരാജനെ ലക്ഷ്യമാക്കി, പ്രഭാതസൂര്യന്റെ അരുണകിരണങ്ങളോടു വിപുലകാന്തിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന വള്ളിശൃംഗങ്ങളിൽ കൂടെ ഉപസാഹവ്യവും നടന്നുതുടങ്ങി. ഇവിടെനിന്നു മേഘാട്ടു ഹിമാലയത്തിലെ ഭൗതികമായ തിങ്ങിയ വനങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നു. ഗിരികവക്രസ്ഥനായ ഹിമാലയത്തിന്റെ കിടപ്പു പ്രാമേണ ഇങ്ങിനെയാകുന്നു കാണപ്പെടുന്നത്. ആരംഭത്തിൽ 15, 20 നാഴിക അധികം നിശ്ചലനതമല്ലാത്ത മൈതാനമായ ഗംഭീരവനം, പിന്നീട് 60, 70 നാഴിക ദൂരം മറ്റുമലകളാകുന്നു. താലപരി 60, 70 നാഴിക പശ്ചാത്തങ്ങൾ അതിഗംഭീരങ്ങളും ശിലാമയങ്ങളുമായി കാണാം. താലപരി മണലിനാൽ ചുടച്ചുട്ട രമണീയമായ ധവളപർവ്വതങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നു എന്നാൽ ശീതകാലത്തിൽ താഴെത്തട്ടു പർവ്വതനിരകളും ഹിമാല്ലാദിതമായി ധവളാകൃതിയെ പ്രാപിക്കുന്നു. വളരെ ദൂരം സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഈ ധവള പർവ്വതങ്ങളുടെ ഉച്ചപങ്കത്തിനെ അതികൂമിച്ചാൽ നാം തിങ്ങത്തുടിച്ചിൽ പ്രാവേശിക്കുന്നു ഇങ്ങിനെത്തട്ടു ഹിമാലയവിഭാഗങ്ങളിൽ ആദ്യവിഭാഗമായ ഗംഭീരവനത്തിൽ ഞങ്ങൾ പ്രാവേശിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഞാൻ മുനിയും ഏന്റെ പിന്നിലായി ഒന്നൊന്നു അനുഗമിച്ചുകൊണ്ടു ബാക്കിയുള്ള 9 പേരും വടക്കുപടിഞ്ഞാറാട്ടായി നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. എന്റെ കാലിൽ കല്ലിനോടും മുളിനോടും ഏതിർബാൻ സമർത്ഥമായ നല്ല ബലമുള്ള സ്ക്വിപ്പറും, കയ്യിൽ കടമുണ്ടുണ്ട്. കഞ്ചളവും, കരണ്ഡപുറം സാമധാനികൾ വഹിച്ചിരിക്കുന്നു. മാത്രം കൂടേണ തേങ്ങയു ചുരു

അിച്ചുതങ്ങി വരുന്നതാരി കണ്ടപ്പൊഴുതെങ്ങരക്കല്ലാ
 വഴിം വഴി എവിടമോ തൊറിപ്പൊങ്ങെന്നുള്ള ശബ്ദം
 ഉല്പന്നമായി. ശബ്ദം വഴി തിരക്കു അഗ്രശ്ശിമാമിതിൻ.
 വനമദ്ധ്യത്തിൽ കിടന്ന പരിഭ്രമിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. 12
 മണി വരുകയും ചെയ്ത നഗ്നരായ ഭരണനായ ആ
 വനത്തിൽ വഴി കാണാതെ ചാറിത്തിരിഞ്ഞു. 'ആരോ
 ഓണ്' മോലിക്കൊണ്ടു, 'പറ്റവിടേക്കാണ്' പോകേണ്ടതു'
 സ്വന്തം ഉദ്യമമായതുകൊണ്ടു മി. ഗോപാല വനമേഖല

സാധാരണമായി നേപാറഗുഹയിൽനിന്നു ചുരുട്ടി
 ലേക്കു യാത്രചെയ്യുന്ന വന്യജനങ്ങൾ വേറൊരു മാർഗ്ഗം
 അതിൽകൂടെയാകുന്നു പോകാറുള്ളതു. എന്നാൽ കുറെ ഏഴു
 പ്പോളുള്ളതുകൊണ്ടും, ഭരണകർമ്മവും അധികം ജനങ്ങൾ
 ഉള്ളതുകൊണ്ടും, ഈ മാർഗ്ഗത്തിൽപ്പറ്റി സഞ്ചരിക്കുവാൻ
 നിശ്ചയിച്ചുവെച്ചിട്ടും, അങ്ങുളള കൂടെയുള്ള സംഭവത്തി
 ലെ ഭരണം കുറെ കൊല്ലങ്ങൾക്കു ചുവു ഈ വഴിക്കു വന്നി
 തന്ന ഒരു പരിവർത്തനമായിരുന്നു അങ്ങനെയോ മാർഗ്ഗം
 ഒഴിവാക്കിയെന്നതു "ഗന്ധർവ്വ" എന്ന ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു
 വരിയിൽകൂടെ തന്നെ അങ്ങനെയോ വന്നിരുന്നു. വഴിയെ
 ന്നാൽ ഏതാകുന്നു? ഭരണവും ഭരണക്കാരനായ നാക്കുവാ
 നുള്ള ശ്രമമായ മാർഗ്ഗം. പരിവർത്തനമായ ആ മനു
 ഷ്യനു ഇപ്പോൾ ആ ദിക്കിന്റെ യാതൊരു പരിവർത്തന
 മില്ല. എന്തിനധികം പറയുന്നു? മാർഗ്ഗം കാണാതെ അവിടേ
 യും ഇവിടേയും ചെന്നുചെല്ലും, പർവ്വതങ്ങളിൽകൂടെയും
 ലതാകുലങ്ങളിൽകൂടെയും കൂട്ടിയിട്ടും, കണ്ടും കഴിയും മാ
 ടിക്കാനും, കല്ലിലും ചുറ്റിലുംകൂടെ 12 മണിവരെ പരി

ഭേദിച്ചതിൽ, ദൂരത്തുനിന്നു വന്നതിവാസികളുടെ 2, 3 കഴിവുകൾ കണ്ടെത്തി. മറ്റൊരു വേഗത്തിൽ അവിടെ ചെന്നു മാർട്ടിനെപ്പറ്റി അന്വേഷിച്ചു. അദ്ദേഹം അധികം കിഴക്കോട്ടു വന്നുപോയെന്നും, തിരിച്ചു 2 നാഴിക പടിഞ്ഞാറുതന്നെ ചെന്നുവന്നതും മാർട്ടിന്റെ മുമ്പാകെ മെന്ററു ഉത്തരം ചൊല്ലി. വിവിതം! വിവിതം! സർട്ടൺ വശപ്പെടുകൊണ്ടു തുടർന്നിരിക്കുന്നു. അടുത്തുള്ള ഒരു നദിയുടെ അധികം വൃക്കങ്ങളുള്ള തണലിൽ ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. 2 മണിക്കൂറുനേരം ഞാനവിടെ ഇരുന്നു വിശ്രമിച്ചു. തുടർന്നതും ചോരം പെയ്തപ്പോൾ വിശപ്പും, നിർവചിതമായി കഴിച്ചു ഭാരവും ഒരു വിശ്രമിച്ചു. കറേ നേരംകൂടി വിശ്രമിച്ചു. 3 മണിക്കൂറിനേരം ഏഴുനീറു താത്ര തുടർന്നു. വാക്കുപിഞ്ഞാറോട്ടു പോയെല്ലാമിരിക്കുന്ന ശരിയായ മാർട്ടിന്റെ ഒരു വിധം ചെന്നുചേർന്നു. ഹാ! ഹാ! മാർട്ടിന്റെ പാഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. മൺ തൂട്ടുങ്ങൾ കേകാനാദം ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പന്നിത്തൂട്ടങ്ങൾ ദൂരത്തുനിന്നു "ഘരം ഘരം" ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിക്കുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഹാ! ഹാ! അതിസുഖം മായ ഭർത്താ! അതിസുഖമായ സന്ദർഭം ഒരു മനശ്ശു മലമയിലാ കാണുവാനിപ്പോ ഏഴുനീറു കാണുവാൻ സാധിക്കും? തന്റെ കാലത്തിൽ മാത്രം മകളിൽ നിവസിക്കുന്ന മലമയിലു മനങ്ങൾ ഒരു കൊല്ലത്തിനാവണ്ടുന്ന ഉപ്പു, വസ്ത്രം, മുതലായ സാമാനങ്ങളെ കൊണ്ടുവാനായി ദേശത്തിലേക്കിറങ്ങി വരുന്ന മാർട്ടിനാണത്രേ ഇതു. അല്ലാതെ ഈ മാർട്ടിന്റെയുടെ ആമാണ് സഞ്ചരിക്കുക? എന്തിനാണ് സഞ്ചരിക്കുക!

സന്ധ്യവരെ വഴിനന്നു സമാധാനം 14 നാഴികയോളം അന്നു യാത്രചെയ്തിരിക്കുന്ന ഇവിടെനിന്നു പർവ്വതങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതുകൊണ്ടു, പറ്റാറിനടുത്തുള്ള ആരംഭിക്കുന്ന സന്ധ്യയോടുകൂടി ഭണ്ട പർവ്വതങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ കിടക്കുന്ന ഒരു വരണ്ട ജലധാരയുടെ നടുവിൽ വസതി ചെയ്താനായി ഉറപ്പു. കാട്ടുതി പിടിച്ചെടുത്ത കാലമാമതി നാൽ വൃക്ഷങ്ങളിൽനിന്നു 4, 5 അടിയെങ്കിലും അകലെ ഒഴിഞ്ഞസ്ഥലത്തിലല്ലാതെ, രാത്രി കിടക്കുന്നതു ആപൽക്കരമായതുകൊണ്ടാണ് വൃക്ഷമുഖങ്ങളുമെല്ലാമുപേക്ഷിച്ചു ആ നിർദ്ധാരത്തിന്റെ നടുവു നിവാസസ്ഥാനമാക്കുവാനാഗിച്ചതു. കര ദൂരെ രായി ഒരു സ്ഥാനത്തിൽ ജലത്തിന്റെ ചെറുതായ ഒരു വൃത്തമായും കാണപ്പെട്ടു. എല്ലാവരും അവിടെ ചെന്നിരുന്ന അടിയിൽ കുളത്തുതൊഴുതി നിരത്തി മീതെ കുമ്പളംവിരിച്ചു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതായ ആസ്ഥാനത്തിൽ ചെന്നിരുന്ന അന്നും കര നേരം വിട്ടുനില്ക്കു. വിശ്രമാനന്തരം ഓൽസന്ധ്യാകാലീനമായ എന്റെ ദൈനംദിനികർമ്മങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ശരീരം ക്ഷയിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടും, സ്ഥാനം സൗഖ്യവും നിമിത്തം മനസ്സ് എത്രയോ പ്രസന്നമായും ഉന്മേഷഭരിതമായും വർത്തിച്ചിരുന്നു.

ഹാ! ഹാ! ഇതാ കിട്ടികൾപോലും കൂടുകൂട്ടിയായി കണ്ണശാലകളിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു, ഈ സന്ധ്യാകാലത്തിൽ സർവ്വപ്രവൃത്തികളിൽനിന്നും ഉപരമിച്ചു, പരമാത്മാവിനെക്കിന്ദനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ചരങ്ങളായ പക്ഷികൾമാത്രമല്ല മറ്റുദാമവും കാണപ്പെടുന്ന സമയങ്ങളായ

ഈ മരശ്ശുട്ടങ്ങളും പാറശ്ശുട്ടങ്ങളും ഇവിടെനിന്നുകൊണ്ടെന്താകുന്നു ചെയ്യുന്നത്? അതും ആ പരമാത്മാവിന്റെ മഹിമയെ എത്രയോ സ്തുഭമായി ഉദ്ഗാതം ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ സ്തു, മരാമരങ്ങളും സുപ്തേശത്തും സുപ്താഹത്തും പരമാത്മ മഹിമയെപ്പറ്റി മധുരഗാനം ചെയ്യുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുവെങ്കിലും, “സുപ്തപരമാത്മദൃഷ്ടി”യാകുന്ന കൂന്തകുണ്ഡങ്ങളിൽ കൂടിയല്ലാതെ ഈ ബാഹ്യ രൂപങ്ങളിൽകൂടെ നമുക്കു ആ മധുരഗാനത്തെ കേട്ടാനയിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. “എല്ലാറ്റിലും പരമാത്മാവു” “എല്ലാം പരമാത്മാവു” എന്നുള്ള ഈ ദൃഷ്ടി—ഈ ഭാവന—തന്നെയാണ് നാമെല്ലാവരും സദാശമായി സമ്പാദിക്കേണ്ടതു. ആനന്ദപൂർണ്ണമായ ഒരു പദവിയിലേക്കു നമ്മെ നയിക്കുന്ന ഈ ഭാവനയെ ഉണ്ടാക്കി ദ്രുമപ്രേത്തുവാന്തം, തപോഭാ ജഗത്തിനെ ആനന്ദമമാക്കുവാനും തന്നെയാണ് സുപ്തശാസ്ത്രങ്ങളും സുപ്തമതപ്രവർത്തനന്താനും ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. സന്യാസിമാകട്ടെ, ഗൃഹസ്ഥന്മാകട്ടെ, ബ്രാഹ്മണന്മാകട്ടെ, മണ്ഡലന്മാകട്ടെ, സ്ത്രീമാകട്ടെ, പുരുഷന്മാകട്ടെ, സുപ്തരും ഈ ബ്രഹ്മബുദ്ധിയെ സമ്പാദിക്കുവാനും, അങ്ങിനെ സുപ്തമരാമരങ്ങളിലും ആനന്ദസ്വരൂപനായ പരമാത്മാവിനെ സാക്ഷാൽകരിച്ചു, സുപ്താബദ്ധയിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ആനന്ദഗീതത്തിൽ മതംകൊണ്ടു വിഹരിക്കുവാനും അധികരിക്കുകയാകുന്നു.

ഹോ! ഹോ! പത്രികാധൗതമായി ഹിമാലയശോഭപൂർണ്ണമായി വിളങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന അന്നത്തെ രാത്രി വളരെ ആനന്ദദായിനിമായ ഒരു രാത്രിയായിരുന്നു. ബ

ഹൃദയസമാകിഷ്ണമായി രാഗാദിഭ്രാന്തമായി ഒരു
 "ഗാന്ധി" ഇങ്ങനെയുള്ള സ്ഥാനങ്ങളിൽ, ഇങ്ങനെയുള്ള
 സമയങ്ങളിൽ ശശവിഷാണം പോലെയൊരു നൂതനമായി
 തീരുന്നു. പ്രൗഢപ്രശാന്തമായ ആ രാത്രി അവസാനിച്ചു.
 5 മണിക്കു തന്നെ ഞങ്ങൾ താഴെ ആരംഭിച്ച ഇനി
 ഇവിടെനിന്നു 5, 6 നാഴിക ദൂരം ഒരു പച്ചതടത്തെ
 പുതിരിവെള്ളങ്ങളുടെ അയ്യങ്കൊണ്ടു വൃന്ദപ്രകാശം തീവ്ര
 മാകുന്നതിന്നു ചുവുതന്നെ, അതിനെ ഉല്പാദിപ്പിക്കുവാനുള്ള
 ശ്രമത്തിലാണ്, പ്രകാശത്തിന്നു ചുവു താഴെ ഇറങ്ങി.
 10 മണിയോടുകൂടി ആ പച്ചതടത്തെ അതികൂർച്ചിച്ചു.
 അപ്പുറത്തുള്ള ഒരു സമധാരയുടെ തീരത്തിൽ തണുത്തതായി
 ചെന്നുചെന്ന്. ഭക്ഷണം പാകമായി കഴിച്ചു, കറു
 സമയം അവിടെ വിശ്രമിച്ചു. വെളിൽ കത്തിക്കൊണ്ടിരി
 ക്കുന്നു. എല്ലാവരും എഴുന്നീറ്റു താഴെ ഇറങ്ങി വെളി
 ലാതൊന്നും കാണുവാൻില്ല. പച്ചമിഴു മധ്യധാരയെ ആതു
 വിച്ചു കല്ലുകളുടെ മീതെയായി ചെന്നാട്ടു നടന്നുകൊണ്ടിരി
 ക്കുന്നു. കരൾ ദൂരം ചെന്നു, മാർഗ്ഗത്തിനരികെയായി
 കൂററനായ ഒരു വൃന്ദം മരിച്ചുകിടക്കുന്നതായി കാണ
 പ്പെട്ടു. എങ്ങനെയെന്ന് ചുറ്റും ഭൂമിയെ പ്രാപിച്ചതെന്ന
 വനവാസികളായ എന്റെ സംഭവക്കാര്യങ്ങൾ നിശ്ചയി
 ക്കുവാൻസാധിച്ചില്ല. ഞവലാനായി അവിടെയിരുന്ന് സമയം
 ഭയകരണമായിരുന്ന ശരീരം ചൈതന്യമായിത്തീർന്നു
 തിന്നുപോകും, ഇതാ മണ്ണിന്റെ ഇഴയുടേയും ഉറപ്പും
 പൊതിഞ്ഞു ഇഴുപ്പിതമായ നിലയിൽ കിടക്കുന്നു! മനസ്സു
 ശരീരത്തിന്റെ അവസ്ഥയും ഇതല്ലാതെ വെറുതെയാണ്?

ശരീരത്തിൽ ആസക്തനായ പുരുഷനെ നിർദ്ദേശിച്ചു കൊണ്ടു, ആമാത്സ്യന്മാർ അനുശോധിക്കുന്നത് നോക്കുക!

“ശിംസ്രാകൃത്യാപാദേന ദർശനമന്യപരാം ഭൂതഃ
ദൃച്ഛാസാധാരണൈരഭാരം കസ്യാൽസഭേതാസിതത്രഭോഃ”

(നൈഷ്ഠമൃഗിനി)

ഒരു കാലത്തു സ്വപ്നമയിലും വിമോഹം സാരിക്കുവാനുതന്നെ അത്രയും ഗാഢമായ ഈ ശരീരത്തെ പണിപ്പെട്ടിടയും അവകാശപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. രത്നവിഗ്രഹംപോലെ ഈ ദേഹത്തെ ബന്ധുജനങ്ങൾ സ്നേഹിച്ചുപോയിയിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഏതാ! പ്രശാന്തത്തിൽ മണ്ണുണിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ഈ ദേഹത്തിന്റെ ശിരസ്സിൽ ഒരു ക്രാൻ നായ കാലുകൊണ്ടു ചവിട്ടിക്കയറി നാലുഭാഗവും നികുതുന്ന മറ്റു നായ്ക്കളെ നോക്കി “ഇതിന്നു പുണ്യമായി കാരി യാനാകുന്നു, ഇതിനെ ആരും തൊട്ടുപോകരുതു” എന്നുള്ള ഗൗരവഭാവത്തിൽ ഭയഭരമായി കരച്ചു ദർശിക്കുന്നു ഹേ മനുഷ്യ! ഇങ്ങനെയുള്ള ശരീരത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന വിശേഷമാണു കാണുന്നത്? എന്തു കാരണശാലാണു” നി ഈ ശരീരത്തിൽ ഇത്രയും ആസക്തനായിരിക്കുന്നത്?

അവിടെനിന്നു അധികം ദൂരത്തല്ലാതെ ഒരു നദീതീരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന “ബാവാ” എന്നൊരു ഗ്രാമത്തിൽ ഞങ്ങൾ അവിരേണ ചെന്നുവേണം. അന്നു ഏല്പാകൂടി സുമാറു 7 നാഴികയേ സഞ്ചരിക്കേണ്ടുമുള്ളു. നാലോ അഞ്ചോ ഏക സ്ഥലത്തുള്ള ചെടികളും വൃക്ഷങ്ങളുമൊക്കെ വെട്ടിവെളിവാക്കി അവിടെ പലതരം

കാടൻധാന്യങ്ങളും കൃഷി ചെയ്തുപരിചിച്ചുവരുന്ന അഞ്ചാം
 പടിക്കാരുള്ള ഒരു ഗ്രാമമാകുന്നു ഇത്. ഇങ്ങിനെപ്പോലുള്ള
 ചെറിയ ചെറിയ ഗ്രാമങ്ങൾ ഹിമാലയത്തിൽ അവിട
 വിടെയായി എല്ലാ ദിക്കിലുമുണ്ടു അന്ധാരതാ, ഹൃദോ
 ഗ്രാമങ്ങളും, ഖ്യാമരണർ, ക്ഷത്രിയർ എന്നുള്ള ഉയർന്ന
 വർത്തിക്കാരും, അവർ കൃഷി ചെയ്തുപരിചിക്കുവാൻ കഴി
 അധികം കൃഷിസ്ഥലവുമുള്ള വലിയ ഗ്രാമങ്ങളും ഇട
 കിടെ ഇല്ലെന്നിട്ടു. തോക്കു മുതലായ ആയുധങ്ങളുടെ
 സാധാരണതാഴ്ന്നു ഹിമാലയത്തിലെ ഹിംസകന്ധ്യക്ക
 ്ഷ്ട്രങ്ങളിൽനിന്നുണ്ടു ഇവയും ഒരു വിധം ഇവിടെ ഇരുന്നു
 ഭിവിതം നയിച്ചുവരുന്നു.

ഏകദേശ സ്വഭാവം സംഭവക്കാർക്കു അതുപോലെ ഏനി
 ക്കും സംഗതിവശാൽ ആ ഗ്രാമത്തിൽ 2 ദിവസം നിവ
 സിക്കുണ്ടിവരും. ഏറ്റുവരും കൂടി അവിടെ നിവാസി
 ച്ചാൽ അവിടെനിന്നു ഭക്ഷണസാധനം കിട്ടുവാൻ തരമി
 ല്ലാത്തതുകൊണ്ടും, ഉള്ള സാധനം അവിടെ തീർപ്പാ
 യാൽ ഏതേതെങ്കിലും സ്ഥലം ഏതെങ്കിലുംവാൻ വിഷമ
 യായതുകൊണ്ടും, ഞങ്ങൾ 4 പേരെ ഒഴിച്ചു മറ്റുള്ള
 സപ്തരും അവിടെനിന്നു അന്നതന്നെ യാത്രയാക്കി. മിസ്റ്റിപ്പു
 ചിന്നിരിക്കുന്ന ഒരു പർവ്വതമാല അവിടെ ധാരാളമുണ്ടു
 നിവാസത്തിനായി പലിപ്പു ആ കടലിൽ വളരെ പ്രശാ
 നിയോടെ തന്നെ ഞങ്ങൾ 2 ദിവസം കഴിച്ചു. ഞങ്ങ
 ുടെ വശം ആഹാരസാധനം യാതൊന്നുമില്ലാത്തതു
 കൊണ്ടു സപ്തവും ആ ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു കിടപ്പണമെന്നും
 കിട്ടുമെന്നും പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ വേണ്ടുന്ന ആ

ഹാമസായനം അവിടെനിന്നു കിട്ടുകയുണ്ടായില്ല. മരിച്ച ഗിരിയിൽ ഏതു ചന്ദ്രവും ദരിദ്രവുമായ ഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നാലും വേണ്ടതില്ല. ഗ്രാമക്കാർ ആട്ടുതെ ചിവസം അതിഥിയെ യഥാശയത്തിങ്കലേക്കു ചെല്ലിച്ചു സൽക്കരിക്കാതിരിക്കുമില്ല. എന്നാൽ പാശ്ചാത്യപരിഷ്കാരക്കാരോടു ഇഷ്ടിക്കിക്കിടന്ന വിധ പ്രദേശങ്ങളിൽ ഈ പുരാതന സമ്പ്രദായത്തിന്നു ക്ഷിണത്തു തട്ടിപ്പൊന്നും പറഞ്ഞുകൂടാ. ഇങ്ങിനെ ഒരു നേരം സൽക്കരിക്കുന്നതല്ലാതെ ആഹാര സായനങ്ങൾ നന്നായ കറവായതുകൊണ്ടും, ഉള്ളതു തീർത്തു പോയാൽ ദേശങ്ങളിലെന്നപോലെ വിവിധ മനുഷികാലു സിദ്ധിക്കുവാനു തരല്ലാത്തതുകൊണ്ടും, തങ്ങൾ ശേഖരിച്ചിരിക്കുന്ന ആഹാരപദാർത്ഥങ്ങൾ ചെറിയ ചെറിയ ഗ്രാമക്കാർ വെറുതെയാകട്ടെ, വിവരിക്കാകട്ടെ ആർക്കും കൊടുക്കുക പതിവില്ല. മാർഗ്ഗത്തിൽ പിടികകളൊന്നു മിശ്റാത്തതുകൊണ്ടു ദുർല്ലഭം ഇങ്ങിനെ യാത്രചെയ്യുന്നവർക്കു ഗ്രാമങ്ങളിൽനിന്നല്ലാതെ വേറെ കിട്ടുവാനും തരമില്ല.

ഞങ്ങൾ അവിടെ താമസിച്ചിരുന്ന 2 ദിവസങ്ങളിൽ കറുപ്പു ഗോതമ്പുമാവും മാറു അപ്പൽ ഛെരൾക്കു ആഹാരത്തിനായി തന്നിരുന്നവെങ്കിലും, മാർഗ്ഗത്തിലെ ഉപാധാശത്തിന്നു യാതൊരു ഭക്ഷണപദാർത്ഥവും അവിടെനിന്നു കിട്ടുവാൻ തരമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ യാതൊന്നും കയ്യിരിപ്പാതെ ചുണ്ണാട്ടു ചെല്ലുന്നതു ആപൽക്കരമായതുകൊണ്ടു, ഞങ്ങളുടെ സഹായിയായ രാജകുമാരൻ പണവും കൊടുത്തു വളരെ പ്രാബ്ലിച്ചതിന്നു ശേഷം ഒടുവിൽ ഭാഗ്യവശാൽ അവിടെനിന്നു കുറെ മാവു ലഭിക്ക

കയും, 2 ദിവസം കഴിഞ്ഞു 3-ാംദിവസം, അതായത് 11-ാം-നാ-മദ്ധ്യാനത്തിൽ ഞങ്ങൾ അവിടെനിന്ന യാത്രയാകുകയുണ്ടായു.

ഫിമാലയത്തിൽ നിവസിക്കുന്ന ജനങ്ങൾക്കു ദേശ നിവാസികളെ അപേക്ഷിച്ച്, ഭൂതങ്ങളിലും പിശാചുകളിലുമുള്ള ബ്രഹ്മ ഏതാനും അധികമാകുന്നു. മുകളിലുള്ള മുകളിലേക്കു വെല്ലുത്താനും ഭൂതങ്ങളുമുള്ള വിശ്വാസവും മുമ്പും അധികമധികമായി കാണപ്പെടുന്നു. ഒരു ദിവസം സന്ധ്യക്കു ഞങ്ങൾക്കു വെള്ളം കൊണ്ടുവന്ന തുരുവാന്മാരി ഒരു പാത്രവുമെടുത്തു ഒരുവൻ കുറെ ദുരമുള്ള ഒരു സ്വധാരക്കു സമീപം ചെല്ലുകയും, അവിടെ വെച്ചു ഭയവിരാഗ്രതിയായ ഒരു ഭൂതം അവനെ പിടിച്ചു വിട്ടങ്ങുവാൻ അണയുകയും, അവൻ പേടിച്ച് വിറച്ചു കൊണ്ടു, ഭയം നിമിത്തം പലേ ഗോത്രക്കാരും പറഞ്ഞു കൊണ്ടും ഞങ്ങളുടെ അരികെ വരികയും, ഞങ്ങൾ പലേ സാത്താനവാക്കുകളെക്കൊണ്ടു ക്രമേണ അവനെ സമാധാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തതായ കഥ ഫിമാലയത്തിലെ ഗ്രാമീണന്മാരുടെ പരമ്പരാസിദ്ധമായ മനോഹരിയെ മറ്റൊരു തിപ്പിക്കുവാൻ ഉപകരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഇവിടെ നിർദ്ദേശിക്കത്തക്കതുതന്നെ. കൂടാതായ ഇതേ ഭൂതം ഇതേ സ്ഥലത്തുവെച്ചു ഇതേ സമയത്തിൽ പലരേയും ശരീരത്തോടു കൂടി ഭക്തിപ്പിരിക്കുന്നതായും ആ ഗ്രാമവാസികൾ പറയുകയുണ്ടായി.

ഇപ്പാൾ ഏന്റെ സംഭവത്തിൽ ഏതെന്നു ഒഴിച്ചു 3 പേർ മാത്രമാണുള്ളതു. മാത്രം ഞങ്ങൾക്കു കർമ്മദികയി

ല്ല. മാക്സോ പോരവിചിന്തയിന്റെ നടുവിലൂടെയുള്ള ഏകാന്തമാക്സമാണതാനും. അവിടെനിന്ന ഒരു കൂവിക്കാരനെ അന്വേഷിച്ചപ്പോഴായിപ്പോ കിട്ടുവാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായില്ല. എങ്കിലും ഈശ്വരൻതന്നെ ഗതിയെന്നറച്ചു. ഗാഢകാരോട് മാക്സത്തെപ്പറ്റിയെല്ലാമന്വേഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കിപ്പോ, ഞങ്ങൾ ആ ഗാഢത്തിൽനിന്നു യാത്ര തുടർന്നു. ഇവിടെനിന്നു ഗംഭീരമായ ഒരു പർവ്വതത്തിന്റെ ആരോഹണം ആരംഭിക്കുന്നു. ഉരുപ്പുമാണമായ ഭൂതലത്തിൽ അടുത്തുള്ള നദിയെ ഒരുവിധം ഈർപ്പിക്കുന്ന മലകയറുവാൻ തുടങ്ങി. ഉണക്കിവിട്ട ചപ്പിലകൾ നിറഞ്ഞു മാക്സത്തെ കാണുവാൻ തന്നെ തരമില്ല. കല്ലിലാകട്ടെ ലംകൂടെ നടന്നും, വരണ്ടുകിടക്കുന്ന നിർദ്ധരങ്ങളെ അതിക്രമിച്ചും ഒരു ശാഖാപട്ടണത്തിന്റെ അഞ്ചു മലിയിൽ പ്രാവശ്യം. ഹാ! ഹാ! ഈശ്വരന്റെ വളരെ ദയയരമായ ഒരു ഡിപ്പയാണ് അവിടെ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. അഗ്നിദേവൻ തന്റെ ഉഗ്രമായ വിശ്വരൂപത്തെ ധാരണം ചെയ്തിരിക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. 'ചാലാ' എന്നുള്ള ശബ്ദത്തോടു കൂടി കാട്ടുതീ അത്യുജ്വലമായി കത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു അതിന്റെ 'മദ്ധ്യത്തിൽ'കൂടെയാണ് പോകേണ്ടതു. നിർഭീകനായ ഗിരിമിഷ്ട മുമ്പിൽ പോയ്ക്കുഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. മനസ്സിനെ സാവധാനപ്പെടുത്തി കുറെ ദൂരമായി ഏകന്റെ പിന്നാലെ വരുന്ന മറ്റു രണ്ടു പേരോട് ഈ വിഷമാവസ്ഥയിൽ എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതു എന്നു ഞാൻ വിളിച്ചു ചോദിച്ചു. "സപാമി! തീ കരദാമേ ഉണ്ടായിരിക്കയുള്ള മുന്നോട്ട്

തന്നെ നാമകേ? എന്നാണ് അവർ മറുപടി പറഞ്ഞത്. ഹിന്ദിയിലും അഗ്നി പിരിച്ചെടുക്കുവാൻ തുടങ്ങിയതുകൊണ്ട് ഹിന്ദിയിലുള്ള പോവുകയെന്നുള്ളതും നന്നല്ല. പിന്നെ ഗിരികളുടെ മേൽ ചാർന്നിരിക്കുന്നു. ആതായാലും അഗ്നി യുടെ നാവിൽക്കൂടെ മുന്നോട്ടു പോകുകതന്നെ ഗതി തെന്താവൂ മുന്നോട്ടു നടന്നുവരിക. വസ്ത്രത്തെ മോശ്യാട്ട കയ്യിൽ കണ്ടുപിടിച്ചു മണക്കിയിരുന്ന പട്ടം മുകളും ഞായർ മിട്ടു വെട്ടിപ്പെട്ടതന്നെ അഗ്നിയുടെ നാവിൽക്കൂടെ നന്നായിരുന്നു. അഗ്നിയിൽ കയ്യാടുകതിരിട്ടതുകൊണ്ട് കരകൾക്കും തുണിത്തന്നെ നാന്നത്തിൽ അഗ്നിമധ്യത്തിൽനിന്നു തെങ്ങുകൾ വിടുകതോന്നി. എങ്കിലും അത് നാലുദശയും മുകളിൽക്കൂടെ വൃക്കയുതാദികളും കത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. മുട്ടുകൊണ്ടു ശരീരം എല്ലാം എരിയുന്നതായി തോന്നി. നാലുദശയും മാവുവാനിടം, മുകളിൽ മേയിമാസത്തിലെ മോശ്യാനന്ദസ്ത്രം നശിക്കുന്ന ചങ്ങാതി മധ്യത്തിൽ വരുന്നതെന്ന അജ്ഞാത ശരീരം എരിയുന്നതിൽ എന്തൊരു പ്രതീകാർത്ഥമുണ്ട്? വിശ്വാസമോ ഒരു വശത്തു നിർദ്ധാരത്തിന്റെ മറികെ അഗ്നി പിരിച്ചെടുത്ത ഒരു വൃക്കയുടെ നാലുദശായി തെങ്ങുകളെപ്പോലും വളരെ തളന്നതുകൊണ്ട് ചെന്നിരിപ്പായി. പെട്ടാലും മേൽ ഓരോ കഠിനമായി ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു. മണക്കുറവുണ്ടു കാട്ടി പിരിച്ചെടുക്കുന്ന ആ കാട്ടിൽ ചെങ്കള എരിയുകയാണ് കിട്ടുവാൻ പോകുന്നതല്ല? എങ്കിലും മേയിലെ ചങ്ങാതികളെല്ലാം നല്ല ചെലവായുള്ള ഗിരികൾ ആ വരണ്ട തോട്ടിൽത്തന്നെ വല്ല ആഴമുള്ള കുണ്ടിലും ജലത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചതുകൊണ്ട്

തിരഞ്ഞു തിരഞ്ഞു മേല്പോട്ടു പോകയും ഒരു കണ്ടിൽ ചുറ്റുമുള്ളതെങ്കിലും ജലം ലഭ്യമാകയും ചെയ്തു. എല്ലാവരും താമസിച്ചു ഉറപ്പിച്ചപ്പോൾ ഇനി കയററത്തിൽ വളരെക്കൂറും ജവംകിട്ടുകയെന്നതസാദ്ധ്യമാണ്. പുട്ടുകൊണ്ടു അവിടെ ഇരിക്കുവാൻ പെരുതിയില്ല അവിടെനിന്നൊഴുത്തേറു പിന്നോക്കം മല കയറിത്തുടങ്ങി മല കയറുന്നതാറും കാട്ടുതീയിൽനിന്നു ഞങ്ങൾ അകന്നുവരുന്നുവെങ്കിലും, വാവിനിമിത്തം പർവ്വതം മുഴുവനും ചുറ്റുപഴുത്തിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ആവിഷം വലം മണ്ണുവരാതിന്നെന്നു ഇയന്നിരുന്നു. ഒരരഹം! ഏതാമാറും അന്നത്തെ ഹിമസം ഞങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചപ്പോഴത്താളും ശാലിരകുമാര വളരെ ദുഃഖമാനവിഷം അഭിവാണ ഒരു ദർശിതമായിരുന്നു. എന്റെ സഹചാരികളായ മാര ഹൃദയം ചിമാലയത്തിലെ തീപ്പുറമായ ഈ വക മണ്ണുശിതാദികാളാടെതിരിവുവാൻതക്ക ശക്തിമത്തായ ശരീരം പാലോരയാതെന്നു സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള ഭാഗ്യവാന്മാരായും. ആ ഹിമയത്തിൽ ദേശിയായ, വിശിഷ്ട ഭക്തി ബാദേശിയായ ഞാൻതന്നെ ദേശകാരൻ എന്നു സമതരിക്കാതെ കഴികയില്ല. എട്ട് നാഴികയോളം മേൽപ്പോട്ടു കയറി സന്ധ്യയോടുകൂടി പർവ്വതത്തിന്റെ ഉച്ച ശിഖരത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. വളരെ കനീണിച്ചുപോയെങ്കിലും, മലമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു അവിടെ താമസിച്ചാൻ സാധിക്കാതെ പിഴന്നും മുന്നോട്ടു നടക്കേണ്ടിവന്നു. ഇനി ഇവിടെനിന്നു ഇറക്കം ആരംഭിക്കുന്നു. കരെ ഇങ്ങിനെ ഇറങ്ങിപ്പോയതിൽ, ഒരു വെറിയ കുന്നിന്റെ അഗ്രശ്ചമായ അങ്ങേ മലമിതിനിന്നു നായ കടക്കുന്നതായ ശബ്ദംകേട്ടു. തദ്വ

ഓ അപ്പാത്ത മനുഷ്യർ നിവസിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാമെന്നു
 ഞങ്ങൾ അറിയാനില്ല. ഏതായാലും അവിടെ മാർക്സി
 ന്നാരികെതന്നെ ചെട്ടു ജലത്തിന്റെ ഉറവുകാണുകയും
 അവിടെ രാത്രി നിവസിക്കുവാനാക്കുകയും ചെയ്യും.

2 പേർ വിറകുണ്ടാക്കുന്നതിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഒ
 രാൾ മുകളിൽ വല്ല കുടിക്കാനും നിവസിക്കുന്നുണ്ടോ എ
 ന്നും, ഉണ്ടെങ്കിൽ വല്ല ആനാരസാധനങ്ങളും കിട്ടുവാൻ
 താമുണ്ടോ എന്നും അന്വേഷിക്കുവാൻ അങ്ങോട്ടു ചെല്ലു
 കയും ചെയ്യും. ധാരാളമായി വിറകുണ്ടാക്കി രാത്രി മുഴുവ
 നും വാനിയെ വളർത്തി അതിന്നു സമീപം കിടക്കുകയാ
 ണ് ഇങ്ങിനെയുള്ള ഫലാരവനങ്ങളിൽ രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടു
 ന്നവർ ചെയ്യാറുള്ളതു. വ്യാഗ്രാദികളായ ഭൂമുഗങ്ങൾ
 അടുത്തു വരാതിരിപ്പാനാണത്രെ ഇങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതു.
 അഗ്നിയെ വളർത്തി ഗോതമ്പുമാവുകൊണ്ടു റോട്ടിയുണ്ടാ
 ക്കി മുകളിൽ 2, 3 കുടികളുള്ളതിൽ ഒരു കുടിയിൽനിന്നു
 കിട്ടിയ കറുത്തകുറും കൂട്ടി എല്ലാവരും റോട്ടിയെ അന്നാ
 രിച്ചു വിശപ്പടക്കി പ്രവൃത്തിയായ പൂർവ്വപ്രയത്നമുണ്ടാകുന്ന ഗുര
 തികളോടും, “ചടചട” എന്നു വൃക്ഷാദികൾ പൊട്ടി
 ഞെറിക്കുന്ന ഗാളീമശബ്ദങ്ങളുണ്ടാകുന്ന കരുനവെറികളോ
 ളും, നിരനിരയായി കത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന തൂണലതാദി
 കളുണ്ടെന്ന അനേകമനസ്സും നിരവധിക്കുളളോടുംകൂടി കാ
 ലാഗി സ്വരൂപനായ പരമേശ്വരന്റെ ഫലാഷ്ടാനുഭൂതി
 താ! അധികം ദൂരത്തല്ലാതെ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഒ
 മിക്കപ്പോഴാവുന്നതും, ഒരിക്കലുണ്ടാവുന്നതുമായ ഈ പ
 രമിപ്പുന്ന ശരീരത്തെപ്പറ്റി നാം ഭാവിക്കുമ്പോൾ, വ്യാഗ്ര

വും കർഷിയും ദാഹവന്നിയുമാക്കെ നമുക്കു ഭയമേതും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ മനസ്സു ശമിക്കുവാനായിത്തന്നെ യാത്ര കഴിഞ്ഞു. മേൽപ്പറഞ്ഞ കൈലാസ പരമേശ്വരന്റെ മീലാവിലാസത്തെ സർവ്വതരം കണ്ടുകണ്ടു നമുക്കു മനസ്സു ആനന്ദസമൃദ്ധത്തിൽ നിമഗ്നനായിത്തന്നെ ഭാവനാഭേദം നിമിത്തം ദൈവഭാവം തന്നെ വിവക്ഷിക്കുന്ന ഭയമേതുമായും വിവക്ഷിക്കുന്ന ഭയമേതുമായും ഭവിച്ചു.

സമയം 11 മണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എല്ലാവരും കിടന്നുറങ്ങുന്നു. ഞാനും ഏന്റെ ആസനത്തിൽ കിടന്നുറങ്ങുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവിടെ അധികം ഉറങ്ങുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. മറ്റൊരു മിഥ്യയായും തന്റെ പൂർണ്ണ ഗൗരവത്തോടു കൂടി പ്രശാന്തഗുണമായ ഒരു നിലയിൽ വിശ്രമിക്കുന്ന സമയം “സീതാരാം” എന്നുള്ള ഒരു ശബ്ദം ഉച്ചത്തിൽ അതാ കേൾക്കുന്നു: മണിനാദം പോലെ മിഥ്യയായിത്തന്നെ ഗാഢമായ ഒരു പ്രശാന്തിയെ ഭയം ചെയ്തുകൊണ്ടു പൊങ്ങുപോയ ആ ശബ്ദം കേട്ട ഉടനെ ഞാനും ആ ശബ്ദം പൊങ്ങുപോയി ഭയമെന്തെ പ്രതികരിച്ചുകൊണ്ടു ഏന്റെ ആസനത്തിൽ എഴുന്നീറ്റിരുന്നു. അവിടെയിൽ പിടിച്ചുപറിക്കാൻ ധാരാളം സഞ്ചരിക്കുന്നുണ്ടെന്നും, അവർ വല്ല സാമാനങ്ങളും ഉണ്ടെങ്കിൽ അവയെ അപഹരിക്കയും, ജനങ്ങളെ നിഗ്രഹിക്കുവാനും ചെയ്യാറുണ്ടെന്നും, ഞങ്ങൾ നേപാൾഗുഹയിൽനിന്നുതന്നെ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. സർവ്വം ഈശ്വരന്റെ ഇച്ഛപോലെ ഭവിച്ചു. പരമാർത്ഥത്തിൽ യാത്ര:നിന്നും ഭയപ്പെടുവാ

നോ ബലപ്പെപ്പാഹോ ഇല്ല. കൗടംബപോള ഒരു വനി
 20 കളിൽ പിടിച്ചു ഉത്തപപുണ്യശാലിമാര ഒരു
 കൈയ്യുപസാധു അന്നിയുടെ സമീപത്തിൽ വന്നിരുന്നു.
 സാധുവായ ഏതെങ്കിലും അദ്വൈതവും, മഹാതമാനത
 നേതൃത്വം യഥാർത്ഥം വലനകൈയ്യു വന്നിരുന്നു
 കളിപ്പാലം പരസ്യം മോളിച്ചിരുന്നു അദ്വൈതം വിജാപ്യ
 തൽക്കരണ ജനിച്ചുവെന്ന് ഒരു ബ്രഹ്മണനും, ഇപ്പോൾ
 പ്രതികരിച്ച 2 ദിവസത്തെ വഴികളിലായി ഒരു സ്ഥാ
 നത്തു സ്ഥിരമായി വിവരിച്ചുവന്ന ഒരു സാധുവുമാകാം.
 അദ്വൈതത്തിൽ നിശ്ചയം വിജാപ്യവരത്തിൽ കൂടി
 സഞ്ചരിക്കുന്ന അദ്വൈതത്തിന്റെ ധർമ്മമായ പ്രകൃതിയെ
 പറ്റി എന്തിനും വലിയ വിശ്വസമാണെന്നായിരുന്നു. മോ!
 20: ഈ ലോകത്തിൽ ഇന്നുണ്ടെപ്പോഴെങ്കിലും നാമുപരി
 ക്ഷണപക്ഷം, എത്രയോ താണതെന്തെ നിവിക്കപ്പെടുന്ന
 പദാർത്ഥങ്ങളിൽപോലും, എത്രയോ വശപ്പെടുന്ന ഇന്ന
 നുണ്ടെങ്കിൽ കാര്യം വാൽ സാധു കുന്നതാണ്. പട്ടുതവാ
 സികളിൽ ചിലർ കാണപ്പെടുന്ന ശരീരബലവും, ഒരു
 മെന്റലിറ്റിയെന്തെന്നാവിയാൽ അവരുടെ സിംഹപ്രകൃതി
 യും വലിയ യോഗികളും പാരാനികളുംകൂടി കൊതിക്ക
 തക്ക വിശിഷ്ടഗുണങ്ങളാകുന്നു. അദ്വൈതം മറ്റൊരു കൈ
 സ്വതന്ത്രമായി ഏതെന്നും ഇങ്ങനെ ഉപദേശിച്ചുവെ
 യ്തി!—“സ്വാമി! നിങ്ങളുടെ വലിയ സന്ദർശമാണ്
 വെണ്മനപോകുന്നത്. ഇത്രയും സമർത്ഥമായ ശരീരകൈ
 ന്ദ നിങ്ങളുടെ പാദചാരണ കൃഷിക്കെന്താണ് തിരുത്തിൽ
 കൃത്തിച്ചെന്നത്? ദൈവപ്രദമായ ഒരു സമഗ്രതയെ ഉ

പേക്കിക്കുക! എന്റെ കഴിഞ്ഞിൽ വന്ന ചാതുർമാസ്യം കഴിയുന്നതുവരെ താമസിക്കുക." "ദേവൻ! സമുദ്രത്തിന്നു ഉപരികിടത്തക്ക ബലമേ ഉള്ളൂ. എന്നാൽ പുണ്യാത്മാവായ ഹിമാലയത്തിൽ അവിടവിടെ നിവസിച്ചു പരമാത്മജ്ഞാനം കൈപ്പറ്റാം. ഈശ്വരൻ അനുഗ്രഹിക്കുന്ന പക്ഷം, പ്രമേണ മാനസസമുദ്രത്തിന്റെ തടത്തിൽ എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്യും. അതുകൊണ്ടു ആ സമുദ്രത്തെ ഉപേക്ഷിക്കാതെ മേല്പോട്ടുതന്നെ പോകാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. എല്ലാം ഈശ്വരവൃദ്ധനല്ലാതെ വേറൊന്നും പാവാനില്ല" എന്ന ഞാൻ മറുപടി പറയുകയുണ്ടായു.

നേരം പുലർന്നു ഞങ്ങൾ ഏഴുനീരൂരി ദിനോദ്ധയാശംഭനായ്ക്കു വനം! വനം! വനം! നിബിഡവും ഭയോദ്ധമായ വനം! പാപവിമുഖ വൃക്ഷങ്ങളും ഖേദകളും പതകളും തേരണിഞ്ഞപ്പോലെ തളിർന്നു പുത്തുനീർക്കുന്ന മനോഹരവനം, ദേശങ്ങളിലെ മദ്യനങ്ങളിൽ മദ്യനയോലാളനമെല്ലാം വളർത്തിയൊരു ഉണക്കത്തവിധം വെട്ടത്തയും മുട്ടത്തയുമായ പനിനിർ മുതലായ ഏതെല്ലാമോ പക്ഷുക്കൾ അത്രയും തിങ്ങി മനോഹരമായി വികസിച്ചു നില്ക്കുന്ന ദിവ്യ വിവിതം! വനരാസ്യത്തെ ആഗ്രാണിക്കുപോലും ചെയ്യാത്ത ഈ ഞാൻ ഹിമാലയത്തിലെ വൃക്ഷപതാദികളെ മുട്ടിക്കിട്ടെ വർണ്ണിക്കാണ്ടു! അപര്യയുടെ പേരും ഗുണങ്ങളുമെന്നും എനിക്കറികയില്ലെങ്കിലും, ഒന്നായി അവയുടെ സന്ദർഭത്തെ ഉപയോഗിക്കുകൊണ്ടു ഞാൻ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഒരു ഭവനമുള്ള ഒരു തീരത്തു കൂടെ ഞങ്ങൾ സഞ്ചരിക്കുന്ന തിങ്ങിയ പുൽകൂട്ടങ്ങൾ

[illegible]

പാഴായി കളഞ്ഞുവെക്കുന്നു. അങ്ങിനെത്തന്നെ സുലഭനും കൊണ്ടു, പണ്ടൊ പൂകൃത്യാ ഉള്ള അവയുടെ സാധു ദൈവിയകാണ്ടും, അങ്ങനെയൊ മാറ്റത്തിൽ അതോ ഗോപ്യ കാര്യം അങ്ങനെയൊ വിചിത്രമായൊ ധാരാളം മോശ മുതലായതു തന്നെ അന്നുതന്നെയായിരുന്നു. അവയുടെ റൊട്ടിയുണ്ടാക്കി റൊട്ടിയുടെ തലയും ഭരിച്ചു വശപ്പെടുത്തി. ശാകാഹികളുടെ കഥ പൂർണ്ണമായിരുന്നു. ഇവിടെയുണ്ടായിരുന്ന സന്യാസികളും ധാന്യങ്ങളും കിട്ടുവാൻപോകുന്നു. കരോര സൂര്യകിരണങ്ങളിൽ കൂടെ വൈകുന്നേരം വരെ വഴി നടക്കേണ്ടതുകൊണ്ടു ഒരു കണ്ടകളപ്പോലെ അങ്ങനെയൊ മോശ ധാരാളം കടിച്ചു വെൺ നിറച്ചു. വിശ്രമിക്കുവാൻ സമയമില്ല. മാത്രമെന്തില്ലെന്നു എഴുതിയ പടിയോടും നടത്തണം. മോ! മോ! വനസമുദ്രമാണ് ഇതാ അങ്ങനെയൊ പൂരോദാഗത്തിൽ കാണുന്നതു. സമുദ്രപോലെ അനന്തമായിത്തന്നെ കിടക്കുന്ന വനമെന്ന തീർ. വെയിൽകൊണ്ടു തളയുവാൻ ഇടക്കിടെ ഇത്തരം വിശ്രമമില്ലം, പഴയതില്ലെന്നു ഗോപിപഥവും, (മഞ്ഞ നിറത്തിലുള്ള ഒരു തരം ചെറിയ ഫലം) ചെറുതുമ്പലവും (ഇത്തരമെഴുകിയിട്ടുള്ള കറുത്തനിറത്തിലുള്ള ഫലം) തിന്നു ഓരോന്നെ ശുദ്ധിച്ചും, ഇത്തരം തിന്നാമോടി കുന്നു മാൽകൂട്ടങ്ങൾ കൂടുതലായിത്തന്നെ അങ്ങനെയൊ കാണുവാൻ, ലകിതലകിതലയായി കതിച്ചുപോയുന്ന ആ കാഴ്ചയെ കണ്ടു വിചാരിച്ചും, വഴിയിൽ വട്ടത്തിലുള്ള വൃന്ദാവതിയെൻ കാലടിമുഖത്തെ നോക്കി വിസ്മയിച്ചു അങ്ങനെയൊ മെല്ലെമെല്ലെ വഴി നടക്കുന്നു.

“യാതൊന്നും കണ്ടതല്ല നാരായണപ്രതിമ,
യാതൊന്നുംകേട്ടതല്ല നാരായണപ്രതികരം,

യാതൊന്നുചെയ്തതു നാരായണാർച്ചകൾ
യാതൊന്നുതോക്കുമരി നാരായണാർച്ചനമഃ"

സൂര്യം നാരായണമരം! സൂര്യം ബ്രഹ്മമരം!

സമയം സന്ധ്യമായിത്തുടങ്ങി. എന്നാൽ രാത്രി വിനോദിപ്പാനായി "കൈകേവിഗംഗ" എന്ന ഒരു നദീമുഖം തിരഞ്ഞിൽ "പൊട്ട" എന്ന വൃക്ഷത്തുള്ള ഒരു ഗോപ്യത്തിൽ എത്തിച്ചേരേണ്ടതുണ്ടു. ഇനിയും അവിടേക്കു എത്ര ദൂരമുണ്ടെന്നു അന്വേഷിക്കാൻ നഗ്നനായിത്തീർന്നു. ഏതാ യാത്രം അന്വേഷിക്കാൻ നഗ്നനായിത്തീർന്നു. അതിന്റെ ഫലമായി കയ്യിൽ കൈ മാറ്റേണ്ട കൈയ്യിന്മേൽ പിന്നിലാകയും, ഓരോ ഗിരിദർഭവും കൈ അധികം മുണിയാകയും ചെയ്തു. കാലം കൈ വൈഷമ്യത്തിലും പരിഭവത്തിലുമായി സംഘം പിരിഞ്ഞു. മുന്നിൽ പോന്നവർ വലിയ മുഖനായിത്തീർന്നു എന്നു തോന്നി. എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്നറിയാതെ അവിടെ നില്പായി. മനോഹര ചെന്നാൽ ഏതെന്നുണ്ടെന്നു ഓർമ്മ എത്തിച്ചു. അത്യാഹ്ലാസം സന്ദർശനം അവിടേക്കുണ്ടെന്നു ഇവനാൽ പിന്നിൽ വരുന്നവർ അന്വേഷിക്കാൻ എത്തിച്ചു. അവൻ സാധിക്കാതെ എന്നൊരു സന്ദർശനം എത്തിച്ചു. അവൻ സാധിക്കാതെ പക്ഷം, തിരുന്നെക്കുവാൻ തീച്ചെട്ടിപ്പോലും കയ്യിലില്ലാതെ അന്ധകാരത്തിൽ ഒരു വനത്തിൽ കഴിഞ്ഞു. കയ്യിൽ അപഹൃതമല്ലാതെ എന്നു വേറൊരു സന്ദർശനം. ഇങ്ങനെയുള്ള സന്ദർശനങ്ങളാൽ എന്തൊരു മനസ്സു കൈ കലുഷിതമായിത്തീർന്നു. സന്ദർശനമുണ്ടാകുന്ന സന്ദർശങ്ങളിൽ അന്വേഷണമെന്നു പ്രമാണം.

“നമി കല്യാണകൃതകല്പിപ്പട്ടത്തിം താതഗർഭ്വതി”
 എന്തപദേശിച്ചിരിക്കുന്നു ഈശ്വരനെ ഞാൻ ഗാഢമായി
 വിചിന്തനംചെയ്തു “ഇനിയും മുന്നോട്ടു പോകരുതെന്ന!
 ഇവിടെ താമസിക്കുന്നതു നന്നല്ല അവരും വന്ദവേദമെ
 ന്നു എന്തിന്നു തോന്നുന്നു.” എന്ന് പറഞ്ഞുകൊണ്ടു ഞാൻ
 മുന്നോട്ടുതന്നെ നടന്നതുടങ്ങി. ഒരു നാഴിക ചെല്ലാമ്പാഴ
 ക്കു തന്നെ, ഞങ്ങൾക്കു ഗോഷ്ഠത്തിൽ എത്തിച്ചേരവാനു
 സാധിച്ചു. എങ്കിലും ക്ഷത്രിയന്മാരുടെ വരവു കാണാതെ,
 ഏന്റെ മനസ്സു പിടനായും കരോദനരും അസമാധാനഭാവ
 ത്തിൽതന്നെ വന്നിട്ടുണ്ടു്. ഈശ്വരൻ ഭീരുമാവുവാ
 കുന്നു. ദുഷ്ടവാസവനാകുന്നു. മംഗലസ്വപ്നപനാകുന്നു.
 കല്യാണകാരികൾക്കു ഒരിക്കലും അമംഗലത്തെ ദാനം
 ചെയ്യുന്നതല്ല. 2 നാഴികക്കുള്ളിൽ അവരും എത്തി
 ചേർന്നു.

ഇങ്ങിനെ 12 നാഴികയോളം നന്നു യാത്രചെയ്തു.
 50. 60, എരുമകളെ കെട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു ഗോഷ്ഠത്തി
 ന്റെ സമീപത്തായി മൈതാനത്തിൽ ഒരു വൃക്ഷമുരുത്തി
 ന്നു രാത്രി നിവസിച്ചാനായി ഞങ്ങൾ അസനങ്ങളെ വി
 ടിച്ചു. കാശ്യായനസ്രധാരികളായ ഞങ്ങൾ രണ്ടു പേർ
 അവിടെ ചെന്നിരുന്ന ഉടനെതന്നെ, ഒരു ഗോഷ്ഠാധിപ
 ന്റെ സ്ത്രീ അവിടെ നടപ്പുള്ള ഒരുതരം മരപ്പാത്രത്തിൽ
 പാലം, വേറൊരു മരപ്പാത്രത്തിൽ കട്ടിയായ മോരും
 കൊണ്ടുവന്നു അതോപ്പുവും ഞങ്ങളുടെ അരികുകു വെച്ചുക
 ടിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അവിടെ അവരുടെ കയ്യിൽ ഉള്ള പദാ
 ത്ഥത്തെ ദിഷ്ടകന്മാരെ കണ്ടു ഉടനെ അവർക്കു ദിക്കുകൊ

ഭയപ്പെടുന്നതും. ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്ന കുറെ മാവുകൊണ്ടു റൊട്ടിയുണ്ടാക്കി, ഗോരസവും മേയ്ക്കി പ്രാണദേവന്റെ മാത്രീഭാവനം ഭയവിധം നിർദ്ദഹിച്ചു.

പിന്നോക്ക പ്രദേശത്തിൽ യാത്രയുടനും-ഇനി രണ്ടു ദിവസത്തെ വഴി ചെന്നാലല്ലാതെ മാർഗ്ഗത്തിൽ ഗോരമാകട്ടെ, ഗ്രാമമാകട്ടെ, കണ്ടുടുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. അങ്ങിളയെ വശം ഖത്യാനാശസാധനം യാത്രയെന്നുവിലാസം എന്നാൽ കുറെ ദൂരമെന്നാൽ ദൈവവിട്ടിടയുടെ അടുത്തീരത്തിൽ ഒരു ഗ്രാമമുണ്ടെന്നും, അവിടെ ചെന്നാൽ പക്ഷേ കുറെ വല്ലഭം കിട്ടുവാൻ ഉണ്ടെന്നും, ഗ്രാമമില്ലെന്നതുകൊണ്ടു 8 മണിക്കു മുമ്പുതന്നെ ആ ഗ്രാമത്തിന്റെ നേരെ ഇങ്ങു തിരത്തിൽ ചെന്നുചോദ്യം ക്ഷത്രിയന്മാർ ഭയവിധം തോണിയിൽ അമരമൊന്നു പണവും കൊടുത്തു 10 മണിവരെ യാചിച്ചു യാചിച്ചു. ഈശ്വരൻ പരമാൽ സഹവപ്രയത്നമാമായി, അതായത് കുറെ മാവുകൊണ്ടു തിരിച്ചുവന്നു. കുറെ റൊട്ടിയുണ്ടാക്കി ഗോരസത്തിൽനിന്നു വസ്ത്രത്തിൽ വാങ്ങിക്കെട്ടിയിരുന്ന ധൈര്യം കൂട്ടി ദോഷനംചെയ്തു. പിന്നെയും യാത്ര ആരംഭിച്ചു. വനം! വനം! ഏകിലും ദൈവവിശ്വാസമുണ്ടെങ്കിൽ തിരഞ്ഞുളിയാകുന്നു ഇനി അങ്ങിളയെ മാർഗ്ഗം പോകുന്നതു. ദൈവവിപ്രസാദപ്പെട്ട സമയവിന്റെ പോഷകനമിയായ കണ്ണാലിയിൽ ചെന്നുചേരുന്ന ഒരു ഉപനമിയകുന്നു. കരോരതപത്തിൽ ദൈവവിഷയം ശിതമമായ ജലം കുടിച്ചു കുടിച്ചു, 10 നാഴികയോളം യാത്രചെയ്തു, “ഓ” എന്ന പേരുള്ള ഒരു പ്രദേശത്തു നദിതീരത്തായി സന്ധ്യകാ

ചെന്നുപോയി. ശാലീരമായ തിരഞ്ഞെടുത്ത വനത്തന്നെ. ഈ ശാലീരത്തന്നെ ആലംബനം.

പിറ്റേദിവസം, അതായത് മേയ് 14-ാം-നും ഗ്രാമ സമീപം എത്തിച്ചേർന്നുവെന്ന് വേണ്ടി 15 നാഴികയോളം യാത്രചെയ്തു. ഉച്ചക്കു ശേഷം കണ്ടിപിള്ളിയിൽത്തന്നെ. ഏറ്റവും കൂടുതൽ അധികമുണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും, കൂടുതൽ കൂടുതൽ നിമിത്തം അന്നത്തെ മാർഗ്ഗം കൂടെ അധികം കണ്ടുവെക്കുകയും ചെയ്തു. വെറും മാർഗ്ഗം മാത്രം. ശാലീരകമായ തപസ്വയാണല്ലോ തീർത്തതത്രെ. ദേവസഹനവും ശാലീരശോധനവുമില്ലാതെ തപസ്വ വേറെന്താണ്? എന്തായാൽ ഏതു ദൈവത്തിലും ഏതു ദൈവത്തിലും ഏതോ വിചിത്രമായ കാരണവും അനുസ്മരണമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുണ്ട്. വൈകുന്നേരം "അത്ര" എന്ന ഒരു ഗ്രാമത്തിന്റെ സമീപം തീർത്ഥാടകത്തിൽ അശ്വമേധയെത്തിച്ച് വസതിയാക്കിയിട്ടു. സ്വപ്നം ദൃഢമായി. ആ ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു കൂടെ അതിലായിരുന്നതുകൊണ്ട്, അന്നു രാത്രി ഭാഗ്യംകൊണ്ടാണ് വൈശ്വാനരശാലീരകമായതെന്നു കേൾക്കുന്നു. 9 മണിക്കു ശേഷം അന്നു പാകംചെയ്ത കഴിച്ച അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. ആ ഗ്രാമം കൂടെ വലിയതായതുകൊണ്ട്, അവിടെനിന്നു 2 കൂലിക്കാരെയും ലഭിക്കുകയുണ്ടായി. ഇപ്പോൾ രാജകുമാരൻ രാജകുമാരനായിത്തീർന്നതേവമെ കൂലിക്കാരെ കിട്ടാതിരുന്നതുകൊണ്ട് തന്റെ സാമാനങ്ങളെ താൻതന്നെ വഹിക്കേണ്ടിവന്നിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ തന്റെ ഭാരവാഹകപദത്തെ കൂലിക്കാർക്കായി ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തു. താൻ രാജകുമാരനായി

ത്തൊട്ടുകൂടിയവനാകിതിന്നു. വിമാലയത്തിലെ സാധാ
 രണ മനങ്ങളെപ്പോലെതന്നെ അറയുടെ മേജറുകൾക്കും,
 നല്ല ശിക്ഷണമുള്ളവരും, തൻമുഖം ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും
 മരുന്നും, രാജതപരദിനയിക്കുന്നപോലെ തന്നെ, വേണ്ടി
 വരുന്നപക്ഷം മാരം മുരക്കുവാൻ അവർ തെന്തുറാകുന്നു.
 ഏതായാലും ഞങ്ങൾ ആത്മപത്മം ഗണിക്കാതെതന്നെ
 മാത്രമേന്മ ഇവിടെനിന്ന മേജറു പട്ടമരുന്നുംവരുന്ന
 യുദ്ധത്തിലാണ് പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നത്. വനരാശിയുടെ
 ഭയമരത മെ ശരിക്കും, തുറന്ന മണ്ണുമയകളും, മരണ
 വിവരങ്ങളിൽ വെട്ടി വെട്ടിയാക്കിയ അധികം ക്രമീയമല
 ങ്ങളും അവിടവിടെ ചെറിയ ഗ്രാമങ്ങളും കാണപ്പെടുന്നു.
 ഇടക്കിടെ തിങ്ങിയ ഗ്രാമീണങ്ങളെപ്പോലെ, എന്നാൽ
 അന്നത്തെ ഞങ്ങളുടെ മാർഗ്ഗം വളരെ ദുർഗ്ഗമായിരുന്നു.
 വളരെ ദൂരം കൂടുമ്പോൾ ഒരു ജലധാരയിൽനിന്നു സഞ്ച
 ിക്കേണ്ടിയെന്നതുകൊണ്ടു, അടിയിൽ മുട്ട പഴുത്ത
 കൂർന്ന കല്ലുകളും, മടിയിൽ കറോമുട്ടുകൾക്കിടയിലും, ഞ
 ങ്ങളുടെ സമനശകതിയെ തീവ്രമായി പരീക്ഷണം ചെയ്യു
 ഛകൊണ്ടിരുന്നു സമ്പന്നന്മാർക്കു ഒരു മരയുടെ കരകറവു
 മാറാമായി. 3, 4 നാഴികയോളം ആ പട്ടുതത്തെ ആരോ
 മണംചെയ്തു മാത്രം ഏഴ് മണിയോളം പർവ്വതാപരി
 സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന "സോമക്കോട്ട" എന്ന പേരായ ഗ്രാമ
 ന്നിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഏല്യാംകൂടി 12 നാഴികയോളം അന്നു
 മാത്രമെത്തിക്കുന്നു. അവിടെ കൈഴിഞ്ഞു കിവിൽ രാ
 ന് താമസിച്ചു. ഗ്രാമാധിപൻ അവിടെ ഇല്ലാതിരുന്നതു
 കൊണ്ടും, സമയം മാത്രമായിപോയതുകൊണ്ടും, അവി

ഉടൻതന്നെ വല്ല ഭോജനപദാർത്ഥങ്ങൾ ലഭിക്കുവാനാകട്ടെ,
 രാത്രി ഭോജനം ചെയ്യാനാകട്ടെ സാധിച്ചിട്ടു. ഫിറോദിനും
 നേരംപോയ്ക്കു ഗ്രാമത്തിലെ മിഖ വൃദ്ധന്മാരോടൊന്നിച്ച്
 കൂടി താമസമാത്രം അധികൃതരെ പട്ടിണി കിടക്കേണ്ടി
 വന്നതിനെപ്പറ്റി അന്തഃശയമില്ലെന്നു, വേഗത്തിൽ
 റൊട്ടിയും ഏതൊരു വസ്ത്രമായ ഒരു സത്യംകൊണ്ടു
 ഉപദേശവും അവർ തന്നെ ഉണ്ടാക്കി ഞങ്ങൾക്കു കൂടിപ്പി
 ക്കുകയുംചെയ്തു. രാജകുമാരൻ അവരുടെ റൊട്ടിയല്ലാതെ
 വൃദ്ധനും അംഗീകരിക്കുന്നതായിട്ടു പരസ്പരം സംബന്ധ
 മില്ലാത്ത താണുമാതിരികൾ പലിപ്പതായ അന്നാദികൾ
 ഉയർന്നു ഭാതിക്കാക്കും കൂടിപ്പാർ പാടില്ലെന്നുള്ള ആചാരം
 വഴിക്കാണു അദ്ദേഹം അതിനെ ഉപേക്ഷിച്ചതു. ഭാതി
 ഗുട്ടവും, ഉഴണിനേയും തീനിനേയും പറ്റിയുള്ള വഴക്കു
 കൂടും നാട്ടിലുള്ളതിനേക്കാൾ കാട്ടിൽ അധികമായി
 പ്രചരിച്ചുകാണുന്നു എന്നാൽ റൊട്ടിയെ “ഘൃതപകപം”
 (നെന്തിൽ പാകംചെയ്തതു) എന്നുള്ള സങ്കല്പത്തിലാണ്
 അംഗീകരിക്കുന്നതു റൊട്ടി നെന്തിൽ ഉണ്ടാക്കുവാൻ
 സാധിക്കാത്തപക്ഷം റൊട്ടിയുണ്ടാക്കുവാനുള്ള മാവിൽ
 പേരിങ്ങുമാത്രം സ്വല്പമെങ്കിലും നെല്ലോ വെണ്ണയോ
 ചേർക്കുന്നതായി കാണപ്പെടുന്നു. ഇത്രയും എപ്പോഴും
 ഏതുപ്രകാരത്തിൽ പാകം ചെയ്താലും നിഷിദ്ധമെന്നും,
 ഐവസ്തികന്മാർ നെന്തിലോ പാലിലോ പാകംചെയ്യുന്ന
 അന്നം ഉയർന്നു ഭാതിക്കാക്കും അനിഷിദ്ധമെന്നും, മിഖ
 വൃത്തികാരന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ് ഈ ആ
 ചാരത്തിനുള്ള പ്രമാണമെന്നു ഭോജനം. നല്ല സത്യ

നിർമ്മിതമായ ആ കറിയുടെ സ്ഥാനത്തിൽ ലത്തനമയമായ ചട്ടിണിയാണ് അദ്ദേഹം സ്വീകരിച്ചത്. നേപാളം മുതലായ പർവ്വതപ്രദേശങ്ങളിൽ വെള്ളത്തിന്റെ വളരെ പരമവും വിചിത്രവുമായ രാമാദായായി കരുതുകയും ബ്രാഹ്മണർപോലും അതിനെ നിയമേന ഉപയോഗിച്ചു വരികയും ചെയ്യുന്ന ചുവന്നുള്ളി നിഷിദ്ധവും അർക്കുവുമാണുതാനും, ഹിമാലയത്തിൽനിന്നു താഴെ ഇറങ്ങിയാൽ ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ പലാസ്സു വളരെ പരമം! ലത്തനം അതിനിഷിദ്ധം! ഹാ! ഹാ! ആചാരദേവത വലിയൊരു കാമരൂപിണിതന്നെ! ഓരോരോ ദേശത്തിൽ അവർ ഓരോരോ രൂപത്തിലാകുന്നു പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചിരിക്കുന്നത്. വിദ്യാവിഷയത്തിൽ അഭിവൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കാത്ത ഹിമാലയത്തിലെ പർവ്വതജനങ്ങളുടെ ആചാരങ്ങളെ നാമെന്തിനു ആക്ഷേപിക്കുന്നു? നല്ലപോലെ വിദ്യാവിഷയത്തിൽ ഉന്നതിയെ പ്രാപിച്ച പരിസ്ഥിതിയാണെന്നിരിക്കുന്ന നമ്മുടെ ദേശങ്ങളിൽപോലും, അബുദ്ധിഗോചരങ്ങളായ ഏതെല്ലാം ആചാരങ്ങളാണ് ഇപ്പോഴും നടന്നുപോരുന്നതു നമ്മുടെ മലയാളത്തിലും, പലഹാരമാവാം! ചോറുണ്ണുന്നതു നിഷിദ്ധം! മോരുകടിക്കാം. വെള്ളം നിഷിദ്ധം! എന്നുള്ള ചടങ്ങുകൾ ഇപ്പോഴും നടന്നുവരുന്നുണ്ടല്ലോ.

10 മണിയോടുകൂടി അവിടെനിന്നു യാത്ര ആരംഭിച്ചു. 10 നാഴിക ദൂരം ചെന്ന “നകേര” എന്ന ഗ്രാമത്തിൽ ഏത്തിപ്പേൻ കൂത്ത് പാഷാണസഞ്ചയങ്ങളും, പ്രചണ്ഡമായ മാതാങ്ങുകിരണങ്ങളും അന്നത്തെ യാത്രയെയും കഷ്ടമാക്കി തീർന്നിരുന്നു. ഗ്രാമം വസൂരിരോ

ഗന്താൽ ബാധിതമായിരുന്നതുകൊണ്ടു, ഞങ്ങൾ ഗ്രാമത്തിന്നു പുറത്തു ഒരു വൃക്ഷമൂലത്തിലാണ് രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടിയത്. രാജകുമാരനെ പരിചയപ്പെട്ട ദേശമായതുകൊണ്ടു, അതായതു ജാജർകോട്ട ദേശത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഗ്രാമമായതുകൊണ്ടു, അവിടെ ശ്വേതംകൂടാതെ തന്നെ രാത്രി ഭോജനാദികളെല്ലാം നിർവ്വഹിക്കുവാൻ സാധിച്ചു. ജാജർകോട്ട നഗരത്തിന്റെ ഫർമും അതാ ഒരു പർവ്വതത്തിന്റെ അധിത്യകയിൽ ഭൂതനായി കാണപ്പെടുന്നു. ഞങ്ങളുടെ ഗന്തവ്യസ്ഥാനവുമതാകുന്നു. അവിടെനിന്നു സുമാർ 6 നാഴികയെ ദൂരമുള്ളവെങ്കിലും, രാവിലെതന്നെ ഏഴുനീറു നടതുടന്നു. തോണിയിൽ ദൈരവീഗംഗയെ അതിക്രമിച്ചു അക്കരയിൽ പ്രവേശിക്കയും, അവിടെ പരിചിതമായ ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ ഭോജനം ചെയ്തു മിണിക്കശേഷം പറ്റുതാരോദനം ആരംഭിക്കയും, 6 മണിയോടു കൂടി ജാജർകോട്ട ദേശത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായ ജാജർകോട്ടാ രാജധാനിയിൽ എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്തു.

ഹാ! ഹാ! ഹിമാലയം അതിന്റെ പൂർണ്ണചമൽകാമത്തോടുകൂടി വിരോജിക്കുന്ന ഒരു മാർഗ്ഗത്തിൽകൂടെയാണ് ഞങ്ങൾ ഇതേവരെ യാത്രചെയ്യുന്നതെന്നു വിശേഷിച്ചു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതാണ്. ഹിമാലയത്തിലെ സർപ്പിശകളിലുമില്ലെങ്കിൽ, ചില ഭാഗങ്ങളിലെല്ലാം ഞാൻ സഞ്ചരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഇത്രയും ചമൽകൃതമായ സ്ഥാനം ദർശിച്ചതായേ കാണുവാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ഹിമാലയത്തിലെ എല്ലാ ദേശങ്ങളും എത്രയോ മെനീയങ്ങൾതന്നെയെങ്കിലും, അതിന്റെ മദ്ധ്യവർത്തിയായ ഈ നേപാളദേശം ഗംഭീരവും അതിമനോഹരമായ വനങ്ങൾക്കു കേരവിപ്പെട്ടതും ചമൽകാരവിഷയത്തിൽ കൂറെ വിലക്കുണവുമാക

ന്നു. ഇതാ ഇനി ഇവിടെനിന്നു മേലോട്ടു ധവളാകുമായി ഹൃദയാവർജ്ജകമായ ഹിമകൂടങ്ങളും ആരംഭിക്കുന്നു ഫാ! ഫാ! ഹിമാലയത്തിലെ ഓരൊരൊ പദാർത്ഥങ്ങളും മനസ്സിന്നു ഏതെല്ലാം ഉന്നതഭാവങ്ങളെയാണ് ഉണ്ടാക്കുന്നതെന്നു അനുഭവിച്ചവർക്കു അറിഞ്ഞുകൂട്ട. ഗിരികൾ, വനങ്ങൾ, നദികൾ, നിത്യരങ്ങൾ, ഹിമങ്ങൾ, മേഘങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ള തുഷാരപർവ്വതത്തിലെ ഓരോരോ പദാർത്ഥങ്ങളും ജഗത്തിന്റെ ഈശ്വരകർമ്മകൃതിക്കു, ആ ഈശ്വരന്റെ വാക്കിന്നനുസരമായ മാഹിമാതിശയത്തിന്നും സ്പഷ്ടമാണങ്ങളായി ശോഭിക്കുന്നു. സ്വഭാവവർഷം, ദേഹാരമവർഷം, ത്രാസവർഷം മുതലായ നാസ്തികവാദങ്ങളെ നമ്മുടെ ആദ്ധ്യന്തർ ന്യായവേദാന്താഭിശാസ്ത്രങ്ങൾ വഴിക്കു ഏതായോ യുക്തിപൂർവ്വം നിഃശ്ശേഷം ഖണ്ഡനംചെയ്തു ജഗത്തു, ഈശ്വരകർമ്മകർമ്മം, ആ ഈശ്വരൻ സർവ്വദാ നമുക്കു ശരണയെന്നും സമർത്ഥനാചെയ്തിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഭിപ്രക്തിയോടുകൂടി ഭിപ്രവിഗ്രാഹനായി വിജയിക്കുന്ന ഈ ഹിമഗിരിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന വിചാരവാനായ ഒരു പുരുഷൻ, ആ വക ദർശനങ്ങളുടെ അപേക്ഷകൂടാതെത്തന്നെ, ഇത്രയും വിചിത്രമായ ഈ ജഗത്തിന്റെ കർത്താവായി സർവ്വജ്ഞനായി സർവ്വശക്തനായ ഒരീശ്വരന്റെ സത്ത് അനായാസേന ഹൃദയത്തിൽ സ്പർശിക്കുമെന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെയായിരിക്കാം നമ്മുടെ പുരാതന മഹാഷികൾ ഹിമാലയത്തെ തങ്ങളുടെ മദ്യമായ നിവ: സമ്പ്രദാനമാക്കിയിരുന്നതു.

ഒന്നാംഭാഗം സമാപ്തം.

